

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Zpráva o situaci

v oblasti vnitřní bezpečnosti

a veřejného pořádku

na území České republiky v roce 2012

(ve srovnání s rokem 2011)

Praha 2013

OBSAH

1. SOUHRN	1
2. VÝVOJ JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ TRESTNÉ ČINNOSTI A BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK	5
2.1 ZÁKLADNÍ ÚDAJE O TRESTNÉ ČINNOSTI A O PŘESTUPCÍCH	5
2.1.1 Územní rozložení kriminality	10
2.1.2 Pachatelé trestné činnosti	12
2.1.2.1 Kriminalita mládeže	17
2.1.3 Oběti trestné činnosti	20
2.1.4 Pátrání po osobách a věcech	23
2.1.5 Přestupky.....	25
2.1.5.1 Obecní policie	26
2.2 VÝVOJ JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ TRESTNÉ ČINNOSTI, ROZBOR JEDNOTLIVÝCH PROBLEMATIK V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	27
2.2.1 Majetková kriminalita	27
2.2.2 Hospodářská kriminalita.....	29
2.2.2.1 Duševní vlastnictví.....	33
2.2.2.2 Kriminalita páchaná na životním prostředí	34
2.2.3 Korupce.....	36
2.2.4 Násilná kriminalita.....	40
2.2.5 Mravnostní kriminalita.....	42
2.2.6 Nelegální migrace	43
2.2.7 Organizovaný zločin.....	46
2.2.7.1 Nelegální obchod s drogami.....	50
2.2.7.2 Obchod s lidmi	52
2.2.7.3 Nelegální obchod se zbraněmi, výbušninami a nebezpečnými chemickými a biologickými látkami	54
2.2.7.4 Padělání.....	56
2.2.8 Terorismus	57
2.2.9 Extremismus	59
2.2.10 Vyšetřování a dokumentace zločinů komunismu	59
2.2.11 Informační kriminalita	60
2.2.12 Bezpečnost silničního provozu	62
2.2.13 Bezpečnost železniční dopravy.....	63
3. POLITIKA V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	64
3.1 LEGISLATIVNÍ AKTIVITY (VÝBĚR).....	64
3.2 OBLAST PREVENCE KRIMINALITY	68
3.3 EVROPSKÁ UNIE A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	72
3.4 AKTIVITY MV V OBLASTI BEZPEČNOSTNÍHO VÝZKUMU A VÝVOJE, POLICEJNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, PERSONÁLNÍ PRÁCE, EKONOMICKÉ, INFORMAČNÍCH A KOMUNIKAČNÍCH SYSTÉMŮ	76
3.4.1 Bezpečnostní výzkum a vývoj.....	76
3.4.2 Policejní vzdělávání.....	79
3.4.3 Oblast personální práce.....	81
3.4.4 Ekonomická oblast a oblast informačních a komunikačních systémů.....	81
4. ZKRATKY A POZNÁMKY	86
TABULKOVÁ A GRAFICKÁ ČÁST	

1. Souhrn

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku (dále „zpráva“) je informativním dokumentem předkládaným Ministerstvem vnitra (dále MV) s využitím podkladů ústředních orgánů státní správy a dalších kompetentních subjektů.¹

Účelem zprávy je zejména:

- poskytnout souhrnnou informaci o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku;
- podat přehled o vývoji, struktuře a dynamice kriminality, jejích pachatelích a obětech;
- informovat o zjištěných i zajištěných škodách a zajištěných výnosech trestné činnosti;
- informovat o aktivitách exekutivy a legislativy v oblasti bezpečnostní politiky;
- umožnit využití zde shrnutých poznatků při formování legislativních, koncepčních a organizačních záměrů v efektivní boji proti trestné činnosti;
- na základě vyhodnocení celého spektra zjištěné kriminality² identifikovat rizika a oblasti, na které je zapotřebí soustředit pozornost kompetentních orgánů státní správy.

Součástí zprávy je elementární informace o politice vlády v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku.

¹ Zpráva byla zpracována z podkladů Úřadu vlády ČR, Ministerstva vnitra (MV), Policie ČR, Ministerstva spravedlnosti (MS), Nejvyššího státního zastupitelství (NSZ), Ministerstva financí (MF), Ministerstva kultury (MK), Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO), Ministerstva dopravy (MD), Ministerstva zahraničních věcí (MZV), Ministerstva obrany (MO), Ministerstva životního prostředí (MŽP), Bezpečnostní informační služby (BIS), Národního bezpečnostního úřadu, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Úřadu průmyslového vlastnictví (ÚPV), Svazu měst a obcí České republiky (SMO) a Institutu pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP).

² Konkrétní opatření jsou detailně vyhodnocována v samostatných materiálech, proto se jimi tato zpráva podrobně nezabývá a směřuje ke shrnutí poznatků.

Opatření přijímaná v rámci působnosti Hasičského záchranného sboru ČR (dál jen „HZS ČR“) jsou vyhodnocována zejména v dokumentech „Zpráva o stavu zajišťování bezpečnosti ČR“ a „Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti ČR v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi“.

Zpráva přináší analýzu zjištěné kriminality na území ČR v roce 2012 v porovnání s rokem 2011 (meziroční změna v závorkách) a informuje o základních ukazatelích za posledních deset let. Statistické údaje vycházejí primárně z údajů Policie České republiky.³

Údaje z výročních zpráv o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky doporučujeme upřesňovat a interpretovat s využitím vědecky erudovaných poznatků vznikajících ze spolupráce s výzkumnou a akademickou expertní platformou nebo v jejím rámci.⁴

Situace v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku⁵

V roce 2012 nedošlo na území České republiky k vážnému narušení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku bezprostředně ohrožujícímu hodnoty a principy demokratického státu.

Z pohledu registrované kriminality lze situaci označit za stabilizovanou.

Meziročně **markantně poklesl** počet zjištěných **trestných činů s extremistickým podtextem**.

Na úseku **dopravní nehodovosti** byl zaznamenán další **rekordně nízký počet usmrcených osob** – v roce 2012 byl **nejnižší od roku 1955**, snížily se i počty těžce zraněných osob.

Na závažnou kauzu výroby a distribuce závadných alkoholických nápojů a následných četných intoxikací **metylalkoholem** reagovala vláda mimořádnými opatřeními. Celá kauza se dosud šetří.⁶

Stav a vývoj kriminality⁷

Počet zjištěných trestných činů meziročně **poklesl o 4 %** a byl **nejnižší za posledních 20 let**.

³ Terminologie kriminální statistiky PČR, která má svébytnou strukturu, se nemůže vždy přesně shodovat s terminologií TZ (např. trestný čin podle § 205 krádež trestního zákoníku (TZ) je v policejních statistikách detailně rozčleněn podle druhu krádeže).

⁴ Viz např.: MAREŠOVÁ, Alena et al.: *Bezpečnostní situace v České republice. Sborník odborných studií a statí*. Praha: Ministerstvo vnitra 2012.

⁵ Blíže viz jednotlivé tematické kapitoly.

⁶ Celkem je v souvislosti s **kauzou „Metyl“** zatím vedeno vyšetřování proti více než 60 obviněným osobám.

⁷ **Dlouhodobý vývoj jednotlivých druhů kriminality** dokumentuje tabulková část této zprávy.

V České republice bylo v roce 2012 **registrováno celkem 304 528 trestných činů**. Meziročně došlo k poklesu o 12 649 skutků.

Počet objasněných trestných činů mírně poklesl na 120 168 (-2 070, -1,7 %). **Míra objasněnosti** vzrostla o 0,9 % na 39,5 %.

Zjištěné škody vzrostly o 42,9 %, dosáhly částky 34,2 mld. Kč (+10,3 mld.)

Struktura kriminality

Teritoriální struktura kriminality ukazuje pokles registrované kriminality ve 13 krajích. Po přepočtu na 10 tis. obyvatel jsou tradičně nejvíce zatíženi obyvatelé hl. m. Prahy, následuje kraj Ústecký a Moravskoslezský.

Pokles počtu zjištěných trestných činů byl evidován u všech základních souhrnných kategorií kriminality.

Násilná kriminalita poklesla o 1 051 skutků, tj. **-5,4 %**. Zjištěno bylo 18 358 skutků, z toho 69 % bylo objasněno.

Nejvíce poklesl počet trestných činů loupeže (-478) a nebezpečné vyhrožování.

Mravnostní kriminalita poklesla o 105 skutků, tj. **-5,0 %**, a to zejména díky snížení počtu trestných činů šíření pornografie a pohlavní zneužívání. Zjištěno bylo 1981 skutků, z toho 74,4 % bylo objasněno.

Majetková kriminalita, která se dlouhodobě podílí na celkové kriminalitě páchané na území ČR více než 60 procenty, poklesla o 8 705 skutků, tj. **-4,3 %**. Zjištěno bylo 194 970 skutků, z toho 20,7 % bylo objasněno.

Pokračoval meziroční pokles krádeží prostých (např. motorových vozidel (-1 244), věcí z automobilů (-4 479)). Naproti tomu vzrostl počet kapesních krádeží a krádeží v tzv. ostatních objektech (např. prodejní prostory).

Počet krádeží vloupáním celkem se snížil (z toho např. do bytů, chat), vzrostl však počet krádeží vloupáním do rodinných domků.

Hospodářská kriminalita poklesla o 583 skutků, tj. **-2,1 %**. Z pohledu policejních statistik má největší podíl na zjištěných škodách. V roce 2012 překročil tento podíl 70 % (v roce 2011 činil 50,8 %). Zjištěno bylo celkem 27 633 skutků, z toho 47,9 % bylo objasněno.

Nejvíce poklesl počet zjištěných trestných činů ochrana měny; naopak vzrostly zejména počty trestných činů krácení daně, podvod, úvěrový podvod a zpronevěra.

Ostatní kriminalita poklesla zejména kvůli snížení počtu trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí.

V jejím rámci však pokračuje dynamický **nárůst drogové kriminality**, jako je trestný čin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy či nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku.

V oblasti obchodu s metamfetaminem (pervitinem) NPC i ÚOOZ zaznamenávají progresivní zvýšení podílu **zapojení osob vietnamské národnosti do výroby i distribuce**. S metamfetaminem se obchoduje prakticky na celém území ČR s **výrazným soustředěním v příhraničí**⁸, kdy dochází k jeho masivnímu vývozu do SRN: problém, který **vyžaduje mimořádnou pozornost** a řešení na mezinárodní úrovni.

Pachatelé trestné činnosti

Celkem bylo stíháno a vyšetřováno⁹ pro trestnou činnost **113 026 osob**, což představuje **meziroční pokles** (-1 949, -1,7 %).

Počet evidovaných dětí, které se dopustily činů jinak trestných, poklesl na 1 371 (-197, -14,4 %), počet evidovaných mladistvých pachatelů na 3 486 (-552, -15,8 %).

Recidivistů bylo v roce 2012 stíháno a vyšetřováno 56 489 (+772, +1,4 %). Trend **zvýšování podílu** recidivistů na celkovém počtu stíhaných a vyšetřovaných osob dlouhodobě pokračuje. V roce 2012 dosáhl již 50 % (v roce 2000 činil tento podíl 29,7 %, v roce 2011 48,5 %), což **svědčí o nedostatečné efektivitě činnosti státních orgánů při eliminaci recidivy trestné činnosti**.

V roce 2012 **recidivisté spáchali** 105 vražd, tj. 55,9 % ze všech zjištěných vražd a **60 % z vražd objasněných**.

Podíl **cizinců** na celkovém počtu pachatelů je nadále stabilizovaný, v roce 2012 činil 6,6 %. Celkem bylo stíháno a vyšetřováno 7 513 (+40)

⁸ V příhraniční oblasti se SRN bylo v roce 2012 odhaleno několik větších varen, které svou produkční schopností několikanásobně přesahovaly průměr v ČR. Problém představuje jednak masivní drogová turistika v příhraničních oblastech se Saskem a Bavorskem, jednak rozsáhlá kurýrní přeprava drog do SRN.

⁹ Pojem „stíhané a vyšetřované osoby“ se vztahuje ke stádiu přípravného řízení a zahrnuje osoby, proti kterým bylo zahájeno trestní stíhání nebo vůči nimž bylo vedeno zkrácené přípravné řízení, a osoby, jejichž trestní stíhání je nepřípustné nebo neúčelné.

cizinců. Narůstá drogová kriminalita páchaná vietnamskými státními příslušníky.¹⁰

Aktuální priority a opatření bezpečnostní politiky¹¹

Priority vnitřní bezpečnostní politiky MV jsou zakotveny v programovém prohlášení vlády a Bezpečnostní strategii ČR, přičemž reflektují aktuální bezpečnostní situaci a reálná bezpečnostní rizika a hrozby.

Potírání korupce

Současná koaliční vláda si stanovila jako **hlavní prioritu boj s korupcí**,¹² přijetí opatření vedoucích k zásadně vyšší míře transparentnosti v oblasti veřejných zakázek a opatření snižující prostor pro korupci ve veřejném sektoru.

Konkrétní opatření jsou zaváděna do praxe prostřednictvím **Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012 (Strategie)**.¹³

Nová **Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2013 a 2014** byla schválena usnesením vlády č. 39 ze dne 16. 1. 2013. Další konkrétní opatření a aktivity jsou uvedeny v kapitole 2.2.3

K 1. lednu 2012 vstoupil v účinnost **zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim**, který má přispět k potírání korupce.

¹⁰ V roce 2012 bylo stíháno 125 (+46, +58,2%) Vietnamců pro trestný čin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, v roce 2009 bylo v této souvislosti stíháno 58 osob a v roce 2004 pouze 16 osob.

¹¹ Blíže viz jednotlivé tematické kapitoly.

¹² Podle BIS byla korupce jedním z jevů, který negativně ovlivňoval nezávislé ekonomické rozhodování ve státních institucích a státem ovládaných společnostech. Korupce a klientelismus vstupovaly do jejich klíčových obchodních, investičních a divestičních kroků, čímž v mnoha případech vznikaly významné škody na ekonomických zájmech státu. Klientelistické praktiky představují v některých případech etablovaný systém, který podstatným způsobem zasahuje řádný výkon vlastnických práv státu.

¹³ Vláda ji schválila usnesením ze dne 5. ledna 2011 č. 1, ve znění usnesení ze dne 19. ledna 2011 č. 65, kterým byly dodatečně schváleny formulace u pěti opatření Strategie. Dále pak byla Strategie aktualizována usnesením vlády ze dne 18. května 2011 č. 370 a usnesením vlády ze dne 16. listopadu 2011 č. 837.

Cílem je zvýšení transparentnosti veřejné správy, snížení hrozeb korupce, zvýšení transparentnosti nakládání s majetkem a zvyšování výkonného potenciálu pracovišť pro boj s korupcí.

Boj proti organizovanému zločinu

Organizovaný zločin a jeho doprovodné jevy považuje vláda za **největší bezpečnostní hrozbu současnosti**.

Vláda realizuje v této oblasti protioopatření (koncepční¹⁴, organizační, legislativní aj.) na národní i mezinárodní platformě.

Organizovaný zločin má být oslabován též intenzivním **vyhledáváním a zajišťováním výnosů z trestné činnosti** (viz níže), které na pachatele působí jako **závažný odstrašující prostředek**.

Zabavování výnosů z trestné činnosti

Naplňování této priority, vyhlášené v roce 2010, probíhá již druhým rokem úspěšně. MV pokračuje v posilování restitutivního přístupu při stíhání kriminality, zabavování výnosů z trestné činnosti a jejich navrácení poškozeným.

V roce 2012 došlo v oblasti zajišťování výnosů z trestné činnosti **k zajištění historicky největšího objemu majetkových hodnot, celkem 5,8 mld. Kč**. Jedná se o nárůst zajištěných majetkových hodnot o 36 % oproti již velmi dobrým výsledkům v roce 2011.

Velice pozitivně pro ČR dopadla „Hodnotící zpráva o pátém kole vzájemných hodnocení v oblasti finanční kriminality a finančního šetření“ schválená na podzim roku 2012.

Systém nastavený v České republice byl hodnotící zprávou doporučen pro ostatní členské země jako vzorový.

Protiteroristická připravenost

Protiteroristická připravenost je systematicky zvyšována cvičeními, realizovanými za účasti zainteresovaných subjektů státní i soukromé sféry.

Signály o možném pohybu osob napojených na teroristické organizace na území ČR jsou intenzivně prověřovány a aktivity těchto osob jsou monitorovány.

Materiálem strategické povahy v boji proti terorismu je **Strategie boje proti terorismu pro léta 2010 – 2012**¹⁵, vypracovaná MV a schválená usnesením vlády č. 221 dne 22. března 2010.

¹⁴ Základní rámec boje proti organizovanému zločinu na území ČR tvoří **Koncepce boje proti organizovanému zločinu na období let 2011 – 2014**, schválená usnesením vlády č. 598 ze dne 10. srpna 2011.

¹⁵ Aktualizace Strategie pod názvem Strategie boje proti terorismu pro léta 2013 – 2015 proběhne v I. čtvrtletí 2013.

Boj proti extremismu¹⁶

V roce 2012 došlo k markantnímu meziročnímu poklesu počtu zjištěných trestných činů s extremistickým podtextem. Z celkového počtu 304 528 zjištěných trestných činů na území ČR bylo zaevidováno 173 (-65, -27,3 %) trestných činů s extremistickým podtextem, tj. méně než 0,06 %.

Tento druh kriminality však nelze podceňovat, zejména v období, kdy se společnost obecně potýká se sociálními problémy.

Kybernetická bezpečnost, kyberkriminalita

Usnesením č. 382 ze dne 30. května 2012 schválila vláda ČR **věcný záměr zákona o kybernetické bezpečnosti**¹⁷, který zpracoval NBÚ.

1. září 2012 zahájilo činnost **Národní centrum kybernetické bezpečnosti**. Centrum vzniklo zejména s cílem provozovat vládní CERT České republiky, tj. dohled nad sítěmi veřejné správy a samosprávy.

Podpora obětí trestných činů

Vláda usiluje o zlepšení postavení obětí trestných činů posílením jejich ochrany a práv. 25. února 2013 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen **zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů)**, jehož návrh vláda schválila 15. 2. 2012.¹⁸

Nový zákon je komplexní úpravou právní ochrany obětí trestných činů.

¹⁶ Blíže viz **Zpráva o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území České republiky v roce 2012**.

¹⁷ Zákon je v mnoha směrech průlomový, neboť specificky upravuje důležitou, dosud v českém právním řádu poměrně opomíjenou oblast kybernetické bezpečnosti. V současné době se schází meziresortní pracovní skupina, která připravuje návrh paragrafovaného znění zmíněného zákona. Zákon má být předložen vládě do 31. července 2013.

¹⁸ V Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR byl schválen jako tisk č. 617 18.12.2012. Zákonem se zvyšuje peněžitá pomoc za poškození zdraví, na kterou mají oběti nárok. MS, že tuto pomoc bude moci přiznat až do výše 50 000 korun, což je oproti současnosti dvojnásobek. Na 200 000 korun se zvýší finanční částka pro pozůstalé po obětech trestných činů. Zákon jako celek nabude účinnosti do půl roku po vyhlášení ve Sbírce zákonů, některé jeho pasáže ale zřejmě už během jara.

Spolupráce s Evropskou unií

V oblasti realizace projektů financovaných z prostředků Evropské unie v průběhu roku 2012 **Policie ČR pracovala na 75 projektech v celkové výši 2,3 miliardy Kč.**

Jedná se především o projekty v rámci 2. vlny budování kontaktních a koordinačních center, projekty zaměřené na vybudování integrovaných operačních středisek a projekty v souvislosti s lokalizačními a záznamovými zařízeními určenými pro krajská ředitelství policie. V rámci programu švýcarsko-české spolupráce je schváleno celkem 11 projektů zaměřených na pořízení vybavení ochranných kompletů pro pořádkové a zásahové jednotky, výstavbu multifunkčního výcvikového trenažéru a modernizaci výcvikového komplexu.

Generální inspekce bezpečnostních sborů (GIBS)

Dnem 1. ledna 2012 nabyl účinnosti **zákon č. 341/2011 Sb. o Generální inspekci bezpečnostních sborů** a o změně souvisejících zákonů. Nově vzniklá instituce s rozšířenými pravomocemi navázala na činnost Inspekce policie České republiky, kdy kontinuálně převzala procesy a zejména zvládla i rozšíření kompetencí v oblasti trestního řízení dle zákonem vymezené působnosti u dalších bezpečnostních sborů.¹⁹

Kromě trestné činnosti příslušníků a zaměstnanců PČR GIBS nově vyšetřuje trestné činy příslušníků a zaměstnanců Vězeňské služby České republiky (dále VS ČR) a Celní správy České republiky (dále CS ČR), což mj. může vést k zefektivnění boje proti korupci mezi příslušníky a zaměstnanci jmenovaných bezpečnostních sborů.

Úsporná opatření MV a Policie ČR

12. 9. 2012 vláda schválila novou systemizaci PČR pro rok 2013. Její součástí je omezení počtu řídicích pracovníků a funkcionářů s příplatkem za vedení a redukce Policejního prezidia, ale i posílení přímého výkonu služby.

Meziročně došlo k další redukci početních stavů v resortu MV (od roku 2011 včetně o 5 286 osob).

Další opatření viz jednotlivé kapitoly zprávy.

¹⁹ Další informace viz kapitoly: 2.1.2 Pachatelé trestné činnosti; 3.1 Legislativní aktivity.

2. Vývoj jednotlivých druhů trestné činnosti a bezpečnostních rizik

V roce 2012 nebylo na území České republiky zjištěno závažné narušení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku bezprostředně ohrožující hodnoty a principy demokratického státu.

Z hlediska registrované kriminality, která mírně poklesla, lze situaci označit za stabilizovanou.

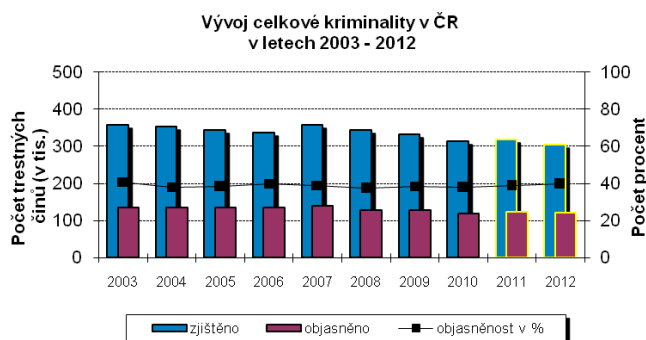
2.1 Základní údaje o trestné činnosti a o přestupcích

Celková kriminalita
304 528 (-4 %, 12 649)

Počet objasněných trestných činů
120 168 (-1,7 %, (-2 070))

Objasňenost
39,5 %, (+0,9 %)

Výše zjištěných škod
34,2 mld. Kč (+10,3 mld. Kč)

V roce 2012 bylo registrováno celkem **304 528 trestných činů**²⁰. Došlo k meziročnímu poklesu o 12 649 trestných činů (-4 %). **Počet zjištěných trestných činů byl nejnižší od roku 1992.**

Počet objasněných trestných činů mírně poklesl na 120 168 (-2 070, -1,7 %). Míra objasňenosti vzrostla o 0,9 % na 39,5 %.

Kromě trestných činů řešila PČR v roce 2012 cca **1,34 mil. přestupků**, z toho cca 980 tis. se týkalo bezpečnosti silničního provozu.

Mezi tři nejčtenější trestné činy, které v souhrnu tvoří **více než 60 % veškeré registrované trestné činnosti** patří:

- o trestný čin **krádeže** podle § 205 trestního zákoníku
- o **poškození cizí věci** podle § 228 trestního zákoníku
- o **zanedbání povinné výživy** podle § 196 trestního zákoníku.

²⁰ PČR dala podnět k trestnímu řízení v 37 554 případech (-774, -2 %), Ačkoliv jako celek podala meziročně méně podnětů, ÚOKFK podal podnětů o 92 % více. Občané podali o 12 772, 5,5 % podnětů méně.

Zjištěné škody markantně vzrostly o 42,9 % a dosáhly částky 34,2 mld. Kč (+10,3 mld.). Tato skutečnost je ale do značné míry ovlivněna i vysokou aktivitou ÚOKFK, specializovaného útvaru PČR pro odhalování korupce a závažné hospodářské kriminality, která má na zjištěných škodách rozhodující podíl.

Zajištěné škody²¹ opět poklesly, činily pouze 60,1 mil. Kč (-6,4 mil. Kč).

Policie ČR dosáhla historicky nejlepších výsledků při zabavování výnosů z trestné činnosti v průběhu trestního řízení (viz níže vybraná opatření).

Pokles počtu zjištěných trestných činů byl evidován u všech základních souhrnných kategorií kriminality.

Násilná kriminalita poklesla o 1 051 skutků, tj. -5,4 %. Zjištěno bylo 18 358 skutků, z toho 69 % bylo objasněno.

Vzrostl počet spáchaných vražd (+15, +8,7 %), ale objasňenost tohoto trestného činu se zvýšila na 93,1 % (v roce 2011 85,5 %).

²¹ Tzv. „zajištěné hodnoty“ (na místě činu nebo v časovém sledu krátce poté).

Nejvíce poklesl počet trestných činů loupeže (-478, -12,7 %), nebezpečné vyhrožování a porušování domovní svobody.

Mravnostní kriminalita poklesla o 105 skutků, tj. -5,0 %, a to zejména díky snížení počtu trestných činů pohlavní zneužívání a šíření pornografie. Mírně se snížil i počet znásilnění. Celkem bylo zjištěno 1981 skutků mravnostní kriminality, z toho 74,4 % bylo objasněno.

Majetková kriminalita, která se dlouhodobě podílí na celkové kriminalitě páchané na území ČR více než 60 procenty, poklesla o 8 705 skutků, tj. -4,3 %. Zjištěno bylo 194 970 skutků, z toho 20,7 % bylo objasněno.

Krádeže prosté meziročně opětovně poklesly (-4907, -3,9 %), což způsobuje mj. dlouhodobý pokles tzv. autokriminality, tj. krádeží motorových vozidel (-1 244), věcí z automobilů (-4 479), součástek z motorových vozidel (-390).

V kategorii krádeží prostých naopak nejvíce vzrostl počet kapesních krádeží a krádeží v tzv. ostatních objektech (např. prodejní prostory).

Poklesly i krádeže vloupáním celkem. To se týkalo např. krádeží vloupáním do bytů, chat, restaurací, obchodů. Vzrostl však počet krádeží vloupáním do rodinných domků.

V rámci kategorie tzv. **ostatních kriminálních trestných činů** vzrostl nejvíce počet případů sprejerství.

Největším bezpečnostním problémem v této kategorii je **drogová kriminalita** (z toho trestný čin přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu (+15,5 %), nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou látku (+14,9 %).

V oblasti obchodu s metamfetaminem (pervitinem) NPC zaznamenává progresivní zvýšení podílu **zapojení osob vietnamské národnosti do výroby i distribuce**. S metamfetaminem se obchoduje prakticky na celém území ČR s **výrazným soustředěním v příhraničí**²², kdy dochází k jeho masivnímu vývozu do SRN.

Hospodářská kriminalita poklesla o 583 skutků, tj. -2,1 %. Z pohledu policejních statistik má největší podíl na zjištěných škodách. V roce

²² V příhraniční oblasti se SRN bylo v roce 2012 odhaleno několik větších varen, které svou produkční schopností několikanásobně přesahovaly průměr v ČR. Problém představuje jednak masivní drogová turistika v příhraničních oblastech se Saskem a Bavorskem, jednak rozsáhlá kurýrní přeprava drog do SRN.

2012 překročil tento podíl 70 % (v roce 2011 činil 50,8 %). Zjištěno bylo celkem 27 633 skutků, z toho 47,9 % bylo objasněno.

Nejvíce poklesl počet zjištěných trestných činů ochrana měny; naopak vzrostly zejména počty trestných činů **krácení daně** (+30 %), který měl největší podíl na škodách způsobených hospodářskou kriminalitou (26 %), podvod (+5,1 %), úvěrový podvod (+6,2 %).

Tzv. „**kauza Metyl**“, jejíž podstata spočívala v nedovolené výrobě a šíření alkoholu s vysokým procentem závadného metylalkoholu, si k 30. 1. 2013 vyžádala již 40 mrtvých.²³ Dosud je vedeno vyšetřování proti více než 60 obviněným osobám, většina obviněných je šetřena pro ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty z nedbalosti, 6 osob pro obecné ohrožení.²⁴

Byla realizována řada mimořádných opatření včetně přechodného zákazu rozlévání a prodeje lihovin s obsahem alkoholu nad 20 objemových procent. PČR zřídila speciální **tým Metyl**.

V rámci dosud provedených úkonů trestního řízení bylo PČR zajištěno okolo 4 000 vzorků kontaminovaného alkoholu a zhruba 6 000 litrů čistého metylalkoholu.²⁵ Mezi hlavní činnosti, které zajišťoval HZS ČR zejména ve spolupráci s PČR a Celní správou ČR, patřila urgentní analýza dodaných vzorků.

V samostatné působnosti **České obchodní inspekce** anebo v součinnosti s dalšími orgány státní správy bylo provedeno 14 513 kontrol, kdy ve 110 případech byly zjištěny nedostatky týkající se nabídky a prodeje alkoholických nápojů.

Celní správa jako dozorový orgán se od samého začátku této kauzy zapojil do kontrol dodržování mimořádných opatření, které byly vyhlášeny Ministerstvem zdravotnictví a zároveň zabezpečovala plnění jím příslušných úkolů

²³ Jak uvádí NSZ, od počátku této trestní věci, tedy od počátku září 2012 do konce roku 2012, si takto kontaminovaný alkohol vyžádal na území celé České republiky životy nejméně 39 osob a kontaminaci s různými životními dopady u dalších nejméně 85 osob. Celkem tedy nejméně 124 poškozených.

²⁴ Jde o dva hlavní míchače, hlavního distributora a další tři distributory toxického alkoholu, kteří představují propojku na Zlínský kraj, severní Moravu a východní Čechy.

²⁵ Dále byla zajištěna stáček zařízení a zjištěna místa distribuce a více než 15 000 litrů dalších podezřelých tekutin.

uložených usneseními Vlády České republiky týkající se realizace „Plánu nulové tolerance k černému trhu s lihovinami“.

Vybraná opatření²⁶

(další opatření, zejména proti korupci, organizovanému zločinu, terorismu atd., jsou uvedena přímo v jednotlivých tematicky zaměřených kapitolách)

Veřejný pořádek

V roce 2012 byly pořádkové jednotky PČR nasazeny celkem v 5 348 případech. Jednalo se o riziková sportovní utkání (765 nasazení), demonstrace a shromáždění extremistů (96 nasazení), ostatní demonstrace a shromáždění, hudební produkce extremistů, ale zejména o posilování služby apod.

Celkem bylo policisty služby pořádkové policie předvedeno 14 959 (-1 544) osob. Zajištěno dle § 26 a § 27 zákona o policii bylo 32 339 (-956) osob. Zatčeno dle § 69 trestního řádu bylo 6 251 (-466) osob. Zadrženo podezřelých osob podle § 76/1 trestního řádu bylo 31 137 (+97).

V policejní cele bylo dle § 28 zákona o policii umístěno 24 127 (+408) osob. Do protialkoholní záchytné stanice bylo dodáno 5 006 (+166) osob. Provedeno bylo 60 364 (-1 042) eskort osob omezených na osobní svobodě.

Útoků na policisty bylo zaznamenáno 349 (+57), při nichž došlo ve 181 (+48) případech ke zranění policistů bez úmrtí policisty.

Při ochraně železniční přepravy bylo provedeno 21 658 (-17 154) doprovodů vlaků osobní přepravy.

²⁶ V důsledku výše uvedené „kauzy Metyl“ byla navržena celá řada legislativních i dalších opatření, jež mohou být nápomocna v boji s trestnou činností a daňovými úniky. Jedním z navržených opatření je opětovně zavedení trestnosti přípravy k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 240 trestního zákoníku při hrozícím následku v podobě daňového úniku ve výši nejméně 500 tis. Kč. Oproti současnému stavu tak **bude možné zadržet a následně potrestat pachatele dříve než dojde k plánované výrobě či jinému neoprávněnému nakládání s lihem a alkoholickými výrobky** (současné s veškerým vysoce zdanitelným zbožím, tj. např. i tabákovými výrobky či minerálními oleji), které směřovaly ke zkrácení příslušných daní a to na „úrovni“ trestního řízení, kdy účinky rozsudku jsou v celé své šíři pro pachatele vždy nejcitelnější.

19. 12 2012 Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR usnesením č. 1 438 přehlasovala veto prezidenta a schválila zákon č. 494/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a některé další zákony (sněmovní tisk 431/8/).

Zákon umožňuje s účinností od 15. 1. 2013 ukládat **zákaz pobytu nebo činnosti** na dobu až tří měsíců, pokud pachatel významně a úmyslně narušuje veřejný pořádek nebo byl v posledních dvanácti měsících uznán vinným za podobný přestupek. Takovými přestupky může být např. podávání alkoholu mladistvým, drobné krádeže, prostituce, rušení nočního klidu nebo žebrání. Zákaz se nevztahuje na místo, ve kterém má pachatel trvalý pobyt.

Zabavování výnosů z trestné činnosti

V roce 2012 došlo v oblasti zajišťování výnosů z trestné činnosti²⁷ k **zajištění historicky největšího objemu majetkových hodnot, celkem 5 839 milionů Kč**. Jedná se o nárůst zajištěných majetkových hodnot o 36 % oproti již velmi dobrým výsledkům v roce 2011, kdy bylo zajištěno 4,3 mld. (v roce 2010 – 1,28 mld.; 2009 – 1,31 mld. Kč; 2008 – 1,35 mld. Kč.).

V průběhu posledních dvou let taktéž došlo k razantnímu nárůstu četnosti a různosti využitých institutů k zajištění majetkových hodnot v rámci orgánů činných v trestním řízení, kde se nemalou měrou na celkovém objemu zajištěných hodnot podílí majetek zajištěný jako náhradní hodnota za výnos z trestné činnosti. Největší objem zajištěného majetku v roce 2012 zajistili policisté útvaru ÚOKFK celkem 2 756 milionů Kč, což je 47 % z celkového objemu zajištěných hodnot PČR.

Velice pozitivně pro ČR dopadla „Hodnotící zpráva o pátém kole vzájemných hodnocení v oblasti finanční kriminality a finančního šetření“²⁸ schválená na podzim roku 2012.

²⁷ Oblast vyhledávání a zajišťování výnosů z trestné činnosti je oborem, který se v ČR rozvíjí teprve v posledních několika letech. Zásahu na tom má především aktivita Policie České republiky vyvolaná do značné míry opatřeními přijatými na základě strategie MV (z roku 2010), která přináší systémový průlom v přístupu policie k vyhledávání a zajišťování zločineckých zisků.

²⁸ Tato hodnotící zpráva se provádí **na základě rozhodnutí Multidisciplinární skupiny pro organizovanou trestnou činnost** (MDG) Rady Evropy ze dne 17. června 2008.

System nastavený v ČR byl hodnotící zprávou doporučen pro ostatní členské země jako vzorový.²⁹

NSZ pozitivně kvituje úspěchy dosažené na úseku zajišťování výnosů z trestné činnosti, kdy Policie České republiky vytvořila nový systém statistického sledování výsledků uvedené problematiky a podpořila metodiku v policejním resortu. **Rovněž státní zastupitelství intenzivněji sleduje řešení problémů souvisejících s odhalováním, zajišťováním a odčerpáváním výnosů z trestné činnosti,** což byla i jedna z priorit nejvyššího státního zástupce sdělená po ustanovení do funkce.³⁰

Nová systemizace PČR a úsporná opatření v resortu MV

12. 9. 2012 vláda schválila novou systemizaci PČR pro rok 2013 s počtem 38 996 policistů ve stejném objemu financí na platy policistů jako v roce 2012.

Součástí nové systemizace je mj. posílení přímého výkonu služby, omezení počtu řídicích pracovníků a funkcionářů s příplatkem za vedení a redukce Policejního prezidia.

Rozsah hodnocení zahrnuje řadu právních aktů platných v oblasti potírání finanční kriminality. Význam této zprávy zdůraznila Rada Evropy v souvislosti se stanovením priorit EU pro boj proti organizované trestné činnosti.

²⁹ EU ocenila nastavení systému specializace na finanční šetření a vyzdvihla systém statistiky zajištěného majetku v rámci trestního řízení či programy a informační systémy, které jsou využívány Policií ČR. Jako úspěšný byl hodnocen i systém školení, spolupráce mezi jednotlivými orgány veřejné moci a celkové nastavení koncepce v problematice.

Na druhou stranu EU ve své hodnotící zprávě České republice doporučuje provedení dalších opatření, které problematiku posunou dále. Mezi tato doporučení patří zřízení centrálního registru účtů, obligatorní odčerpávání zajištěných výnosů (pravomocnými rozsudky soudů), rozšíření přístupu policejních orgánů k informacím z daňového řízení, snížení nákladů policie při získávání informací v rámci finančního šetření, zavedení možnosti dohledat majetek i po pravomocném rozhodnutí soudu.

³⁰ Za období roku 2013 je zpracovávána zvláštní zpráva na trestním úseku k vyhodnocení činnosti státních zástupců při pátrání po výnosech a majetku obviněných osob, využívání jednotlivých zajišťovacích institutů policejním orgánem a státním zástupcem ve vztahu k výnosům, majetku obviněného a náhradní hodnotě obviněného a zúčastněné osoby, provádění správy zajištěného majetku, věcí a jiných majetkových hodnot a výkon rozhodnutí o zajištění majetku v přípravném řízení, zrušení zajištění v přípravném řízení, rozhodování soudu o majetkových hodnotách zajištěných v průběhu trestního řízení atd.

V rámci úsporných opatření se v resortu MV se v roce 2012 meziročně snížily početní stavy o 1 245 osob (v roce 2011 o 4 041 osob).

Realizace projektů financovaných z prostředků EU

V průběhu roku 2012 PČR pracovala na projektech v celkové výši 2,3 miliardy Kč. Jedná se především o projekty v rámci 2. vlny budování **kontaktních a koordinačních center**, projekty zaměřené na vybudování **integrovaných operačních středisek** a projekty v souvislosti s **lokalizačními a záznamovými zařízeními určenými pro krajská ředitelství policie**. V rámci programu švýcarsko-české spolupráce je schváleno celkem 11 projektů zaměřených na pořízení vybavení ochranných kompletů pro pořádkové a zásahové jednotky, výstavbu multifunkčního výcvikového trenážeru a modernizaci výcvikového komplexu.

Vnitřní kontrola Policie ČR

Na všech řídicích úrovních bylo provedeno 603 (-82) kontrolních akcí. Z celkového počtu kontrolních akcí byla zejména v 95 (-66) případech přijata jiná opatření k nápravě, v 26 (-29) případech přijata kázeňská opatření atd.

Policejní práce ve vztahu k menšinám

Policie ČR reaguje na rostoucí diverzitu společnosti, a to jak systémovými opatřeními (sítí policejních specialistů na problematiku menšin – styčných důstojníků pro menšiny), tak realizací jednotlivých projektů na krajské či regionální úrovni, posilováním spolupráce se samosprávou, nevládním sektorem i akademickou obcí. V březnu 2013 bude ministru vnitra předložena ke schválení nová **Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období let 2013 – 2014**, která stanoví hlavní priority a cíle v této oblasti.

V roce 2012 byla značná pozornost soustředěna na stabilizaci a rozvoj mechanismu styčných důstojníků pro menšiny, dále na oblast přípravy a vzdělávání těchto specialistů s cílem posílit kompetence Policie ČR při práci s nositeli kulturních, náboženských a jiných specifík a v neposlední řadě byla navázána úzká spolupráce s policejním sborem Slovenské republiky s cílem přenosu příkladů dobré praxe v oblasti systémových nástrojů policejní práce s menšinami.

Integrace cizinců

Jeden z nástrojů prevence nezákonných postupů při působení cizinců v ČR představuje dostatečná informovanost všech zainteresovaných subjektů. Ke sdílení informací a zkušeností na poli integrace cizinců slouží také internetová stránka www.cizinci.cz spravovaná MPSV ve spolupráci s MV. V roce 2012 byly aktualizovány informace týkající se podmínek zaměstnávání cizinců na internetových stránkách MPSV – www.portal.mpsv.cz.

Ve 2. polovině roku 2012 byl realizován projekt „Sociální tlumočení ve styku s cizinci“ vytvořený a financovaný MPSV.³¹

Bezpečnostní výzkum a policejní vzdělávání (viz kapitoly 3.4.1 a 3.4.2)

Institut pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP)

IKSP je výzkumným pracovištěm resortu spravedlnosti. Orientuje se na společenskovední kriminologický výzkum zaměřený na vytváření, udržování a aktualizaci poznatkové základny o stavu a vývoji trestní politiky, kriminality a sociálně patologických jevů v ČR, na zpřístupňování aktuálních relevantních empirických i teoretických poznatků ze zahraničí a na rozvoj oboru kriminologie.

Hlavním uživatelem výzkumů a činnosti IKSP jsou především organizace a instituce resortu spravedlnosti, dále resort vnitra, resorty práce a sociálních věcí a školství. K okruhu významných uživatelů náleží mezipřesortní Republikový výbor pro prevenci kriminality a jeho prostřednictvím orgány státní správy a samosprávy na úrovni měst a obcí podílejících se na realizaci Strategie prevence kriminality a další.

IKSP se i v roce 2012 podílel svojí výzkumnou činností na některých tématech, které jsou zmiňovány v této zprávě.

Výzkumné studie, odborné články i přeložené odborné texty jsou širší odborné veřejnosti zpřístupněny na webových stránkách IKSP: www.kriminologie.cz

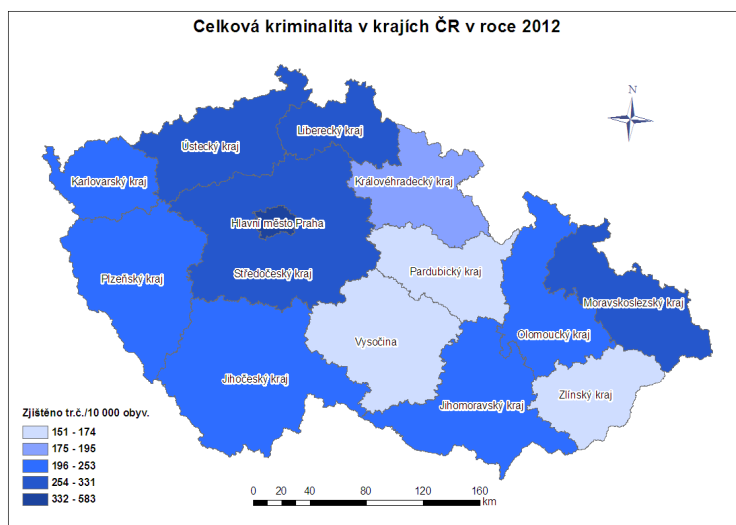
³¹ Obsahem projektu bylo vyškolení zájemců v odborném tlumočnictví, kteří ovládají český jazyk a současně jazyk bulharský nebo rumunský, a poskytnutí placené stáže s tlumočnickou praxí. Projekt navazoval na podobný projekt realizovaný v roce 2011, v jehož rámci byli vyškoleni mongolsky, vietnamsky a ruský hovořící tlumočníci. Hlavním cílem projektu inspirovaného zahraniční zkušeností bylo přispět k řešení problému nedostatku kvalitních tlumočnicků a k překonání jazykové bariéry, která zejména nově příchozím občanům třetích zemí do ČR působí obtíže při počáteční orientaci ve společnosti i v jejich následné integraci. Sekundárním cílem byla prevence nelegálního jednání cizinců způsobeného neznalostí právních předpisů v důsledku nedostupnosti informací v jim srozumitelném jazyce a prevence jejich zneužívání ze strany různých neoficiálních zprostředkovatelů a s nimi spojených tlumočnicků, na nichž bývají cizinci závislí.

2.1.1 Územní rozložení kriminality

Základní údaje ČR v roce 2012:

Rozloha v km²: 78 866

Počet trestných činů /
10 tis. obyvatel: 290

Pokles evidované kriminality byl zaznamenán ve 13 krajích, jedinou výjimkou je Olomoucký kraj, kde kriminalita stagnovala (+0,1 %). Největší poklesy byly zaznamenány v Ústeckém kraji (-2 860, -9,4 %) a Moravskoslezském kraji (-1 851, -4,4 %), což lze přičítat i zvýšené aktivitě PČR v těchto regionech.

Z hlediska objasněnosti byl v roce 2012 bezkonkurenčně nejúspěšnější (jako tradičně) **Karlovarský kraj (65,7 %)**. Vysokou objasněnost vykazují v první řadě i kraje **Zlínský (56,5 %)**, **Plzeňský (53,9 %)** a **Kraj Vysočina (53,1 %)**.

Po přepočtu kriminality na 10 tis. obyvatel³² (tzv. index kriminality) je bezkonkurenčně **nejvíce zatíženo hlavní město Praha** (583 trestných činů v roce 2012).

Vysokému zatížení je vystaveno obyvatelstvo Ústeckého (331) a Moravskoslezského kraje (330). Mezi kraje s vysokou zatížeností obyvatelstva se řadí i Liberecký kraj (296) a Středočeský kraj (278).

Nejnižší hodnoty vykazuje trojice: Zlínský kraj (151), Kraj Vysočina (167) a Pardubický kraj (174).

³² Index kriminality se užívá k vyjádření intenzity kriminality na určitém území.

V **hl. m. Praze** bylo v roce 2012 zjištěno 72 345 (-1 777, -2,4 %) trestných činů, tedy 23,8 % všech trestných činů zjištěných na území ČR. Z nich bylo objasněno 22,1 %, což je zároveň nejnižší hodnota v rámci ČR.

Prahu jako jediné velkoměsto ČR charakterizují na rozdíl od ostatních regionů specifické kriminogenní faktory.³³

Praha se podílí na celkovém počtu obyvatel zhruba 12 %. Zatímco zatížení násilnou kriminalitou nepřekračuje průměr ČR, **v roce 2012 na ni připadlo 27,8 % majetkové kriminality a 24,3 % hospodářské kriminality.**

V roce 2012 bylo z celkového počtu kapesních krádeží zjištěných v ČR 55,6 % evidovaných v Praze. Z krádeží jiných na osobách 48,2%, z krádeží součástek motorových vozidel 45,6 %, u krádeží věcí z aut představuje tento podíl 33,9 % a u krádeží motorových vozidel 33,5 %.

Na celkem objasněných trestných činech násilné kriminality se v Praze podíleli cizinci 19,5 %.

³³ Např. vysoká hustota obyvatelstva umožňující vyšší stupeň anonymity pachatelů trestné činnosti, přítomnost rizikových skupin mládeže, charakter hospodářské struktury, rozsáhlá obchodní síť, značný počet soukromých podnikatelů, velikost a kvalita infrastruktury, kumulace orgánů státní správy, intenzita cizineckého ruchu, soustředění historických památek, intenzivní stavební činnost aj. Ekonomická situace a s ní spojená nezaměstnanost se stává problémem i v Praze, a to zejména u nekvalifikovaných profesí s vysokým podílem cizinců.

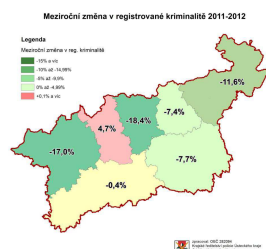
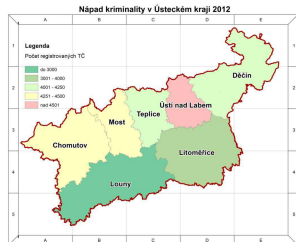
Moravskoslezský kraj vykazuje zpravidla druhý nejvyšší počet zjištěných trestných činů a druhý největší podíl (13,3 % v roce 2012) na celkové kriminalitě v krajském členění. V roce 2012 bylo zjištěno 40 623 (-1 851, -4,4 %) trestných činů.

Pro Moravskoslezský kraj je **příznačný mimořádně vysoký podíl nezaměstnaných osob (49,5 %)**³⁴ a **recidivistů** na celkovém počtu stíhaných osob, kteří zde již delší dobu představují **mimořádně závažný problém**.³⁵ Recidivisté v roce 2012 představovali 59,1 % (+2,7 %) ze všech stíhaných osob (8 673 z 14 687), přičemž spáchali 73,2 % (+3,5 %) z objasněných trestných činů (10 928 z 14 936).

Ústecký kraj je z hlediska absolutních hodnot zjištěné kriminality až na 5. místě, ale míra jeho rizikovosti je dána mj. vysokou intenzitou kriminality v tomto regionu. Nicméně **v roce 2012 zde byla celková kriminalita nejnižší za posledních 6 let**. Bezpečnostní situaci ve Šluknovském výběžku lze z pohledu Policie ČR považovat za ustálenou, uvolnilo se sociální napětí, projevující se zde v předchozím období.

Meziroční změna v registrované kriminalitě v Ústeckém kraji rok 2012 v porovnání s rokem 2011

Název	ROK 2011	ROK 2012	ROZDÍL	ROZDÍL v %
ÚO Litoměřice	3 813	3 519	-294	-7,7%
ÚO Teplice	5 097	4 159	-938	-18,4%
ÚO Louny	2 486	2 397	-89	-3,6%
ÚO Chomutov	5 320	4 413	-907	-17,0%
ÚO Ústecký Labem	4 963	4 526	-437	-8,8%
ÚO Most	4 069	4 263	194	4,7%
ÚO Děčín	4 639	4 192	-447	-9,6%
ÚO celkem	30 827	27 627	-3 200	-9,4%

V detailnějším pohledu na zjištěnou celkovou kriminalitu, **z hlediska územních odborů PČR, které většinou odpovídají okresům ČR,**

a pomineme-li Prahu, která má zvláštní status, třinácti nejzatíženějšími územními odbory jsou:

Ostrava, Brno, Karviná, Olomouc, Plzeň, Liberec, České Budějovice, Frýdek-Místek, Ústí nad Labem, Chomutov, Most, Teplice, Děčín, přičemž je patrný **vysoký podíl okresů Ústeckého kraje**.

Mezi okresy s vysokým indexem kriminality náleží též Česká Lípa a Kolín.

Opatření

V rámci preventivní činnosti Policejní prezidium ČR realizovalo v roce 2012 několik preventivních akcí celorepublikového charakteru, především preventivní projekty, které se osvědčily v předchozích letech, např.:

o „Bezpečná domácnost II“

Projekt je zaměřený na vzdělávání pracovníků terénních sociálních služeb přímo pečujících o seniory v domácnostech s pečovatelskou službou, denních stacionářích, odlehčovacích službách, ale také na vzdělávání sester Home Care a pracovníků pobytových zařízení.

o „Ajaxův zápisník“

Projekt je zaměřený na více oblastí bezpečnosti kriminality, mj. zvyšování právního vědomí, identifikaci rizik a spolupráci se žáky prvního stupně základních škol.

o Kapesní krádeže – „Obezřetnost se vyplatí“

Preventivně informační kampaň zaměřená na předcházení drobným krádežím, ke kterým dochází v obchodních centrech. Projekt je realizován v rizikovém období (předvánoční a velikonoční čas).

Krajská ředitelství policie v roce 2012 realizovala řadu preventivních akcí vycházejících z regionálních a místních problémů vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku.

Bezpečnostní situaci na Šluknovsku pomáhá úspěšně zvládat speciální pořádková jednotka Policie ČR (SPJ), kterou k 1. 5. 2012 zřídilo Krajské ředitelství Policie ČR Ústeckého kraje.

(Opatření dále viz 2.2.1 Majetková kriminalita, 2.2.10 Informační kriminalita, 2.2.11 Bezpečnost silničního provozu aj. Podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 25–28)

³⁴ Stíháno bylo 14 687 osob celkem (+647, tj. +4,6%), z toho 7 264 pachatelů (+674, tj. +10,2%) je vedeno jako nezaměstnaných či bez pracovního zařazení.

³⁵ Podíl recidivistů na spáchané trestné činnosti je v Moravskoslezském kraji o cca 10 % vyšší než průměr v ČR, recidivisté jsou seznámeni s policejními postupy, trestnou činností páchají „kvalifikovaně“. Stává se pravidlem, že tito pachatelé se ke své tr. činnosti nedoznají ani pod tíhou důkazů. Dalším problémem je, že mnozí pachatelé nejsou stíháni vazebně a tedy i po svém obvinění pokračují v trestné činnosti až do dalšího zadržení.

2.1.2 Pachatelé trestné činnosti

Kriminální statistika

Počet stíhaných a vyšetřovaných osob:

113 026 (-1,7 %, -1 949)

z toho:

Podíl mužů: 86,3 % (-0,4 %)

Podíl žen: 13,7 % (+0,4 %)

Statistika státních zastupitelství a soudů

Počet obžalovaných osob:

37 984 (-5 224, -12,1 %)

Počet osob, na něž byl podán návrh na

potrestání ve zkráceném přípravném řízení:

57 205 (+5 795, +11,3 %)

Počet odsouzených osob: 71 471 (+1 387)

Celkový počet stíhaných a vyšetřovaných osob meziročně poklesl na 114 975 (-1,7 %), což koreluje s nárůstem počtu objasněných trestných činů.

Nejvíce pachatelů bylo Policií ČR tradičně stíháno a vyšetřováno pro trestné činy:

- o zanedbání povinné výživy (12 800 osob)
- o maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (10 545 osob)
- o krádeže v jiných objektech (9 917)
- o ohrožení pod vlivem návykových látek, opilství (9 368 osob).

Pachatelé shora uvedených čtyř druhů trestných činů tvoří cca 38 % všech osob stíhaných a vyšetřovaných PČR.

Pro trestný čin **vraždy** bylo stíháno a vyšetřováno 202 osob (+36, +21,7 %). Tento **výrazný nárůst** je více než dvojnásobně vyšší než nárůst počtu vražd samotných.³⁶

V kategorii násilné trestné činnosti bylo nejvíce osob (4 667) stíháno a vyšetřováno pro trestný čin úmyslné ublížení na zdraví.

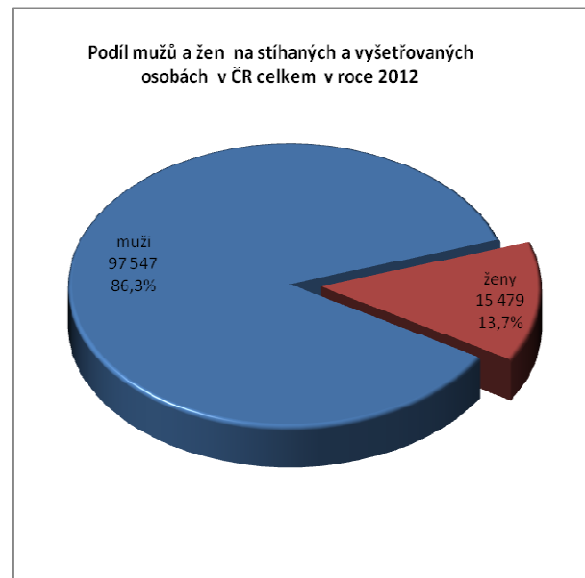
Pro hospodářské trestné činy, které způsobují největší hmotné škody, bylo stíháno a vyšetřováno 13 210 (-139) osob, z toho nejvíce za úvěrové podvody.

Obžalováno bylo 37 984 osob.

Zkrácené přípravné řízení představuje převažující formu přípravného řízení. V roce 2012 bylo vyřízeno ve zkráceném přípravném řízení celkem 60 415 osob, vůči 57 205 osobám byl podán návrh na potrestání.³⁷

V roce 2012 bylo soudy ČR **pravomocně odsouzeno 71 471 (+1 387) osob**.

Podíl žen na celkovém počtu stíhaných a vyšetřovaných osob je trvale nízký, v roce 2012 nepatrně vzrostl na 13,7 %. (+0,4 %).³⁸

Počet evidovaných dětí, které se dopustily činů jinak trestných, poklesl na 1 371 (-197, -14,4 %), počet evidovaných mladistvých pachatelů na 3 486 (-552, -15,8 %).

³⁶ Příčinou je jednak vyšší objasněnost vražd, jednak skutečnost, že více vražd bylo spácháno dvojicí či skupinou pachatelů.

³⁷ Údaje poskytuje odbor dohledu MS.

³⁸ Ženy jsou nejčastěji stíhány za krádeže, zanedbání povinné výživy, maření výkonu úředního rozhodnutí, podvody a zpronevěry.

Střediska **Probační a mediační služby** (PMS) evidovala celkem 31 170 nových případů, což v meziročním srovnání představuje cca 15% nárůst (27 150 v roce 2011).³⁹

Přetrvává vyšší podíl případů evidovaných v rámci vykonávacího řízení (celkem 18 508) oproti 12 662 případům v rámci řízení přípravného.

V rámci agendy přípravného řízení a řízení před soudem byla v případech dospělých pachatelů PMS pověřována v největší míře:

- o vyhotovením stanoviska k možnosti uložení trestu obecně prospěšných prací (54 % případů).
- o zprostředkováním řešení konfliktů a přípravou pro možnost odklonu v trestním řízení nebo uložení alternativního trestu a opatření (34 % případů).

V rámci vykonávacího řízení v případech dospělých pachatelů byla PMS nejvíce vytížena agendou související s výkonem trestu obecně prospěšných prací (53 % případů) a agendou související se zajištěním výkonu dohledu (30 % případů).

Trestná činnost recidivistů⁴⁰

Počet stíhaných recidivistů se meziročně zvýšil na 56 489⁴¹ (+772, +1,4 %).

Trend zvyšování podílu recidivistů na celkovém počtu stíhaných a vyšetřovaných osob dlouhodobě pokračuje.

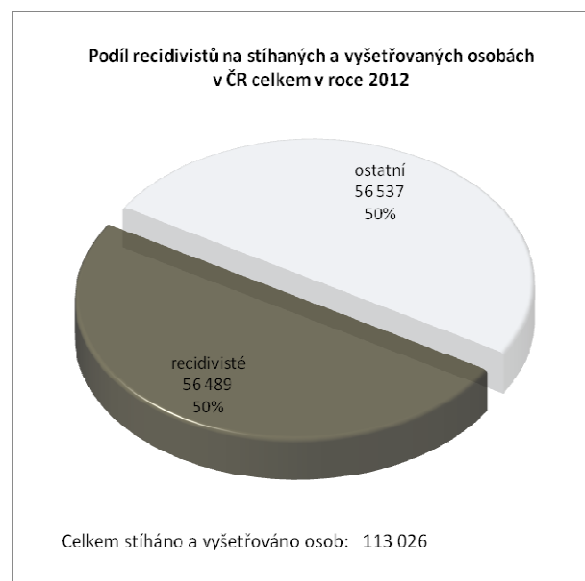
V roce 2012 dosáhl již 50 % (v roce 2000 činil tento podíl 29,7 %, v roce 2011 48,5 %), což svědčí o nedostatečné efektivitě činnosti státních orgánů při eliminaci recidivy trestné činnosti.

³⁹ Celkový počet případů, jimž se PMS v roce 2012 zabývala, byl však vyšší, protože zahrnuje i případy, se kterými probační úředníci a asistenti pracují již několik let (zejména podmíněné odsouzení s dohledem, podmíněné propuštění s dohledem a uložené tresty obecně prospěšných prací, které nebyly z různých důvodů vykonány).

⁴⁰ Recidivistou ve smyslu policejní statistiky je pachatel úmyslného trestného činu, který byl již za jiný úmyslný trestný čin dříve odsouzen. Výklad pojmu recidivista v jiných resortních statistikách (např. soudní, vězeňské) je odlišný od výkladu Policie ČR.

⁴¹ Oproti roku 1995 se počet stíhaných a vyšetřovaných recidivistů v roce 2012 zvýšil o 70,1 %, oproti roku 2000 o 46,1 %. V roce 2000 bylo PČR stíháno a vyšetřováno 38 664 recidivistů, v roce 1995 jich bylo stíháno a vyšetřováno 33 035.

Toho důsledkem a příkladem je skutečnost, že v roce 2012 **recidivisté spáchali 105 vražd**, tj. 55,9 % ze všech zjištěných vražd a **60 % z vražd objasněných**.

V roce 2012 došlo nejen ke zvýšení počtu recidivistů, rovněž jejich podíl na trestné činnosti se meziročně opět zvýšil. Recidivisté spáchali 74 815 (+603) trestných činů, tedy 62,3 % všech objasněných trestných činů (v roce 2011 54,9 % objasněných skutků).

Z „recyklace zločinců“ je patrná přetrvávající nedostatečná efektivita působení státních orgánů při předcházení a potírání recidivy trestné činnosti.

Trestná činnost páchaná cizími státními příslušníky

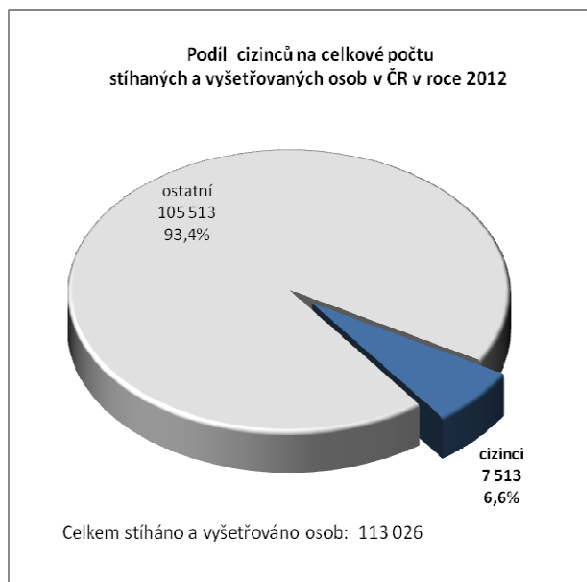
Oblast trestné činnosti cizinců lze považovat za poměrně stabilní. V roce 2012 cizinci spáchali 9 325 (-21) trestných činů, tedy 7 % (+0,1 %) všech objasněných trestných činů.

Trestně stíháno nebo vyšetřováno bylo 7 513 cizinců, což představuje 6,6 % z celkového počtu stíhaných a vyšetřovaných osob. Oproti roku 2011 došlo k mírnému nárůstu počtu stíhaných cizinců o 40 (+0,5 %).

Od roku 2009 narůstá **drogová kriminalita páchaná vietnamskými státními příslušníky**. V roce 2012 bylo stíháno 125 (+46, +58,2 %) Vietnamců pro trestný čin nedovolená výroba

a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy.⁴²

Poměrně vysoký podíl (13,9 %) mají cizinci na vyšetřovaných a stíhaných osobách např. u trestného činu **vraždy**. Z celkového počtu 202

stíhaných a vyšetřovaných osob bylo 28 cizinců. Nejvyšší podíl mají cizinci na pachatelích trestných činů spojených s ochranou **duševního vlastnictví** (např. porušování práv k ochranné známce činil jejich podíl 77,7 %).

Z celkového počtu odsouzených v roce 2012 bylo 4 909 (+67) cizinců, což představuje 6,9 %. Nejvíce odsouzených osob bylo příslušníky Slovenské republiky (1 966 osob), dále Ukrajinské republiky (778), Vietnamské socialistické republiky (506), Polské republiky (287), Bulharské republiky (160) a Rumunska (159).

(Podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 6–11)

Trestná činnost příslušníků a občanských zaměstnanců bezpečnostních sborů

V roce 2012 **Generální inspekce bezpečnostních sborů** (dále GIBS)⁴³ zadokumentovala protiprávní jednání u 473 osob v rámci prošetřované trestné činnosti spadající do její pravomoci.

Výslednost GIBS v počtu řešených případů struktury kriminality a pachatelů z řad

příslušníků a zaměstnanců PČR nevykázala oproti předchozímu období zásadní změny.

Zahájení trestního stíhání nebo sdělení podezření v rámci zkráceného přípravného řízení bylo realizováno u:

- o 228 příslušníků a 11 zaměstnanců PČR,
- o 46 příslušníků a 3 zaměstnanců VS ČR,
- o 9 příslušníků CS ČR.

Proti 1 příslušníkovi GIBS byl podán návrh státnímu zástupci k zahájení trestního stíhání

GIBS zahájila trestní stíhání, podala návrh na zahájení trestního stíhání nebo sdělila podezření v rámci zkráceného přípravného řízení u 57 civilních osob.

Celkem tedy bylo v roce 2012 zahájeno trestní stíhání, podán návrh na zahájení trestního stíhání nebo sděleno podezření v rámci zkráceného přípravného řízení u **355 pachatelů**.⁴⁴

Návrh na podání obžaloby podala GIBS v roce 2012 na 219 pachatelů. Z toho na 161 příslušníků PČR, na 6 zaměstnanců PČR, na 22 příslušníků VS ČR, na 2 zaměstnance VS ČR, na 4 příslušníky CS ČR a na 24 civilních osob.⁴⁵

V roce 2012 GIBS zadokumentovala spáchání celkem **467 trestných činů**, z toho 301 jich měl spáchat příslušník PČR, 15 zaměstnanec PČR, 59 příslušník VS ČR, 4 zaměstnanec VS ČR, 11 příslušník CS ČR, 1 příslušník inspekce a 76 trestných činů civilní osoba.

Nejvíce (cca 24 %) trestné činnosti se vztahovalo ke zneužití pravomoci úřední osoby, cca 19 % k hospodářské kriminalitě a cca 14 % k násilné trestné činnosti.

V roce 2012 GIBS dokumentovala **protiprávní jednání celkem 396 příslušníků bezpečnostních sborů**. Nejvíce osob bylo evidováno s délkou služby do 5 let, a to celkem 131 (tj. téměř 1/3 osob).

Z celkového počtu bylo v roce 2012 zjištěno 321 příslušníků PČR. Nejvíce policistů bylo ze služby pořádkové policie, a to 187.

⁴⁴ Zkrácené přípravné řízení bylo v roce 2012 ukončeno podáním zprávy o výsledku zkráceného přípravného řízení u 66 pachatelů. Z toho u 44 příslušníků PČR, u 14 příslušníků VS ČR, u 1 příslušníka CS ČR, u 3 zaměstnanců PČR a u 4 civilních osob.

⁴⁵ Další informace budou obsaženy ve zprávě o činnosti GIBS, která bude podle ustanovení § 57 odst. 4 zákona č. 341/2011 Sb. předložena vládě ČR, Výboru pro bezpečnost Poslanecké sněmovny a Stálé komisi pro kontrolu inspekce Poslanecké sněmovny.

⁴² V roce 2009 bylo v této souvislosti stíháno 58 osob a v roce 2004 16 osob.

⁴³ Další informace viz kapitola 3.1. Legislativní aktivity.

V roce 2012 GIBS řešila **42 trestných činů** se znaky vykazujícími **korupční jednání**⁴⁶:

- o 16 trestných činů zneužití pravomoci úřední osoby dle § 329 tr. zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů),
- o 14 trestných činů přijetí úplatku dle § 331 tr. zákoníku,
- o 6 trestných činů podplacení dle § 332 tr. zákoníku,
- o 3 trestné činy podplácení dle § 161 tr. zákona (zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů),
- o 2 trestné činy přijímání úplatku dle § 160 tr. zákona,
- o 1 trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele dle § 158 tr. zákona.

Zvláštní pozornost věnuje GIBS delikvenci v oblasti extremismu, omamných a psychotropních látek a domácího násilí v bezpečnostních sborech.⁴⁷

Trestná činnost příslušníků Armády ČR

Situaci v oblasti pořádku a bezpečnosti v Armádě ČR lze v roce 2012 charakterizovat jako stabilizovanou. Vojenská policie (dále jen VP) v hodnoceném období prověřovala 919 (+210, +23 %) podezření ze spáchání protiprávního jednání. VP šetřila celkem 284 podezření ze spáchání trestných činů (+68, +24 %) a 542 přestupků, z toho 292 (53 %) na úseku dopravy.

Majetková kriminalita se meziročně zvýšila, potvrdil se přetrvávající vývojový trend minulých let, kdy výrazně převažuje počet šetřených majetkových trestných činů (219; 77 %) nad vojenskými trestnými činy (23; 8 %). VP šetřila mj. podezření ze spáchání:

- o 204 trestných činů proti majetku (+64, +32 %)
- o 24 trestných činů obecně nebezpečných, z toho 11 případů ohrožení pod vlivem návykové látky (+19, +80 %)
- o 23 trestných činů vojenských (-14, -38 %).
- o 17 trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných (+5, +30 %).
- o 16 trestných činů proti životu a zdraví (stejně jako v roce 2011)
- o 15 trestných činů hospodářských, z toho 8 případů v souvislosti se zadáním veřejných zakázek (+5, +34 %)
- o 1 trestný čin na úseku projevů extremismu atd.

Z 283 ukončených případů podezření ze spáchání trestného činu bylo VP objasněno 87 %. Celkem 62 podezřelých osob bylo předáno vyšetřovateli Policie ČR či státnímu zástupci s návrhem na zahájení úkonů trestního stíhání.

Problematika preventivního působení v resortu MO je realizována jako **prevence sociálně nežádoucích jevů** (dále jen P-SNJ) v **programu prevence kriminality a programu protidrogové problematiky**. Úkoly P-SNJ byly koordinovány Resortní komisí pro prevenci sociálně nežádoucích jevů.

Celkem bylo v programu prevence kriminality realizováno 112 projektů, z toho 46 v rámci programu protidrogové politiky.

Opatření

K 31. 12 2012 bylo **vězněno** 20 435 odsouzených a 2 178 obviněných osob (v roce 2011 (20 385 odsouzených a 2 566 obviněných).

Aktivity Vězeňské služby ČR (VS ČR) směřovaly ke zvýraznění aspektu prevence recidivy kriminálního chování.

Ve věznicích byly nadále realizovány standardizované programy:

- o **3Z** (Zastav se, Zamysli se, Změň se)⁴⁸
- o **GREPP** (G – vina, RE – reedukační, P – psychologický, P – program)⁴⁹

V oblasti protidrogové politiky platily pro rok 2012 úkoly, které vycházely z Plánu činnosti

⁴⁶ Ze spáchání těchto trestných činů bylo v rámci zahájení trestního stíhání, návrhu na zahájení trestního stíhání nebo sdělení podezření v rámci zkráceného přípravného řízení realizováno celkem 26 pachatelů. Z toho se jednalo o 12 příslušníků PČR, 2 příslušníky VS ČR, 2 příslušníky CS ČR, 1 zaměštnance VS ČR a 9 civilních osob.

⁴⁷ V oblasti extremismu v roce 2012 GIBS zahájila trestní stíhání pro trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 352 tr. zákoníku v 1 případě. Pachatelem byl příslušník PČR.

V oblasti zneužívání omamných a psychotropních látek inspekce v roce 2012 zahájila trestní stíhání pro trestný čin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 tr. zákoníku v 6 případech a v 1 případě pro trestný čin přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy dle § 284 tr. zákoníku. Pachatelé jsou zastoupeni takto – 6 příslušníků PČR, 1 příslušník VS ČR.

⁴⁸ Program je zaměřen na statisticky nejrozšířenější vězeňskou populaci (dospělí muži 25 – 40 let, 2 – 3x ve výkonu trestu odnětí svobody převážně pro majetkovou trestnou činnost).

⁴⁹ Pro práci s pachateli, kteří byli odsouzeni za trestné činy násilí na dětech (týrání dětí, komerčního sexuálního zneužívání dětí i sexuálního zneužívání dětí bez komerčního aspektu).

VS ČR v protidrogové politice na období 2011 až 2012, a byly v souladu s Akčním plánem realizace Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2012. V oblasti léčby drogových závislostí byla nadále poskytována substituční léčba, a to celkem v 10 věznicích.

V roce 2012 PMS pokračovala v partnerství s VS ČR a Českým helsinským výborem v realizaci pilotního projektu **Komisi pro podmíněné propuštění** ve třech věznicích, který byl k 31. 12. 2012 ukončen a je vyhodnocován.

Prostřednictvím projektu PMS ČR s názvem „Křehká šance“⁵⁰ je možné systém práce Komisi pro podmíněné propuštění rozšířit do dalších 6 věznic; celkem bude do projektu zapojeno 9 věznic ČR. Cílovou skupinou jsou osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody, především osoby, kterým je vzhledem k závažnosti spáchaného činu, dopadům činu na oběť nebo pro jiné závažné okolnosti potřebné věnovat zvýšenou pozornost v souvislosti s jejich přípravou na možnost podmíněného propuštění.

PMS ČR disponuje hodnotícím nástrojem **SARPO (souhrnná analýza rizik a potřeb odsouzeného)**, který byl v roce 2012 upraven s cílem, aby za účelem vyhodnocení informací z oblastí rizik a potřeb pachatele vznikl jednoduchý a srozumitelný výstup, který by obsahoval shrnutí klíčových informací a byl by využitelný jako příloha zpráv podávaných PMS příslušným soudům a státním zástupcům.

Během roku 2011 – 2012 bylo **drogové testování** rozšířeno na všechna střediska PMS. Střediska byla vybavena drogovými testy a ochrannými pomůckami.

Positivní výsledek byl zaznamenán u 24,2 % drogových testů, což znamená nárůst o 6,8 % oproti loňskému roku. Největší výskyt byl zaznamenán u marihuany (65,6 % z celkového počtu pozitivních testů), která se často vyskytovala s jinou drogou (nejčastější kombinace s metamfetaminem v 15,8 %).

PMS pokračovala v realizaci aktivit projektu česko-švýcarské spolupráce a to pod názvem „**Rozvoj probačních a resocializačních programů – posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti**“. Projekt je ve svém obsahu zaměřen

⁵⁰ V rámci Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost (podpora sociální integrace a sociálních služeb) získal projekt finanční podporu ESF.

i na řešení problematiky **sanace dluhů** (projektové období bude trvat až do konce roku 2015). PMS využívala zahraničních zkušeností z oblasti možností řešení zadluženosti pachatelů navracejících se z vězení na svobodu.

IKSP přispěl výsledky výzkumu, zveřejněnými jednak ve sborníku⁵¹, jednak v rámci zasedání Výboru pro prevenci kriminality, výsledky o šetření provedeném u propuštěných recidivistů a zjištění o současném stavu resocializace pachatelů trestných činů. Byl publikován materiál o kriminální recidivě a recidivistech, který zprostředkovává pohled různých odborníků, konkrétně kriminologů, penologů, sociologů, psychologů a trestních právníků, na problematiku recidivy a recidivistů. Dále tento materiál obsahuje výsledky kriminologického výzkumu provedeného u 126 v době výzkumu vězňených českých novodobých recidivistů ve věku do 35 let. Zvláštní část materiálu je pak věnována analýze a syntéze 60 kazuistik recidivistů vybraných ze základního vzorku respondentů a rozdělených podle trestné činnosti u nich převažující do dvou skupin: na recidivisty v majetkové a v násilné trestné činnosti. **Hlavní poznatky** lze shrnout takto:

- **Trestní legislativa sice věnuje kriminální recidivě určitou pozornost, ale na snížení recidivy to nemá očekávaný účinek.**
- Většina vězňených recidivistů jsou z kriminologického hlediska výraznými recidivisty – mezi respondenty z výzkumu IKSP 70 % mělo v rejstříku trestů 6 a více záznamů o předchozím odsouzení a více než polovina již vykonala více než 3 nepodmíněné tresty odnětí svobody.

1. 1. 2012 nabyl účinnosti zákon č. 418/2011 Sb., **o trestní odpovědnosti právnických osob** a řízení proti nim, čímž se změnila dosavadní koncepce základů trestní odpovědnosti, neboť dosud mohl být subjektem trestného činu toliko jednotlivec.⁵²

Další informace viz kapitola 3.2 Prevence kriminality

⁵¹ MAREŠOVÁ, Alena et al.: *Bezpečnostní situace v České republice. Sborník odborných studií a statí.* Praha: Ministerstvo vnitra 2012.

⁵² Z předběžného přehledu NSZ se ukazuje, že v roce 2012 bylo ve 14 trestních věcech stíháno 19 právnických osob. Kromě jedné věci byly ve všech věcech stíhány též fyzické osoby. Podány byly 4 obžaloby a jeden návrh na schválení dohody o vině a trestu. Struktura trestné činnosti byla velmi různorodá.

2.1.2.1 Kriminalita mládeže

Děti – pachatelé činů jinak trestných

1 371 (-12,6 %, -197)

Počet činů jinak trestných spáchaných dětmi

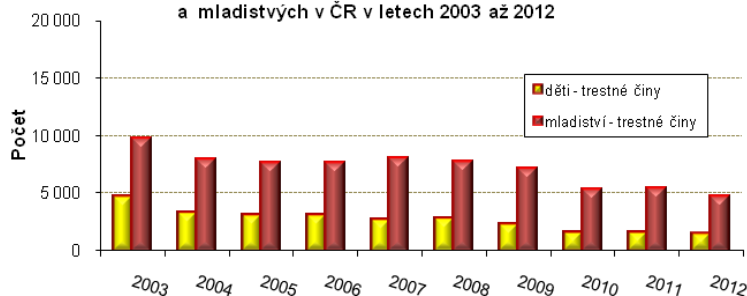
1 463 (-10,6 %, -173)

Mladiství – pachatelé trestných činů

3 486 (-13,7 %, -552)

Počet trestných činů spáchaných mladistvými 4 713 (-13,2 %, -714)

Vývoj Policií ČR evidované trestné činnosti dětí mladších 15 let a mladistvých v ČR v letech 2003 až 2012

V roce 2012 došlo k výraznému poklesu evidované kriminality mládeže, a to jak u dětí mladších 15 let, tak u mladistvých.

Podle policejních statistik spáchaly děti mladší 15 let v roce 2012 celkem 1 371 (-12,6 %) skutků, mladiství spáchali 4 713 (-13,2 %) skutků.

Podle názoru NSZ (již z roku 2011) může být jednou z příčin nízkého počtu mladistvých stíhaných a řešených ve zkráceném přípravném řízení (obdobně dětí do 15 let věku) zastření identity neznámých pachatelů (tedy i věku) trestné činnosti.

U násilné trestné činnosti byl stejně jako v roce 2011 zaznamenán **vyšší stupeň brutality u útoků vedených mladistvými než u útoku vedených dospělými pachateli**. Při užití zbraně převládají útoky za použití nože.

Děti mladší 15 let spáchaly v roce 2012 dvě vraždy, 136 loupeží a 100 úmyslných ublížení na zdraví. Loupeže jsou také nejčetnějším evidovaným trestným činem, jehož se děti mladší 15 let dopustily, i když majetkové trestné činy výrazně převažují nad násilnými.

Na agresivitu mládeže poukazuje vysoký podíl konkrétních násilných trestných činů. (např. z pohledu celé populace tvoří **úmyslné ublížení na zdraví** pouze 1,7 % z celkové kriminality, na kriminalitě dětí mladších 15 let se podílí 6,8 %, na kriminalitě mladistvých 6,2 %.

Nejčastějšími evidovanými trestnými činy mladistvých jsou krádeže vloupáním, krádeže, úmyslné ublížení na zdraví, loupeže a maření výkonu úředního rozhodnutí. Mládež se často dopouští sprejerství, nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek atd., přičemž velká část těchto provinění se řadí do kategorie přestupků (škoda do 5 tis. Kč).

Přetrvává problém nárůstu trestné činnosti páchané prostřednictvím internetových a komunikačních sítí, a to jak ze strany pachatelů z řad mládeže, tak i případů, kdy je mládež obětí této trestné činnosti.

Z pohledu PČR: Nejvíce činů jinak trestných a provinění se dopouštějí děti z výchovných ústavů, a to nejen po dobu pobytu v ústavu, ale také po odchodu z ústavu. Takové děti jsou nepřipravené na běžný způsob života.

Pachatelé z řad mládeže si nepřipouštějí strach z nepříznivého následku, který následuje po spáchání provinění či činu jinak trestného. Jsou přesvědčeni, že dodržování zákonů či jakýchkoliv jiných pravidel obecně je pro ně nevhodné.

Preferované „zájmy“ mládeže páchající trestnou činností jsou okamžitý majetkový zisk i za cenu brutality a uspokojení sexuality. Dále je zřejmý trend nárůstu uživatelů alkoholu a osob podílejících se na drogové činnosti, především drobné distribuci, z řad mládeže. Stejně tak je patrný vzestup počtu osob z řad závislých narkomanů, kteří k páchání trestné činnosti mládež zneužívají.

(Podrobnější údaje viz tabulková a grafická část č. 10 až 11)

Opatření

MV se aktivně podílelo na práci Meziresortní koordinační skupiny k transformaci systému péče o ohrožené děti. V rámci činnosti skupiny byl schválen k realizaci **Informační systém sociálně-právní ochrany dětí**, který bude schopen sdílet informace napříč subjekty, které ze zákona pracují s ohroženými a rizikovými dětmi, a to včetně dětí, které se dopouštějí protiprávního jednání.

V roce 2012 bylo finančně podpořeno ze státního rozpočtu 11 realizátorů akreditovaných **probačních programů pro mladistvé**, (celková výše přidělených dotací činila 1 480 317,- Kč). V roce 2012 proběhlo dotační řízení na realizaci akreditovaných probačních programů pro mladistvé v roce 2013, Dotační komise MS navrhla k finanční podpoře 13 žadatelů o dotace v celkové výši dotace 1 302 000,- Kč.⁵³

PMS ČR se v průběhu roku 2012 podílela na dalším zajištění činnosti **Týmů pro mládež**, které působí jednak jako součást Systému včasné intervence (dále jen SVI), nebo i samostatně v okresech, kde SVI prozatím není zřízen.

V září 2012 byla zahájena realizace projektu s názvem „**Na správnou cestu – zavedení a rozvoj nových probačních programů a programů restorativní justice pro mladistvé pachatele trestných činů – posílení odborné spolupráce institucí**“, který PMS ČR předložila v rámci Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost (podpora sociální integrace a sociálních služeb). Cílem projektu je rozvíjet účinné nástroje řešení kriminality mládeže u trestných činů spojených s násilnými a agresivními projevy chování, předcházet opakování trestné činnosti, usnadnit sociální integraci mladistvých pachatelů a podporovat účinné způsoby spolupráce a koordinace odborníků a relevantních institucí. Realizace projektu bude trvat do května 2015.

V evropském kontextu ČR nadále patří mezi země s vysokým počtem dětí umístěvaných do institucionální péče.

Postupný proces transformace systému náhradní výchovné péče v zařízeních v resortu MŠMT má v souladu s **Koncepcí MŠMT v oblasti transformace systému náhradní výchovné péče ve školských zařízeních** zejména snížit počet dětí dlouhodobě umístěných ve všech typech ústavní péče, a to za předpokladu posílení preventivní složky práce s ohroženými dětmi a jejich rodinami.

Další hlavní cíle:

- o podpořit rozvoj a dostupnost souvisejících služeb, včetně navýšení počtu kvalifikovaných pracovníků,

- o vytvořit síť specializovaných ambulantních služeb s těžištěm v profesionální péči orientované na potřeby dítěte a práci s celým rodinným systémem,
- o vzdělávat a proškolovat pracovníky zařízení. Transformace, diferenciací a specializací je zaměřena primárně na náhradní výchovnou péči pro pomoc dětem, u nichž je umístění do zařízení nejlepším, nebo jediným reálným možným řešením jejich situace.

Koncepce transformace MŠMT je postavena na třech základních pilířích, kterými jsou:

- o Analýza celého systému péče o ohrožené děti a rodiny resortu školství, především pak analýza kapacit zařízení z hlediska lidských zdrojů, počtu klientů atd.
- o Změna kvality péče jednotlivých složek systému (vytvoření standardů kvality práce v zařízeních).

Zavádění efektivních a inovativních postupů do systému, které budou zvyšovat profesionalitu péče (vzdělávání, psychologické sebezkušenostní výcviky, komunitní systém péče, psychologické postupy a nové diagnostické metody, supervize).

MŠMT v současné době připravuje standardy péče o ohrožené děti s cílem zkvalitnění tohoto typu péče. Odbor speciálního vzdělávání a institucionální výchovy, který proces transformace koordinuje, spolupracuje s českými a především zahraničními experty a institucemi. V roce 2012 byl novelizován zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních.

Bližší informace k aktivitám MŠMT v oblasti institucionální výchovy viz www.msmt.cz sekce Sociální programy; odkaz Institucionální výchova.

Problematika rizikového chování je ošetřena v dokumentech MŠMT:

- o Metodické doporučení k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních,
- o Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009-2012,
- o v dalších souvisejících dokumentech a v právních předpisech cílených do oblasti prevence rizikového chování.

⁵³ Zprávy o realizaci probačních programů jsou pravidelně zveřejňovány na www.pmscr.cz.

Ve školách a školských zařízeních je realizován tzv. **Minimální preventivní program**, který zahrnuje aktivity prevence rizikového chování.⁵⁴

MŠMT každoročně v rámci dotační politiky vyčleňuje ze svého rozpočtu částku cca 20 mil. Kč určenou na protidrogovou prevenci a prevenci kriminality a jiných rizikových forem chování. V rámci dotací byly v roce 2012 podpořeny projekty ve výši 20 330 000,- Kč. V rámci tohoto dotačního programu byly podporovány zejména programy dlouhodobé všeobecné primární prevence rizikových forem chování dětí a mládeže. Příjemci dotací byly školy, školská zařízení a nestátní neziskové organizace, které pracují s dětmi a mládeží.

MŠMT podporuje síť preventivních služeb v rámci systému péče o ohrožené dítě.⁵⁵ **Pedagogicko-psychologické poradny** (dále jen „PPP“) byly v roce 2012 podpořeny v rámci Programu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování v působnosti resortu MŠMT. Zároveň byly v roce 2012 podpořeny v rámci finanční podpory metodiků prevence na PPP částkou cca 5 000 000,- Kč.

Střediska výchovné péče a síť preventivních služeb v systému péče o ohrožené dítě byly posíleny v zákoně č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2012 se uskutečnily 2 odborné konference MŠMT pro metodiky prevence na PPP, školní metodiky prevence a pracovníky školských poradenských pracovišť.

V roce 2012 využilo MŠMT k podpoře preventivních programů rovněž prostředky z ESF.

V rámci výzvy 14 podporované oblasti 1.2 (Rovné příležitosti dětí a žáků včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami) operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost bylo podpořeno 16 projektů, které souvisejí s tématem prevence rizikového chování v celkové výši 112 mil. Kč.

V rámci projektu VYNSPI (Tvorba systému modulárního vzdělávání v oblasti prevence sociálně patologických jevů pro pedagogické a poradenské pracovníky škol a školských zařízení na celostátní úrovni) byly vytvořeny následující výstupy:

- Čtyřúrovňový model vzdělávání pro pracovníky v primární prevenci rizikového chování ve školství
- Výkladový slovník základních pojmů primární prevence rizikového chování
- Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky
- Standardy odborné způsobilosti poskytovatelů školské primární prevence, (Certifikační řád, Manuál certifikátora)
- Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu prevence rizikového chování pro základní školy
- Příklady dobré praxe preventivních programů.

Bližší informace k výstupům projektu VYNSPI viz <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/17/Monografie>

Bližší informace k aktivitám MŠMT v oblasti prevence rizikového chování viz www.msmt.cz sekce Speciální školství; odkaz Prevence rizikového chování.

⁵⁴ Program realizuje školní metodik prevence ve spolupráci s dalšími pedagogy, školskými zařízeními, nestátními neziskovými organizacemi, případně dalšími subjekty.

⁵⁵ Podpora středisek výchovné péče, pedagogicko-psychologických poraden, školských poradenských pracovišť.

2.1.3 Oběti trestné činnosti

Z pohledu kriminálních statistik Policie ČR v roce 2012 počet evidovaných obětí trestné činnosti⁵⁶ meziročně poklesl na 46 278 (-586) osob.⁵⁷

Účelem kriminální statistiky je primárně poskytování statistických informací o trestných činech a jich pachatelích.

Oběti trestné činnosti jsou evidovány pouze alternativně, jakožto objekty napadení vedle objektů obecné a hospodářské kriminality apod.

I přes stávající omezení je kriminální statistika nadále jedinou statistikou orgánů činných v trestním řízení, která obsahuje širší údaje o obětech trestných činů.

Počty obětí, které jsou uváděny v oficiálních kriminálních statistikách PČR, se tedy vztahují **pouze k vybraným druhům trestné činnosti** (jedná se zejména o oběti násilné a mravnostní kriminality, oběti ublížení na zdraví z nedbalosti, ohrožování výchovy mládeže apod.; v rámci majetkové kriminality jsou evidovány oběti kapesních krádeží, krádeží jiných na osobách a krádeží při pohlavním styku).

Mimo zorné pole oficiálních kriminálních statistik tak zůstávají poškození (oběti) krádežemi vloupáním, krádežemi motorových vozidel, věcí z aut, jízdních kol a četných dalších druhů trestné činnosti.

Zvláště zavrženímhodnou je trestná činnost na bezbranných osobách, dětech a seniorech.⁵⁸

I v roce 2012 se **děti mladší 15 let** stávaly nejčastěji oběťmi mravnostních trestných činů (839 obětí), z toho nejvíce pohlavního zneužívání (631 obětí). V této věkové kategorii bylo evidováno 662 obětí násilné kriminality (z toho 189 loupeží a 144 úmyslného ublížení na zdraví).

Mladiství ve věku 15 až 18 let se nejčastěji stávají oběťmi krádeží (kapesních a ostatních na osobách) a násilné kriminality (úmyslné ublížení na zdraví a loupeže). V roce 2012 bylo evidováno

210 mladistvých-obětí úmyslného ublížení na zdraví a 186 mladistvých-obětí loupeží.

50 % všech loupežných vražd v ČR bylo v roce 2012 spácháno na **seniorech** ve věku 63 a více let.

Nejčastější trestné činy páchané na seniorech jsou kapesní krádeže, krádeže jiné na osobách, ale také násilné trestné činy, zejména loupeže, úmyslné ublížení na zdraví, nebezpečné vyhrožování. V roce 2011 bylo zaevidováno 75 obětí-seniorů trestného týrání osoby žijící ve společném obydlí.

Významným opatřením na pomoc obětem domácího násilí je institut vykázání pachatele domácího násilí, který se aplikuje v praxi shodně ve všech regionech ČR. V roce 2012 bylo vykázáno celkem 1 247 (-60) osob ve vztahu k domácímu násilí, z toho bylo 203 mužů a 44 žen.

(Další údaje viz tabulková a grafická část č. 12)

Opatření (výběr)

Posílení postavení poškozených v trestním řízení

25. února 2013 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), jehož návrh vláda schválila 15. 2. 2012 a který je komplexní úpravou právní ochrany obětí trestných činů.⁵⁹

Tímto zákonem má dojít:

- o k rozšíření práv obětí a pomoci, která je jim poskytována,

⁵⁶ Od pojmu oběť včetně kontextu, v němž se zde používá, se právně odlišuje širší pojem poškozený, jak jej definuje § 43 trestního řádu.

⁵⁷ Do celkového počtu jsou zahrnuti i osoby v napadených skupinách.

⁵⁸ Rozbor dle věkových kategorií se zde netýká napadených skupin, které jsou věkově mnohdy smíšené.

⁵⁹ V Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR byl zákon schválen jako tisk č. 617 dne 18. 12. 2012. Zákonem se zvyšuje peněžitá pomoc za poškození zdraví, na kterou mají oběti nárok. Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem šestého kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení, s výjimkou ustanovení

a) § 39 až 43, § 44 odst. 2, § 47 odst. 1, 2, 3 a 6, § 48 odst. 2 a § 49 písm. f), které nabývají účinnosti prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení,

b) § 52 bodu 1 a § 53, které nabývají účinnosti dnem 1. května 2013,

c) § 52 bodů 2 a 4 až 8 a § 55 bodů 1 až 5, 9, 10, 13 a 14, které nabývají účinnosti dnem jeho vyhlášení.

- o k odstranění nedostatků implementace rámcového rozhodnutí Rady 2001/220/SVV ze dne 15. března 2001 o postavení obětí v trestním řízení.

IKSP se podílel na opatřeních s cílem posílit postavení poškozeného v trestním řízení a zajištění větší informovanosti o problematice poškozených – obětí kriminality. Ve spolupráci s Právnickou fakultou UK zorganizoval prostřednictvím České kriminologické společnosti konferenci „Poškozený a oběť“.

Preventivní činnost PČR

V rámci preventivní činnosti PČR realizovala v roce 2012 řadu preventivních akcí zaměřených na nejrůznější oblasti primární a sekundární prevence, mj. projekty celorepublikového charakteru, které se osvědčily v předchozích letech, jako např. Kapesní krádeže – „Obezřetnost se vyplatí“ aj.

Činnost policejních psychologů

Již od roku 2010 je zaveden do praxe systém psychologické pomoci obětem trestné činnosti a obětem dalších mimořádných událostí. Systém je v krajských ředitelstvích policie postaven na činnosti policejních psychologů a vyškolených krizových interventů z řad dalších pracovníků Policie ČR, kteří zajišťují krizovou intervenci obětem nepřetržitě. V roce 2012 dokonce policejní psychologové v rámci tohoto systému zasahovali i na území Chorvatska při pomoci obětem autobusové nehody. Rozvíjí se také oblast působnosti skupiny krizové intervence oddělení vedoucího psychologa Policejního prezidia ČR, v jejímž rámci je provozována anonymní linka pomoci v krizi. Počet volajících na linku se oproti roku 2011 téměř zdvojnásobil (díky využívání linky Armádou ČR a přepojování hovorů ze 112), významná část pomoci je poskytována také díky internetovému poradenství.

Speciální výslechové místnosti

V roce 2012 podpořil odbor prevence kriminality MV vybudování nových speciálních výslechových místností, a to v Havířově, Pardubicích, Žďáru nad Sázavou, Havlíčkově Brodě a Ústí nad Labem. V letošním roce byly také inovovány standardy vybavení speciálních výslechových místností. Celkový počet

speciálních výslechových místností ke konci roku 2012 je 39.

V květnu 2012 (16. – 17. 5.) proběhl mezinárodní odborný seminář k problematice vyšetřování sexuálně motivované trestné činnosti páchané na mládeži a využívání speciálních výslechových místností. Účastníkům byla dána možnost předávat si zkušenosti nejen mezi sebou, ale i se soudními znalci z oboru psychologie, lékaři, státními zástupci, zástupci OSPOD.

V říjnu 2012 proběhl první běh týdenního specializačního kurzu „Výslech dětského svědka – oběti mravnostní trestné činnosti“, který bude realizován ve VPŠ Praha – Hrdlořezy a VPŠ a SPŠ Holešov.⁶⁰

Probační a mediační služba (PMS)

PMS v rámci své činnosti kontaktuje oběti trestné činnosti. Existuje-li fyzická oběť, je jí ze strany PMS nabídnuta spolupráce. V roce 2012 došlo ke kontaktování obětí ve více než 4 900 případech

PMS kromě práce s pachateli trestných činů, které mj. vede k převzetí odpovědnosti za urovnání následků trestných činů, nadále usiluje o větší zapojení obětí trestných činů (poškozených) do procesu trestního řízení.

Pracovníci PMS poskytují v rámci svých činností poškozeným např. základní informace o možnostech odškodnění v rámci platné legislativy, včetně zákona č. 209/1997 Sb. o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti, o možnostech alternativních způsobů řešení trestních věcí a také o průběhu trestního řízení. Jako metody mimoprocenálního řešení následků trestného činu je v rámci trestního řízení ve vhodných případech využíváno mediace mezi obětí a pachatelem.

Od ledna 2011 PMS ve spolupráci s Asociací občanských poraden zahájila realizaci projektu Criminal Justice s názvem „Restorativní justice - Podpora a poradenství obětem trestných činů“ a od září 2011 ve stejném partnerství také

⁶⁰ Kurz je určen pro specialisty SKPV pracující na linii mravnost, mládež. Struktura tohoto kurzu, včetně osnov byla připravenou Expertní skupinou specialistů SKPV, která působí při odboru prevence kriminality. Ve VPŠ a SPŠ Holešov byla pro studijní účely tohoto kurzu, ale také pro potřeby územních odborů SKPV spádových oblastí, vybudována výuková speciální výslechová místnost přímo v areálu školy.

projekt s názvem „**Specializované komplexní poradenství obětem trestných činů**“.

V rámci prvního z uvedených projektů (projektové období trvalo od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2012), jež je podporován Evropskou komisí, došlo k rozšíření již existujícího programu komplexního poradenství pro oběti trestných činů do 10 nových lokalit (Praha, Jihlava, Písek, Uherské Hradiště, Ostrava, Hradec Králové, Mladá Boleslav, Valašské Meziříčí, Opava, Havířov). V rámci projektu byla v Hradci Králové a Opavě vytvořena pozice koordinátora služeb pro oběti trestných činů, jež je inspirována britskou praxí „victim liaison officer“. Koordinátoři zahájili síťování služeb, které jsou v dané lokalitě nabízeny obětem trestných činů, mapovali rizika pro oběti trestné činnosti a zprostředkovávali informace o možnostech práce s oběťmi trestných činů. PMS spolupracovala s britskými poradkyněmi z organizace London Probation Trust, která je partnerem projektu.

Projekt **Specializované komplexní poradenství obětem trestných činů** byl zahájen v říjnu 2011 (trval do února 2012) a prakticky umožnil pokračování poskytování programu komplexního poradenství pro oběti trestných činů v lokalitách, kde již v minulosti bylo poradenství obětem ze strany PMS a AOP poskytováno (okresy: Nymburk, Brno, Třebíč, Rokycany, České Budějovice, Frýdek – Místek, Most, Náchod, Pardubice, Zlín). Tento projekt je podpořen z rozpočtu Ministerstva spravedlnosti.

V roce 2012 zahájila PMS ČR realizaci projektu v rámci OP LZZ "**Proč zrovna já?**", zaměřeného na podporu obětí trestných činů při vyrovnávání s traumatickým zážitkem trestného činu a usnadnění návratu k běžnému životu.

Domácí násilí

Vláda ČR usnesením č. 262 ze dne 13. dubna 2011 schválila Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014 (dále jen „NAP DN“). Usnesením bylo uloženo MV (odbor prevence kriminality) ve spolupráci se členem vlády, v jehož působnosti je Rada vlády pro rovné příležitosti (MPSV), koordinovat plnění úkolů vyplývajících z NAP DN, zpracovat souhrnnou zprávu o plnění NAP DN v uplynulém kalendářním roce spolu s návrhem priorit na následující období. Zprávu za rok 2012 ministr vnitra předložil v řádném termínu (v prosinci 2012) vládě pro informaci.

V listopadu 2012 (7. – 9. 11.) se uskutečnil v hotelu ZS MV Solenice mezinárodní odborný seminář k problematice domácího násilí a nebezpečného pronásledování. Seminář byl věnován jednak různým aspektům domácího násilí (ekonomické dopady, poradenství, programy pro násilné osoby, specifika domácího násilí v rodinách cizinců, domácí násilí páchané na seniorech), jednak problematice nebezpečného pronásledování (stalking) a kyberstalkingu.⁶¹

Další opatření viz kapitola 3.2 Prevence kriminality.

⁶¹ Složení cílové skupiny – policisté, policejní i ústavní psychologové, státní zástupci, nestátní neziskové organizace, hosté ze zahraničí – umožnilo výměnu zkušeností z mnoho pohledů, porovnání přístupu k uvedeným problematikám, výměnu zkušeností a také předání dobré praxe.

2.1.4 Pátrání po osobách a věcech

V roce 2012 bylo útvary služby kriminální policie a vyšetřování vyhlášeno 4 259 (-287) **pátrání po pohřešovaných osobách**. Z uvedeného počtu bylo vypátráno 4 144 (-246) pohřešovaných, což činí 97,3 %. Z celkového počtu vyhlášených pátrání bylo pátrání vyhlášeno po 5 153 (-746) svěřencích ústavů, kterých bylo doposud vypátráno 4 935, což je 95,6 %.

V rámci **provozu národního koordinačního mechanismu po pohřešovaných dětech** (dále NKMPD), který byl vyvinut za účelem rychlého a úspěšného nalezení pohřešovaných dětí,⁶² bylo v roce 2012 vyhlášeno pátrání po pohřešovaných dětech s příznakem dítě v ohrožení ve 25 (-10) případech.

Od oficiálního spuštění dne 11. května 2010 byl mechanismus ze strany policie aktivován již v 78 případech. Dosavadní zkušenosti ukazují, že systém je efektivní a splňuje svůj účel.⁶³ Poznatky z praktického využívání systému jsou s ohledem na svoji závažnost dále zapracovávány do interních předpisů Policie ČR.

V průběhu roku 2012 probíhalo technické řešení zasílání informačních SMS veřejnosti (MV, PČR, T-Mobile Czech republic a.s.). V současné době se dokončují poslední kroky k jeho dokončení a následnému spuštění zkušebního provozu.

U příležitosti Mezinárodního dne pohřešovaných dětí (25. května) se uskutečnilo setkání ministra vnitra se subjekty spolupracujícími v rámci NKMPD, kde byly rovněž představeny aktualizované stránky www.pomoztemenajit.cz.

⁶² Mechanismus zapojuje širokou veřejnost do pátrání a zajišťuje potřebnou psychologickou podporu rodinám pohřešovaných dětí prostřednictvím průběžně proškolených policejních psychologů. Základem systému je pátrací činnost Policie ČR a při rozsáhlých pátracích akcích v terénu je rovněž zapojován integrovaný záchranný systém. Systém jako celek není založen na konceptu vytváření nových institucí, ale na lepším využití existujících mechanismů spolupráce, na efektivním využití existujících komunikačních kanálů a koordinaci odpovědných orgánů.

⁶³ V doporučení Výboru OSN pro práva dítěte ze 17. června 2011 je NKMPD přímo označen jako jeden z několika progresivních počinů ČR v rámci plnění závazků plynoucích z Úmluvy o právech dítěte a Opčního protokolu k Úmluvě o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů.

V prvním pololetí 2012 vyhlásilo MV jako hlavní gestor dané problematiky výběrové řízení na provozování **evropské horké linky 116 000**. Nejvhodnějším kandidátem se stalo občanské sdružení **Ztracené dítě**, kterému bylo následně číslo přiděleno Českým telekomunikačním úřadem. Horká linka bude s největší pravděpodobností spuštěna v lednu 2013.

Dne 30. května 2012 se v Bruselu uskutečnila mezinárodní konference k tématice pohřešovaných dětí nazvaná Missing Children – Closing the Gap. Tuto konferenci organizovala Evropská komise ve spolupráci s evropskou organizací Missing Children Europe. Hlavními tématy byly otázky týkající se evropské linky 116 000: Evropské horké linky pro pohřešované děti EU a příklady dobré praxe národních výstražných systémů pátrání po pohřešovaných dětech v jednotlivých členských zemích EU.

V druhé polovině roku vypracovalo MV tzv. **Studii o pohřešovaných dětech**, která se stala podkladovým materiálem pro mezinárodní projektovou studii o získávání a analýze dat o pohřešovaných dětech v Evropské unii, kterou organizuje Evropská rada ve spolupráci se společností Ecorys.⁶⁴

V roce 2012 bylo vyhlášeno celkem 21 214 (-1 799) **pátrání po hledaných osobách** a odvoláno z pátrání bylo 21 525 (-2 995) osob.

V oblasti **cíleného pátrání** bylo v roce 2012 zadrženo na území ČR 55 (-7) pachatelů trestné činnosti. Ve spolupráci s dalšími policejními sbory bylo zadrženo dalších 8 osob v zahraničí

V roce 2012 bylo na území ČR nalezeno 178 (-55) **mrtvol nezjištěné totožnosti**, z toho byla ve 104 (-16) případech totožnost zjištěna do sedmi dnů od nálezu a ve 42 (-31) případech později.

V roce 2012 došlo opět k poklesu krádeží motorových vozidel, čemuž odpovídá počet

⁶⁴ Získaná data budou využita k vytvoření evidence příkladů dobré praxe a relevantních doporučení, které poslouží všem členským státům a pomohou optimalizovat jejich spolupráci v případě pohřešování dítěte. Přehledová zpráva výše zmiňované studie byla prezentována dne 11. 12. 2012 na jednání odborníků v problematice pohřešovaných dětí v Bruselu.

vyhlášených **pátrání po motorových vozidlech**. V roce 2012 bylo vyhlášeno do pátrání 12 915 (-1 465) dvoustopých vozidel a 987 (-41) jedno-stopých vozidel.

V oblasti **pátrání po odcizených věcech** a pátrání po původu nalezených věcí bylo za rok 2012 do informačního systému KSU (Kriminalisticky sledovaná událost) vloženo 179 275 (-14 767) záznamů k odcizeným věcem. Z těchto záznamů bylo objasněno celkem 22 576 (-7 414) záznamů.

Informační systém PSEUD (Portál systému evidence uměleckých děl) obsahoval ke konci roku 2012 celkem 20 119 záznamů odcizených a nalezených uměleckých děl, z toho 1 275 záznamů uměleckých děl navrácených nebo vydaných.

V rámci mezinárodního pátrání v EU a schengenském prostoru řešila národní centrála Sirene (nyní odbor mezinárodní policejní spolupráce) celkem 8 126 (-249) pozitivních zásahů (lustrací) na celkový počet 7 050 (-58) objektů (hledaných osob a věcí) v SIS (Schengenském informačním systému), což je téměř stejně mírný pokles v porovnání s roky 2010 a 2011.

V rámci pátrání po hledaných osobách na podkladu evropského zatýkacího rozkazu (EZR), popřípadě mezinárodního zatýkacího rozkazu

v rámci Schengenského prostoru, řešila národní centrála Sirene, jakožto ústřední místo pro EZR v ČR, 305 (-24) zásahů na území ČR na cizí požadavky na pátrání a 341 (+32) zásahů v cizině na české požadavky, tj. celkem 646 (+8) zásahů.

Podle předběžných údajů MS bylo v roce 2012 českými soudy vydáno 487 evropských zatýkacích rozkazů, z nichž 80 bylo realizováno. Soudy jiných členských států EU zaslaly do ČR 270 evropských zatýkacích rozkazů, z nichž bylo 157 realizováno.

V roce 2012 se podařilo Národnímu památkovému ústavu ztotožnit celkem 41 kulturních statků, pocházejících z trestné činnosti zaměřené na sakrální objekty, z toho 26 v nabídkách zahraničních aukčních síní nebo obchodů se starožitnostmi. Do konce roku 2012 se k poškozeným vlastníkům navrátilo celkem 21 kulturních statků.

V rámci právní pomoci v zahraničí a agendy navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků podle směrnice EHS č. 7/93 se podařilo MK docílit výrazného úspěchu, když byly ukončeny všechny probíhající soudní řízení, v nichž byl České republice přiznán nárok na navrácení vymáhaných kulturních statků.

Z Rakouska tak bylo navráceno na základě rozhodnutí Nejvyššího soudního dvora celkem 36 kulturních statků, byla repatriována i socha sv. Anny Samotřetí, o jejíž navrácení vedlo MK spor v nizozemském Maastrichtu od roku 2009.

2.1.5 Přestupky

Policisty **služby pořádkové policie** bylo v roce 2012 zjištěno celkem 739 290 (-51 089) přestupků dle zákona o přestupcích. Výrazně **nejvíce přestupků bylo zjištěno na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu** dle § 125c zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, a to 409 441 (-24 385), což je 55,38 % ze všech přestupků. Dále následují **přestupky proti majetku** dle § 50 zákona o přestupcích, kterých bylo zjištěno 175 112 (-15 414), a na úseku veřejného pořádku a občanského soužití dle § 47 až § 49 zákona o přestupcích, kterých bylo 113 611 (-5 683). Ostatních přestupků bylo zjištěno 24 058 (-1 512). Přestupků na úseku **ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi** dle § 30 zákona o přestupcích bylo zjištěno 17 068 (-4 095).

V **blokovém řízení** bylo řešeno 449 646 (-27 093) přestupků, přičemž byla na pokutách uložena částka ve výši 172,47 (-36,7) mil. Kč. Oznámeno nebo odevzdáno dle § 58 odst. 1 a odst. 3 písm. a) zákona o přestupcích k projednání bylo 150 603 (-12 932) přestupků, z toho po šetření policie dle § 58 odst. 2 celkem 16 645 (+2 193) přestupků. Odloženo dle § 58 odst. 3 písm. b) zákona o přestupcích bylo 123 397 (-10 136), z toho z důvodu nezjištění pachatele přestupku 111 259 (-9 314), což je 90,16 % z přestupků řešených jiným způsobem než blokovým řízením.

V roce 2012 bylo policisty **služby dopravní policie** zjištěno celkem 570 674 (-66 550) přestupků řidičů motorových vozidel a 21 152 (+1 038) dopravních přestupků ostatních účastníků silničního provozu. Na místě bylo v blokovém řízení vyřízeno 506 429 (-52 963) přestupků řidičů motorových vozidel, za které byly v blokovém řízení uloženy pokuty v celkové výši 288,5 (-119) mil. Kč, 67 245 (-13 587) přestupků bylo oznámeno správním orgánům.

U řidičů motorových vozidel tvoří největší skupinu obdobně jako v roce 2011 přestupky spočívající v překročení stanovené rychlosti jízdy v počtu 214 480, tj. 37,2 % z celkového počtu zjištěných přestupků. Na druhém místě jsou přestupky spočívající v použití motorového vozidla nesplňujícího technické podmínky pro provoz na pozemních komunikacích v počtu

106 480, tj. 18,7 %, a na třetím místě jsou přestupky spočívající v nesprávném způsobu jízdy v počtu 59 722, tj. 10,5 %.

Mimo výše uvedených přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu bylo v rámci dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu v roce 2012 u řidičů motorových vozidel zjištěno požití alkoholických nápojů v 11 037 (-1 740) případech a požití návykových látek ve 2 195 (+478) případech.

V roce 2012 bylo na úseku **zbraní a bezpečnostního materiálu** zjištěno celkem 3 297 (+567) přestupků, z toho bylo vyřízeno 1 649 (+255) přestupků v blokovém řízení a uděleny blokové pokuty ve výši 501 500 Kč (+104 200 Kč), 1 110 (+345) přestupků bylo oznámeno správním orgánům a 64 (+36) předáno orgánům činným v trestním řízení.

V oblasti přestupků a správních deliktů dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, které byly zjištěny **policisty odborů cizinecké policie krajských ředitelství policie a Ředitelstvím služby cizinecké policie**, došlo v roce 2012 v meziročním srovnání k nárůstu. V roce 2012 bylo do informačních systémů CIS a ETR zaevidováno 29 014 (+6 269, +27,6 %) přestupků a správních deliktů dle zákona o pobytu cizinců. Byly uloženy blokové pokuty v celkové částce 17,7 (+2,3, +15,1 %) milionů Kč.

Dle státních příslušností bylo nejvíce přestupků a správních deliktů evidováno u občanů ze třetích zemí, a to především u občanů Ukrajiny (7 320 přestupků, tj. 25,2 %), Vietnamu (9,3 %).

(Další informace následující kapitola 2.1.5.1 Obecní policie a dále tabulková a grafická část č. 4)

2.1.5.1 Obecní policie

V souladu s právním řádem ČR obce v samostatné působnosti ve svém územním obvodu a s ohledem na místní předpoklady a zvyklosti vytvářejí podmínky pro uspokojování potřeb občanů, včetně ochrany veřejného pořádku, respektive místních záležitostí veřejného pořádku, k jehož zabezpečení si mohou zřizovat obecní (městskou) policii.

Z informací dostupných MV, které obecní policie nezřizuje ani je neřídí (viz níže), bylo v ČR k 31. prosinci 2012 zřízeno 354 obecních (městských) policií (dále OP), ve kterých je zařazeno přibližně 8 700 strážníků.

OP je orgánem obce. Jejím hlavním úkolem je zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci působnosti obce podle zákona o obecní policii nebo zvláštního zákona.⁶⁵

Strážníci se významnou měrou podílejí na ochraně veřejného pořádku. Přítomností a schopností adekvátní reakce preventivně působí i proti potencionálním pachatelům protiprávních jednání s vyšší společenskou nebezpečností. Za tímto účelem strážníci disponují podobnými povinnostmi a oprávněními jako příslušníci PČR.⁶⁶

Co se dohledu nad činností obecních policií týče, existuje několik samostatných právních nástrojů.⁶⁷

⁶⁵ Rozlišujeme OP, které jsou zřizovány obcemi, a městské policie, které jsou zřizovány městy a městy. Z hlediska pravomocí však není mezi obecní a městskou policií žádný rozdíl.

⁶⁶ Viz Zákon o obecní policii č.553/1991 Sb.

⁶⁷ Jde především o periodické ověřování splnění podmínek odborné způsobilosti strážníků komisí MV, a to v tříletých cyklech. MV rovněž plní na úseku obecních policií další úkoly – odnímá strážníkovi osvědčení (dokument opravňující jej práci strážníka vykonávat) v případech ztráty bezúhonnosti, spolehlivosti či odborné a zdravotní způsobilosti, ukládá pokuty za správní delikt obce (v současnosti je v Parlamentu ČR projednáván legislativní návrh na zvýšení výše možných pokut) a může vykonat kontrolu obecní policie v mezích kontroly samostatné působnosti obce dle zákona o obcích. Spadá-li určitá část činnosti obecní policie do přenesené působnosti obce (typicky přestupková agenda), je k provedení kontroly příslušný krajský úřad. V trestněprávní rovině pak sice strážníci obecní policie nepodléhají pravomoci Generální inspekce bezpečnostních sborů, ale jejich případná protiprávní jednání analogicky řeší zcela standardní cestou Policie České republiky. V neposlední řadě pak obecní policie podléhají samosprávné kontrole v rámci obce (zastupitelstvo obce, kontrolní výbor).

Pocit bezpečí v dané obci ovlivňují některá přetrvávající či rozvíjející se rizika v oblasti zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku.

SMO poukazuje mj. na:

- Situaci osob bez přístřeší,⁶⁸ dopouštějících se zejména znečišťování veřejného prostranství, vandalismu, rušení nočního klidu a majetkových přestupků. S ohledem na vyváženost preventivních a represivních nástrojů považují obce za potřebnou sankci zákazu pobytu.
- Tzv. sociálně vyloučené lokality.
- Roste uživatelů drog, což je spojeno i s nárůstem jejich agresivity vůči okolí.
- Tzv. bagatelní majetkovou kriminalitu, jako jsou krádeže poklopů kanálů, litinových krytů pouličního osvětlení, kovových částí ze stavenišť a okapů z budov.

Opatření

19. 12 2012 Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR usnesením č. 1 438 přehlasovala veto prezidenta a schválila zákon č. 494/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a některé další zákony (sněmovní tisk 431/8). Zákon umožňuje s účinností od 15. 1. 2013 ukládat **zákaz pobytu** nebo činnosti na dobu až tří měsíců, pokud pachatel významně a úmyslně narušuje veřejný pořádek nebo byl v posledních dvanácti měsících uznán vinným za podobný přestupek. Takovými přestupky může být např. podávání alkoholu mladistvým, drobné krádeže, prostituce, rušení nočního klidu nebo žebrání. Zákaz se nevztahuje na místo, ve kterém má pachatel trvalý pobyt.

I podle SMO jsou značným přínosem k zabezpečení veřejného pořádku městské kamerové systémy, které přispívají k odhalování mnoha přestupků.

(Viz též tabulková a grafická část č. 5)

⁶⁸ V mnoha případech napadají lidi ze svého okolí, přebývají ve veřejných budovách, sklepních prostorách domů a vytvářejí různé přechodné přístřešky. Odmítají pomoc a nejsou ochotni přijímat jakýkoliv sociální kontakt mimo svoji komunitu. Často se do azylových domů nebo nocleháren dožadují vstupu pod vlivem alkoholu. Ukládání pokut těmto lidem se májí účinkem, protože jsou nevyzpytatelné.

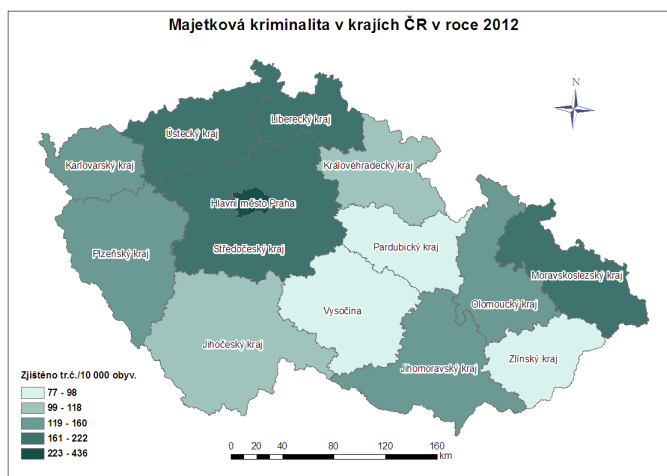
2.2 Vývoj jednotlivých druhů trestné činnosti, rozbor jednotlivých problematik v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

2.2.1 Majetková kriminalita

Zjištěno trestných činů
194 970 (-4,3 %, -8705)

Objasněno trestných činů
40 299 (+2,4 %, +951)
Objasněnost 20,7 % (+1,4 %)

Počet stíhaných a vyšetřovaných osob
35 545 (+2 %, +703)

Majetková kriminalita nejvíce zasahuje velká města a lokality, v nichž se pohybuje značné množství anonymních osob. Podíl majetkové kriminality na celkové kriminalitě páchané na území ČR dlouhodobě překračuje 60 procent (v roce 2012 64 %).

V rámci majetkové kriminality bylo v roce 2012 zjištěno 194 970 (-4,3 %, -8 705) skutků, z nich bylo objasněno 40 299 (+2,4 %, +951). Oproti roku 2011 lze konstatovat **pokles počtu zjištěných trestných činů a současně nárůst počtu objasněných skutků**. Objasněnost se opět mírně zvýšila na 20,7 % (+0,8 %).

Objasněnost majetkové kriminality je dlouhodobě nízká, ale po dvouletém mírném nárůstu v roce 2012, **poprvé od roku 2004, přesáhla hranici 20 %**. V letech 1995 až 2001 však dosahovala nejméně 26 %.

V roce 2012 se nejlépe dařilo objasňovat krádeže **v objektech se starožitnostmi a uměleckými předměty** (54,3 %), tzv. krádeže v jiných objektech (47 %) a krádeže v bytech a rodinných domech (46,7 %). Kolem průměrné hodnoty objasněnosti majetkové kriminality celkem se pohybuje objasněnost krádeží vloupáním do bytů (21,9 %), chat (24,5 %) a rodinných domků (20,5 %).

Nejvyšší počet majetkových trestných činů v přepočtu na 10 tis. obyvatel byl evidován v hl. m. Praze (436), v Moravskoslezském (222) a Ústeckém kraji (200), nejnižší tradičně ve Zlínském kraji (77).

Meziročně došlo k poklesu zjištěných krádeží vloupáním celkem (-6,9 %) ⁶⁹ i krádeží prostých celkem (-3,9 %).

Při porovnávání kriminality za posledních deset let byl v roce 2012 zjištěn např. nejnižší počet krádeží vloupáním do bytů (4 239) a krádeží vloupáním do chat (4 634), tj. o 35,4 % resp. 54,2 % méně než v roce 2003, kdy byl naopak zjištěn jejich nejvyšší počet za jmenované období.

Vzrostl však počet krádeží vloupáním do rodinných domů (+4,2 %) na 5 479, což je druhá nejvyšší hodnota od roku 2003. Jejich pachatelé se dopouštěli krádeží zejména finanční hotovosti, šperků, obrazů, starožitných předmětů, spotřební a výpočetní elektroniky. Novým trendem z roku 2012 bylo odcizení osobních motorových vozidel majitelům napadených nemovitostí.

Přesto byl zaznamenán další **pokles krádeží motorových vozidel (-10,7 %)** a zejména **věcí z aut (-13,5 %)**.

Problémem zůstává **legalizace odcizených vozidel** (především luxusnějších) deklarovaných jako individuální dovoz ze zahraničí. Výsledky kontrolní akce ČISTKA jednoznačně prokázaly, že v registru motorových vozidel ČR se nachází velké množství odcizených a následně zlegalizovaných motorových vozidel. ⁷⁰

⁶⁹ Pokles počtu vloupání celkem je způsoben zejména poklesem počtu trestného činu krádeže vloupáním do ostatních objektů (-10,4 %).

⁷⁰ V této souvislosti je třeba upozornit i na očekávané podávání žalob vůči ČR ze strany osob, kterým bylo (nebo

Jednou ze základních příčin tohoto problému je špatná legislativa.⁷¹ Lze konstatovat, že státní správa svojí nečinností v tomto směru umožňuje legalizaci výnosů z trestné činnosti. V ČR stále chybí důsledná předregistrační kontrola vozidel a jejich dokladů – jak ve stanicích technické kontroly, tak na registračních místech.

ČR má v této souvislosti v zahraničí pověst tzv. „pračky odcizených vozidel“. Na tento problém upozorňují především Spolková republika Německo a Rakousko.

Na úseku trestné činnosti **krádeží vloupáním** do bankomatů, prodejen a provozoven a krádeží nákladů je stav obdobný jako v roce 2011. Na území ČR **stále operují skupiny zahraničních pachatelů**, které páchají trestnou činností velmi sofistikovaně a po provedených vloupáních se ihned vrací na území Slovenské republiky.

Dalším fenoménem současné doby je **páchání trestné činnosti při mezinárodní kamionové dopravě**. Jedná o velmi dobře organizovanou skupinu pachatelů, kteří podvodným způsobem vylákají náklad, který následně nedodají do místa určení.

Potenciálně velmi nebezpečné jsou krádeže a poškození majetku na železnici.⁷² (viz kapitola 2.2.12)

Opatření (výběr)

Ve stadiu přípravy je mezinárodní Dohoda o vzniku společného vyšetřovacího týmu ve smyslu § 442 trestního řádu společně s Rakouskem a Spolkovou republikou Německo k rozpracování případů krádeží luxusních vozidel v západní Evropě a jejich následné legalizace v ČR.

v nejbližší době bude) zajištěno vozidlo, které bylo přihlášeno oficiálně do evidence, přestože bylo odcizené.

⁷¹ V ČR je možné po určitých úpravách a na základě pozměněných či padělaných dokladů bez problémů přihlásit do evidence vozidlo odcizené, u kterého došlo k výměně či pozměnění jeho identifikačních znaků. Odcizená vozidla jsou po změně jejich identity a získání originálních dokladů často vyvážena, již s minimálním rizikem odhalení, mimo území EU.

⁷² Největší podíl krádeží představují barevné kovy, mezi nimiž z pohledu četnosti dominují zejména různé druhy kabelů, propojek, transformátorů a součástí elektrických ohřevů výhybek. Pachatelé se zaměřují také na materiál železničního svršku, jako jsou kolejnice, pražce apod.

Mezi **opatření PČR** patří mj. **zvyšování kvality** ohledání míst trestných činů, prověřování a vyšetřování této trestné činnosti. Na celém území ČR je v rámci služby kriminální policie a vyšetřování kladen **důraz na tzv. hlásnou činnost** mezi jednotlivými útvary a ÚSKPV PP ČR, dochází k vyhodnocování nápadu trestné činnosti a předávání informací důležitých pro zjištění pachatelů.

Při pravidelných setkáních specialistů PČR (jednotlivých územních odborů, KŘP a ÚSKPV PP ČR) jsou vyhodnocovány poznatky z praxe, které zásadním způsobem přispěly k účinnému řešení aktuální bezpečnostní situace.

Společná setkání s kriminalisty z okolních států se významnou měrou podílí na úspěšných realizacích zahraničních pachatelů. Tato spolupráce se osvědčila, protože pachatelé plánují a organizují svou trestnou činnost v jejich mateřském státě a do ČR ji přijedou pouze páchat.

Program Bezpečná lokalita nabízí občanům ucelené informace k zabezpečení majetku, ochraně osob a zásadám bezpečného chování. Pro zlepšení bezpečnosti v rizikových lokalitách na sídlištích a v mnohabytových objektech byl vytvořen v roce 2009 pilotní projekt Bezpečná lokalita – Bezpečné bydlení. Obsahem celého programu je integrace bezpečnostních standardů do projektování nových budov a při revitalizaci stávajících obytných lokalit. Naplňování programu obecně zvyšuje bezpečí, zlepšuje mezilidské vztahy a pozitivně přispívá ke spolupráci mezi veřejností, policií, samosprávou a vlastníky bytových domů.

MK pokračovalo v realizaci programu **Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví**. Na zabezpečení objektů, ve kterých jsou uloženy předměty movitého kulturního dědictví ve vlastnictví státu, krajů, obcí a církevních subjektů, bylo uvolněno celkem 15 363 tis. Kč, za které se podařilo zabezpečit celkem 75 objektů.

Ve spolupráci s Národním památkovým ústavem realizuje MK monitoring nelegálního vývozu a pohybu našich kulturních statků v zahraničí.

Další opatření viz kapitola 3.2 Oblast prevence kriminality.

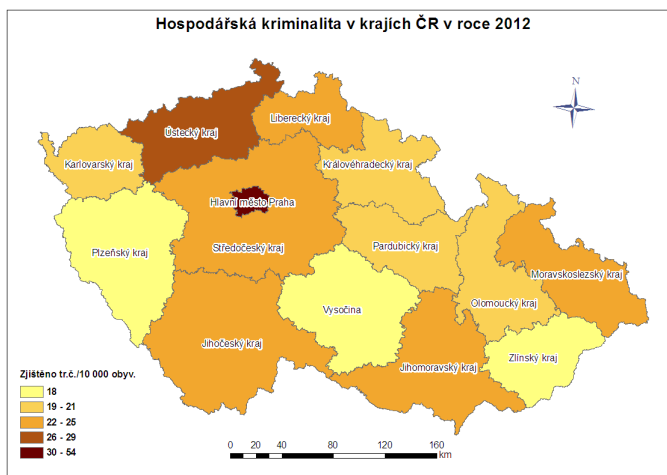
2.2.2 Hospodářská kriminalita

Zjištěno trestných činů:
27 633 (-2,1 %, -583)

Objasněno trestných činů:
13 247 (-0,9 %, -118)
Objasněnost: 47,9 % (+0,6 %)

Počet stíhaných a vyšetřovaných osob:
13 349 (-7,6 %, -1 104)

Zjištěné škody: 24,1 mld. Kč (+10,2 mld. Kč)

V roce 2012 hospodářská kriminalita opět stagnovala, resp. nepatrně poklesla. Bylo zjištěno celkem 13 247 (-583) trestných činů a objasněno 13 247 (-118) trestných činů. Objasněnost mírně vzrostla na 47,9 % (+0,6 %).

Nejvíce meziročně poklesl počet trestných činů **ochrana měny** (-1 173 skutků).

Hospodářská kriminalita představuje dlouhodobě co do počtu přibližně desetinu všech zjištěných trestných činů (9 % v roce 2011), které ale mají rozhodující podíl na celkových škodách (58 % v roce 2011, 58,7 % v roce 2010, 60,3 % v roce 2009). V roce 2012 dosáhl tento podíl 70,5 %.⁷³

U závažné hospodářské kriminality, soustředující se do velkých měst,⁷⁴ převažují její organizované formy s hierarchickým uspořádáním, rozdělením funkcí a dělbou činností zaměřenou na soustavné páchaní trestné činnosti. Hospodářská kriminalita v ČR je jednou z oblastí, v níž organizovaný zločin dlouhodobě způsobuje miliardové škody a stále úžeji se napojuje na organizovaný zločin v zahraničí. S těmito organizovanými formami kriminality jsou spojeny specifické korupční aktivity a snaha

o uplatňování vlivu ve státní správě, samosprávě, policii a soudech.

V hl. městě Praze bylo spácháno 24,3 % všech hospodářských trestných činů v ČR. Po přepočtu na 10 tis. obyvatel je nejzatíženější Praha (54 skutků) a Ústecký kraj (29).

Nejvyšší škody byly v roce 2012 způsobeny **daňovou kriminalitou**.⁷⁵ Jedná se zejména o kráčení spotřebních daní a DPH z minerálních olejů⁷⁶ – tj. motorové nafty, benzínu – a kráčení spotřebních daní z lihu, kde ÚOKFK převzal do vyšetřování kauzu, kde škoda již přesáhla 536 mil. Kč.

⁷³ Výrazný nárůst zjištěných škod je ovlivněn i zvýšenou aktivitou ÚOKFK PČR, který podal o 92 % podnětů k trestnímu řízení více než v roce 2011.

⁷⁴ Stále častější je rovněž umísťování sídel obchodních společností jednak do tzv. „daňových rájů“, jednak do jiných členských zemí EU, kde prověřování podezření na hospodářskou trestnou činnost je vázáno na institut právní pomoci, jejichž vyřizování je často zdlouhavé (např. Kypr nebo Rumunsko).

⁷⁵ V daňových kauzách ÚOKFK došlo k nárůstu ve všech sledovaných položkách, meziroční nárůst sdílené škody dosáhl 50 %. V roce 2012 bylo zjištěno 916 tr. činů **kráčení daně** se škodou 6,3 mld. Kč; v roce 2011 to bylo 704 trestných činů se škodou 3,4 mld. Kč.

⁷⁶ Dne 10. 1. 2012 bylo vydáno usnesení o zahájení trestního stíhání organizované skupiny 8 osob, a to pro zvlášť závažný zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle ust. § 240/1,3 tr. zákoníku, spáchaný formou spolupachatelství dle § 23 tr. zákoníku. Tato skupina od listopadu 2009 do září 2010 nakupovala od společností sídlících v jiném členském státě EU motorovou naftu a benzín, které do ČR dovážela v režimu podmíněného osvobození od spotřební daně. Z nakoupených PHM sice byla odvedena spotřební daň oprávněným příjemcem, však nebyla řádně odváděna DPH. Následně tuto komoditu prostřednictvím sjednaných prodejců, vesměs „bílých koní“, skupina distribuovala konečným odběratelům za výrazně nižší ceny, a to s vědomím, že DPH neuhradí. Trestnou činností byla **zkrácena DPH o více jak 810,5 mil. korun**. Většina získaných financí byla účelově vyváděna bankovními operacemi do zahraničí. Hlavním organizátorem byl státní příslušník Chorvatska.

Podle údajů **Generálního finančního ředitelství** je objektem daňové kriminality především daň z přidané hodnoty.⁷⁷ V roce 2012 bylo podáváno ze strany územních finančních orgánů oznámení související s obchodováním s pohonnými látkami, základovými oleji, mobilními telefony, barevnými a cennými kovy, náhradními díly, a to ve vztahu k obchodování s jinými členskými státy EU nebo třetími zeměmi. U daně z příjmů byla podávána oznámení především v souvislosti se zatajením příjmů z ekonomické činnosti, fiktivním nadhodnocováním výdajů, případně účelové změně sídel do států s preferenčním daňovým režimem.

Mody operandi páčání závažné daňové trestné činnosti jsou zpravidla značně sofistikované a variabilní ve vztahu k platné daňové legislativě a vykazují všechny znaky organizovaného zločinu.⁷⁸

Pro závažnou daňovou trestnou činnost je typická vysoká latence, kterou ÚOKFK odhaduje na 30 až 50 %. Roční daňové úniky jsou odhadovány na desítky miliard korun. Na daňovou kriminalitu se váže další závažná trestná činnost (korupční jednání, vydírání, vraždy aj.).

Nejčtenějším trestným činem bylo – i přes meziroční pokles (-5,1 %) – neoprávněné držení platebního prostředku (7 844 trestných činů, tj. přes 27,8 % hospodářských trestných činů).

Zjištěné škody způsobené hospodářskou kriminalitou dosáhly **celkem 24,1 mld. Kč** (z toho krácení daně 26 %, trestné činy proti předpisům o nekalé soutěži 21,3 %, ⁷⁹ podvod 20,6 %, zpronevěra 8,2 %, úvěrový podvod 4,5 %, porušování povinností při správě cizího majetku 4,4 %).

Na tzv. **finanční kriminalitu** připadá druhý největší podíl co do způsobených škod.⁸⁰

⁷⁷ Tento stav je zapříčiněn specifiky této daně, především kratším zdaňovacím obdobím a možnou výší daňového úniku.

⁷⁸ Vyšetřování závažné hospodářské kriminality trvá proto mnohdy několik let.

⁷⁹ Pouhých 38 zjištěných trestných činů, ale s vysokou průměrnou zjištěnou škodou.

⁸⁰ Dne 25. 6. 2012 byl obviněn z trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku dle § 175 odst. 1, odst. 3 trestního zákona, znalec, který v roce 2004 vypracoval znalecký posudek na ocenění podílu 45,88 % Fondu národního majetku ve společnosti OKD. Tento podíl byl následně prodán soukromému subjektu. Mělo tím dojít ke způsobení **škody ve výši cca 3,4 miliardy korun**, kdy se

Jedná se zejména o podvodná jednání s cílem neoprávněného vylákání finančních prostředků nebo jiného majetkového prospěchu od státních a veřejnoprávních institucí, od soukromých právnických osob (zejména bank a různých investičních fondů), ale i od jednotlivých fyzických osob.⁸¹

Zjištěné škody způsobené **podvody** meziročně vzrostly o cca 47 %. Dále bylo zjištěno 3 125 (+182) trestných činů **úvěrového podvodu**, nicméně zjištěná škoda meziročně poklesla o 35 %. Počet **pojistných podvodů** v roce 2012 stagnoval (vyčíslená škoda poklesla o 32 %).

V minulých letech se stal **novým fenoménem daňových úniků v ČR a v EU obchod s emisními povolenkami**. Po novelizaci zákona účinné od 1. 4. 2011 se nové případy této kriminality nevyskytly.⁸²

V roce 2012 bylo zjištěno 39 trestných činů poškození finančních zájmů EU (tj. trestná činnost s dotačními prostředky EU).⁸³

jedná o rozdíl mezi hodnotou OKD, ke které dospěl policejní orgán na základě oponentního znaleckého posudku, a částkou, za níž byl státní podíl skutečně prodán spol. Karbon Invest. Obviněný znalec měl zcela pominout hodnotu některých složek majetku OKD.

⁸¹ Např.: Ukončena návrhem na podání obžaloby byla v květnu 2012 kauza 4 obviněných osob, členů statutárního orgánu spol. Rhinoceros, které jsou trestně stíhány od srpna 2006 (poslední rozšíření tr. stíhání bylo v lednu 2012) v souvislosti s projekty Avalanche a Avareal. Tuto projekty lze přirovnat k pyramidové hře, na základě které obviněné osoby vylákaly téměř 398 milionů korun od **5 851 klientů**. Včetně ušlého zisku však **škoda přesahuje 437 milionů** korun. Trestné činy zahrnují podvod, legalizaci výnosů z trestné činnosti a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní. Samotný spis bez příloh má cca 112 tisíc stran.

⁸² V oblasti emisních povolenek byla po celý rok 2012 v prověřování kauza hackerského útoku na národní rejstřík emisních povolenek, při kterém došlo k jejich krádeži u tří českých subjektů. V této kauze je v činnosti **společný vyšetřovací tým (JIT) s Velkou Británií**. Část těchto povolenek se podařilo zajistit a vrátit do ČR. Zmíněný JIT se zabývá i kauzou rozsáhlých karuselových podvodů se škodou na DPH v řádech stamiliónů (obchody s mobily a elektronikou), za nimiž stojí organizovaná zločinecká skupina z Velké Británie, která provádí systematické útoky na daňové systémy Velké Británie a dalších zemí. Tato zločinecká skupina měla získat jen z trestné činnosti spojenou s obchody s emisními povolenkami v rámci EU **zisk cca 580 mil. EUR**.

⁸³ Mediálně velmi sledovanou kauzou, která z větší části spadá do kriminality v oblasti čerpání evropských dotací, je případ organizované skupiny pachatelů, v níž docházelo k podplácení někdejšího hejtmána Středočeského kraje. V kauze je celkem obviněno 11 osob.

V oblasti **legalizace výnosů z trestné činnosti** (zastření původu věci, tzv. „**praní špinavých peněz**“) se formy legalizace stále zdokonalují. Trendy v páchání spočívají ve vysoké úrovni pachatelů, legalizaci provádějí pomocí souběžných stejně organizovaných (zpravidla mezinárodně) větví sítě, pro zakrývání trestné činnosti používají metod a prostředky, jako jsou firmy, které nevytvářejí žádnou činnost (např. společnosti zakládané k prodeji), falešné doklady, falešné smlouvy, atd. Při prozrazení nebo rozkrytí jedné z větví okamžitě nastupuje větev další, čímž jsou z jejich pohledu minimalizovány ztráty.

Finanční analytický útvar MF (FAÚ)

Počet oznámení zaslaných FAÚ v roce 2012 ÚOKFK byl výrazně vyšší než v roce 2011. Došlo rovněž ke změně v obsahu těchto podání, kdy se podstatně zvýšil podíl oznámení týkajících se daňové kriminality, a to především v oblasti krácení nepřímých daní (zejména daně z přidané hodnoty). Část trestních oznámení se opět týká trestné činnosti páchané prostřednictvím internetu, dále se jedná o různé formy podvodů, poškozování věřitele apod.

FAÚ obdržel v roce 2012 od povinných osob (především bank a dalších úvěrových a finančních institucí) celkem 2 191 oznámení podezřelého obchodu (v roce 2011 byl počet těchto oznámení 1 970; dále vždy v závorkách srovnávací údaj za rok 2011), přičemž z tohoto počtu se ve 105 případech jednalo o hlášení o zneužití systému správy daní podané územními finančními orgány (13).

Z prováděných šetření bylo zpracováno celkem **429 trestních oznámení orgánům činným v trestním řízení** (256). Došlo k zajištění finančních prostředků v celkovém objemu 1 005 mil. Kč (808 mil.). V 881 případech byla předána informace daňovým či celním orgánům jako skutečnost významná pro daňové nebo celní řízení (747).

Oproti loňskému roku výrazně stoupl počet podaných oznámení podezřelého obchodu a rovněž počet trestních oznámení, které se týkají daňové trestné činnosti, a to především ve vztahu ke karuselovým podvodům u problematických komodit (minerální oleje, kovy apod.).

Generální finanční ředitelství

Územní finanční orgány v roce 2012 podaly orgánům činným v trestním řízení celkem 1 709 oznámení o skutečnostech nasvědčujících spáchání trestného činu (dále jen „oznámení“). V porovnání s rokem 2011 došlo k nárůstu o 5,6%. Nejčastějším důvodem (celkem v 90,8 % případů) pro podání oznámení bylo podezření na spáchání trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby, dle ustanovení § 240 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „TrZ“).

Výše předpokládané škody dosáhla v roce 2012 částky 9 404 mil. Kč. (z toho 9 324 mil. Kč u trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby). V meziročním srovnání došlo k nárůstu oznámené výše škody o 38,2% (u trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby činil meziroční nárůst 44,5 %).

Nárůst výše oznamovaných případů a výše škody především u trestných činů dle § 240 TrZ je způsoben především koncentrací územních finančních orgánů na rizikové skupiny daňových subjektů, u kterých existuje vyšší předpoklad krácení daňových povinností.

V roce 2012 bylo realizováno více než 100 případů, při kterých vzniklo správcům daně podezření, že se daňový subjekt vědomě zapojil do struktury vytvořené pro realizaci daňového úniku. V těchto případech správce daně využil své oprávnění a zajistil daňovou povinnost ještě před podáním daňového tvrzení. Tímto způsobem bylo z majetku daňových subjektů odčerpáno více než 450 mil. Kč.

Celní správa ČR

V roce 2012 bylo zjištěno v rámci Celní správy ČR u:

- o **minerálních olejů** 294 (+122) případů porušení celních předpisů. Únik na cle a daních lze vyčíslit částkou cca 1 123 (+839) milionů Kč. Meziročně došlo jak k nárůstu počtu případů, tak k nárůstu zjištěných úniků na cle a daních.
- o **tabáku a tabákových výrobků** 321 (-16) případů porušení celních předpisů. Únik na cle a daních lze vyčíslit částkou cca 653 (+136) milionů Kč.
- o **lihu a alkoholických výrobků** 1 028 (+521) případů porušení celních předpisů. Únik na

cle a daních lze vyčíslit částkou cca 709 milionů Kč. Z této částky představuje necelých 490 milionů Kč dva případy, kdy spolupracoval celní úřad jako správce daně s PČR, jež konala úkony trestního řízení a další šetření v souvislosti s kauzou „METYL“.

(Viz též tabulková a grafická část č. 14–15)

Opatření

Jednou z priorit PČR pro rok 2012 bylo zachování ofensivního přístupu v boji s korupcí a závažnou hospodářskou kriminalitou a stabilizace funkčnosti ÚOKFK.

Konkrétní priority ÚOKFK pro rok 2012 byly stanoveny následovně:

- o boj s korupcí při zadávání veřejných zakázek;
- o zneužívání financování veřejných zakázek v oblasti stavebnictví, silnic a dálnic;
- o důsledný postih daňových úniků v oblasti PHM (spotřební daň a DPH),
- o ochrana ekonomických zájmů Evropských společenství,
- o vyhledávání a zajišťování výnosů z trestné činnosti,
- o důraz na kvalitu a rychlost trestního řízení.

Poměrně efektivně byla v roce 2012 využívána **přímá mezinárodní policejní spolupráce formou společných vyšetřovacích týmů**⁸⁴.

V roce 2012 byl pracovníky ÚOKFK zajištěn v trestních kauzách majetek v rekordní výši **2,76 mld. Kč**⁸⁵ (v roce 2011 to bylo 1,51 mld. Kč). Největší část zajištěného majetku tvoří zajištěné peněžní prostředky, nemovitosti a cenné papíry

⁸⁴ Společný vyšetřovací tým, tzv. JIT-Joint Investigation Team, byl mj. ustanoven v kauze nákupu obrněných vozidel Pandur s rakouskou stranou. Práci JIT poskytuje významnou finanční a materiální pomoc Eurojust, s nímž se o jeho zřízení uzavírá smlouva. Další JIT byly v roce 2012 v činnosti zejména v oblasti daňové kriminality s Polskem, Slovenskem, Maďarskem, Velkou Británií a dalšími státy. Např. odbor daní ÚOKFK je zapojen do 3 JIT (Francie, Německo, Slovensko, Maďarsko), přičemž ve všech společně vyšetřovaných kauzách proběhly vzájemně koordinované realizace.

⁸⁵ Zajišťování majetku z trestné činnosti je úzce spojeno s tzv. finančním šetřením, což je řada úkonů spojená s jeho vyhledáváním. Proces finančního šetření výrazně zpomaluje ale i prodražuje neochota zavést centrální registr bankovních účtů.

v celkové hodnotě 1,35 mld. Kč v kauze Mostecké uhelné společnosti a.s.

Významnou měrou k odhalování a zmapování rizikového chování daňových subjektů napomáhá mimořádně dobrá součinnost Celní správy ČR s Finančním analytickým útvarům Ministerstva financí.

K 1. 1. 2012 vznikly v rámci organizační struktury Generálního ředitelství cel **4 expozitury Jednotky potírání celních a daňových podvodů**, které tak významně rozšířily počet pracovníků policejního orgánu s celostátní působností, jenž se zaměřuje na boj s hospodářskou trestnou činností, zejména v oblastech lihu a alkoholických výrobků, minerálních olejů, tabáku a tabákových výrobků. Ze všech hledisek je posilování celostátních útvarů pro boj s touto trestnou činností jedním z neúčinnějších nástrojů.

V oblasti praní peněz je ÚOKFK zapojen do mezinárodní sítě „AMON“, jejímž účelem je výměna zkušeností a nejlepší praxe při potírání trestné činnosti legalizace výnosů z trestné činnosti. V roce 2012 ČR pokračovala v předsednictví v této síti (které převzala v květnu 2011).

ÚOKFK je zapojen do mezinárodní sítě „StAR Focal Point Initiative“, jejímiž členy jsou i země mimo EU. Síť je zaměřena na výměnu a sdílení informací týkajících se korupce a výnosů pocházející z trestné činnosti především ale z trestných činů úplatkářství, hlavním gestorem je Interpol.

Opatření proti úvěrovým podvodům

Česká obchodní inspekce provedla v oblasti zprostředkování a poskytování spotřebitelských úvěrů v roce 2012 celkem 255 kontrol.

Celkové zlepšení situace při nabízení, sjednávání nebo zprostředkovávání spotřebitelského úvěru lze očekávat po přijetí novely zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, kterou nyní projednává Senát PČR.

2.2.2.1 Duševní vlastnictví

Ani v roce 2012, tj. již třetím rokem, ČR nebyla americkou vládou zařazena do seznamu zemí, které na základě vyhodnocení Úřadu obchodního zástupce USA připouštějí porušování práv k duševnímu vlastnictví (Special 301 Report).

V páchání trestné činnosti týkající se ochrany duševního vlastnictví pokračuje trend jejího přesunu z tržnic do internetových obchodů a nově též do sociálních sítí, což vede ke značnému ztížení výkonu kontrolní činnosti.

V roce 2012 došlo u trestných činů porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže a porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi k mírnému nárůstu počtu zjištěných skutků. Naopak k poklesu zjištěných skutků dochází u trestného činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením a porušení chráněných průmyslových práv. V těchto ukazatelích se projevil trend klesající poptávky a úplného potlačení otevřeného prodeje zboží porušujícího práva duševního vlastnictví. Tento trend souvisí s intenzivní kontrolní činností a zavedením stálého dohledu na tržnicích ze strany Celní správy ČR a se speciálními krátkodobými akcemi ze strany Policie ČR ve spolupráci s Celní správou ČR, Českou obchodní inspekcí a dalšími orgány státní správy a samosprávy.

V roce 2012 zajistily celní orgány v celním řízení více než 650 000 ks zboží.⁸⁶ Množství zadržенého zboží meziročně výrazně pokleslo, došlo též k poklesu škody způsobené majitelům práv.

Přetrvává trend z minulých let, kdy oblast nelegálního obchodu s padělaným zbožím je řízena organizovanými zločineckými skupinami z Asie operujícími na území ČR, PL, SK, HU.

Na vnitřním trhu zajistily celní orgány v roce 2012 téměř 2,2 mil. ks zboží podezřelého z porušování práv k duševnímu vlastnictví, jehož prodejem by vznikla škoda majitelům práv duševního vlastnictví ve výši téměř 3,6 mld. Kč. V porovnání s rokem 2011 tak došlo k poklesu množství zadržенého zboží, ale naopak k nárůstu škody způsobené majitelům práv.

⁸⁶ Nejčastěji zajišťovaným zbožím v rámci celního řízení byly **textil, obuv** a nově zaznamenaná kategorie ostatní, kam je možné zařadit např. vonné esence do elektronických cigaret.

Na trhu se stále objevují padělané výrobky, které mohou být pro konečného spotřebitele škodlivé a v některých případech i životu nebezpečné.⁸⁷

Při MPO je zřízena **Meziresortní komise pro potírání nelegálního jednání proti právům k duševnímu vlastnictví**.⁸⁸

K otázce porušování práv k duševnímu vlastnictví na internetu bylo uskutečněno několik setkání s vlastníky práv a vznikla pracovní skupina pro autorská práva v rámci vládní strategie „**Digitální Česko**“.

ČOI i v roce 2012 kontrolovala dodržování zákazu užívání klamavých obchodních praktik.⁸⁹ Celkem bylo provedeno 1 642 kontrol dodržování zákazu nabídky, prodeje a skladování výrobků nebo služeb porušujících některá práva duševního vlastnictví. V roce 2012 činil počet zjištěných porušení předpisů 552 případů (v roce 2011 818 případů).⁹⁰ Od roku 2010 má počet zajištěných výrobků klesající tendenci. Z hlediska počtu a sortimentní struktury zajištěných výrobků připadla největší část na textil, který byl zajištěn v počtu 24 177 ks.

Úřad průmyslového vlastnictví v roce 2012 pokračoval v provozování meziresortního **Informačního systému prosazování práv z duševního vlastnictví** (www.dusevniuvlastnictvi.cz) a poskytl odborná stanoviska a rešerše o stavu průmyslových práv, které Policie ČR využila pro trestní řízení. V průběhu roku organizoval i řadu odborných kurzů k dodržování a prosazování těchto práv, které byly zaměřeny zejména na potřeby celních orgánů.

⁸⁷ Jde například o padělky kosmetiky, hraček, drogistického zboží, různých specifických součástek v automobilovém průmyslu, ale také např. mobilních telefonů a další elektroniky, alkoholických nápojů či léků.

⁸⁸ V roce 2012 komise aktualizovala svůj „Operativní program“, jehož cílem je prohloubení meziresortní spolupráce odpovědných kontrolních orgánů – České obchodní inspekce, živnostenských úřadů, Státní zemědělské a potravinářské inspekce, Policie ČR a Generálního ředitelství cel.

⁸⁹ Jak jsou definovány v ustanovení § 5 odstavec 2) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

⁹⁰ Bylo zajištěno celkem 48 958 ks výrobků v celkové hodnotě originálů 122,9 mil. Kč (v roce 2011 86 417 ks výrobků v hodnotě 214,7 mil. Kč). To znamená meziroční pokles o 37 459 ks a hodnoty zajištěných výrobků o 91,8 mil. Kč.

2.2.2.2 Kriminalita páchaná na životním prostředí

Z pohledu PČR je situace v oblasti trestné činnosti páchané proti životnímu prostředí dlouhodobě poměrně stabilní.

Více než trojnásobně vzrostl počet registrovaných případů trestných činů týraní zvířat a zanedbání péče o zvíře z nedbalosti.⁹¹

Mezi nejzávažnější trestnou činností v oblasti životního prostředí v ČR i nadále řadíme:

Nezákonný obchod s ohroženými druhy živočichů a rostlin

Přes vyvíjenou snahu o zlepšení je efektivita postihování této kriminality v ČR nízká.

System nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin má mezinárodní a dobře organizovaný charakter a bývá spojen i s dalšími druhy kriminality (daňové úniky, padělání dokumentů, podvody). Odhalování této nelegální činnosti vyžaduje vysokou úroveň odborných biologických znalostí.⁹²

Podle stanoviska MŽP by ČR měla přijmout zásadní opatření ke zlepšení této situace.⁹³

Co se týče současných trendů nelegálního obchodu je velmi významným problémem v ČR **legalizace nezákonně dovezených exemplářů**

⁹¹ Zvýšený počet registrovaných případů nemusí znamenat skutečný nárůst tohoto druhu trestné činnosti, ale spíše zvýšení počtu oznámení případů jednání, které bylo dříve tolerováno.

Ke zlepšení situace v ochraně společnosti i před kriminalitou směřující proti životnímu prostředí má přispět mj. i zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

⁹² Environmentální kriminalitě je celosvětově věnována čím dál větší pozornost (např. Interpol ve svém strategickém plánu pro rok 2011-2013 zahrnul kriminalitu páchanou na životním prostředí a v rámci ní i problematiku „wildlife crime“ mezi své priority).

⁹³ Evropská Komise publikovala v roce 2007 Doporučení Komise č. 2007/425/ES ze dne 13. 7. 2007, kterým se označuje soubor opatření pro prosazování nařízení Rady ES č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi. Opatření se v ČR dotýkají několika resortů – resortu životního prostředí, resortu vnitra, financí a spravedlnosti. Dle MŽP lze konstatovat, že většina opatření není v ČR plněna a v některých oblastech došlo v posledním roce k zásadnímu zhoršení činnosti, jež souvisí především se snižováním personálních kapacit kontrolních složek.

CITES⁹⁴ prostřednictvím chovných zařízení českých chovatelů (údajné odchovy v zajetí), což umožňuje i častý benevolentní přístup krajských úřadů k vydávání dokumentů. Jedná se zejména o vzácné druhy papoušků a plazů, kteří tímto způsobem získají české CITES doklady a poté se prodávají jako odchovy v zajetí do jiných zemí EU. ČR má v současné době díky tomu pověst „pračky“ na nelegálně dovezená zvířata.

V roce 2012 celní správa řešila celkem 61 případů porušení celních předpisů v souvislosti s CITES.⁹⁵

Znečištění ovzduší

Mezi závažné a masivně rozšířené negativní jevy nadále patří nezákonné spalování domácího odpadu v domácích topeništích a nesprávný provoz domácích spalovacích zdrojů na pevná paliva.

Jev je v ČR natolik masivní, že jej lze považovat za obecné ohrožování, jehož důsledkem jsou kromě materiálních škod i škody na zdraví a zásadní měrou snížená kvalita a potažmo i délka života.

Neuspokojivý stav platí nadále i v oblasti dopravy, a to především v městských lokalitách. Rizikovými emisemi z dopravy je ohrožen na životech a zdraví mnohonásobně větší počet obyvatel, než na následky dopravních nehod.

K uvedenému stavu MŽP připravuje podpůrné programy pro větší rozvoj čisté mobility, tedy k většímu využívání osvědčeného CNG (zemního plynu) v dopravě a rovněž pro rozvíjející se elektromobilitu a nemotorovou dopravu.

Pohyb odpadů přes hranice ČR

V roce 2012 byla situace v oblasti nelegálních přeshraničních přeprav odpadů klidnější než v předchozích letech. Kromě ojedinělých záchytů nelegálně přepravovaných zásilek odpadů nebyly zaznamenány žádné významnější případy nelegálních aktivit.

⁹⁴ Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin

⁹⁵ V rámci zajištěných exemplářů tvoří nejpočetnější skupinu různé druhy chráněných korálů (téměř 1/3 všech případů), dále pak lebky, sošky ze slonoviny, rohy nosorožce, orchideje.

Pytláctví, nelegální lov a úmyslné trávení volně žijících živočichů

Pytláctví a nelegální lov či jiné usmrcování volně žijících živočichů patří dlouhodobě k závažným a dosud stále nedostatečně řešeným problémům. Situace se v tomto směru zásadně nezměnila ani v průběhu roku 2012.⁹⁶

Případy nelegálního lovu a usmrcování volně žijících živočichů včetně pytláctví v případech zvířete jsou ze strany orgánů činných v trestním řízení vyřešeny jen zcela výjimečně (v případě trávení nebyl dosud objasněn jediný případ).

Dle PČR lze za dlouhodobě neuspokojivou označit situaci v souvislosti s trestným činem pytláctví. Vzhledem k hranici výše škody (způsobení škody nikoliv nepatrné) v souvislosti s porušením práva lovu, jsou protiprávní jednání v této oblasti často posuzována jako přestupek, ačkoliv prakticky může jít o poměrně kvalifikovaná jednání pachatelů, kteří mohou působit i ve skupinách a využívat stříelné zbraně a zakázané způsoby lovu.

Opatření

Resort životního prostředí již delší dobu usiluje o zajištění větší spolupráce všech zúčastněných státních i nestátních subjektů⁹⁷ a zvýšení efektivity řešení zjištěných případů (mezioborová jednání k problematice trávení volně žijících živočichů a jiných nedovolených způsobů jejich zabíjení, semináře s praktickým nácvikem vyšetřování nálezů uhynulých živočichů přímo v terénu apod.).

Policie ČR již několik let disponuje metodikou vyšetřování této trestné činnosti, která je průběžně aktualizována a věcně doplňována.

Zvýšenou pozornost je třeba věnovat i nadále problematice **nelegálních těžeb dřeva**.

⁹⁶ Jen v případě trávení, které je z části dokumentováno v rámci programu „Volná křídla“ České společnosti ornitologické, bylo od r. 2006 (kdy byla zprovozněna databáze na www.karbofuran.cz) nalezeno nejméně 100 jedinců zvláště chráněných živočichů včetně kriticky ohrožených orlů, sokolů nebo luňáků – v posledních letech to bylo mj. několik otrávených jedinců kriticky ohroženého orla mořského a orla skalního.

⁹⁷ Policie ČR, ČIŽP, Státní rostlinolékařská správa, Státní veterinární správa, Česká společnost ornitologická – zájmové sdružení, Českomoravská myslivecká jednota – občanské sdružení.

MŽP v souladu s Plánem legislativních prací vlády se mj. podílelo na přípravě několika zákonných i podzákonných předpisů, jejichž cílem je přispět k ochraně životního prostředí a které byly zveřejněny ve Sbírce zákonů v roce 2012:

- o zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší,
- o zákon č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů,
- o nařízení vlády č. 450/2011 Sb., kterým se stanoví seznam znečišťujících látek a prahových hodnot a údaje požadované pro ohlašování do integrovaného registru znečišťování životního prostředí (účinnost 01. 01. 2012),
- o zákon č. 73/2012 Sb., o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a o fluorovaných skleníkových plynech,
- o zákon č. 85/2012 Sb., o ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur a o změně některých zákonů.

Návrhy právních předpisů rozpracovaných k 31. 3. 2013

- o návrh zákona, kterým se mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- o návrh zákona, kterým se mění zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- o návrh zákona, kterým se mění zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezení znečišťování a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákona,
- o návrh zákona o vyhlášení Národního parku Šumava a o změně zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů.

2.2.3 Korupce

Korupční prostředí v ČR bylo i v roce 2012 nadále řazeno dle zveřejňovaného Indexu vnímání korupce CPI (každoročně sestavovaného Transparency International) mezi horší v rámci Evropské unie a Evropy vůbec, ač si ČR v průběhu roku v takto celosvětově sestavovaném porovnávacím žebříčku polepšila o 3 místa (54. místo v roce 2012 z celkového počtu 176 oproti 57. místu v roce 2011 z celkového počtu 183 zemí). Přesto lze v činnosti a jednotlivých splněných či plněných bodech Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012 vidět odraz plnění jednoho ze zásadních a rozsáhlých úkolů vlády ČR – vytváření prostředí, ve kterém bude minimalizována možnost tvorby korupčního potenciálu a bude postupně docházet k likvidaci již vzniklých a zakořeněných nedostatků v jednotlivých oblastech státní správy a v návaznosti na něm i soukromém sektoru.⁹⁸

Řešení problému korupce, resp. protikorupční politika vlády a koordinace boje s korupcí, je jednou z hlavních priorit vlády ČR, za kterou i nadále zodpovídá místopředsdkyně vlády a předsdkyně Vládního výboru pro koordinaci boje s korupcí (dále jen „Vládní výbor“)⁹⁹, administrativně je tato činnost zabezpečena Sekcí pro koordinaci boje s korupcí Úřadu vlády ČR¹⁰⁰. Vymezení oblastí a stanovení konkrétních úkolů obsahovala Strategie vlády boje proti korupci na období let 2011 a 2012 (dále jen „Strategie“), která byla vládou schválena usnesením ze dne 5. ledna 2011 č. 1, ve znění usnesení ze dne 19. ledna 2011 č. 65, usnesení ze dne 18. května 2011 č. 370, ze dne 16. listopadu 2011 č. 837 a ze dne 16. května 2012 č. 346. Strategie vycházela primárně

z Programového prohlášení vlády a Koaliční smlouvy, obsahovala však i řadu dalších úkolů či opatření, které vyplývají z potřeby odstranit nedostatky současné právní úpravy či dosavadní praxe.

Policí ČR bylo i v roce 2012 dosahováno lepších výsledků při odhalování korupčních trestných činů. **V roce 2012 bylo zjištěno 292 (+25) trestných činů úplatkářství podle § 331-333 trestního zákoníku** (resp. § 160–162 trestního zákona), dále pak 207 (-3) trestných činů zneužití pravomoci úřední osoby a 20 trestných činů maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti.

Plnění Strategie

Usnesením vlády ze dne 5. ledna 2011 č. 1, ve znění usnesení vlády ze dne 17. srpna 2011 č. 618, bylo místopředsdkyní vlády a předsdkyní Vládního výboru uloženo předkládat zprávu o průběžném plnění úkolů obsažených ve Strategii, a to za předchozí dvě kalendářní čtvrtletí na základě podkladů od všech členů vlády a vedoucích ostatních ústředních správních úřadů, kteří jsou povinni zasílat podrobnou informaci o stavu a způsobu plnění úkolů obsažených ve Strategii a spadajících do jejich působnosti. Na základě tohoto usnesení byly v průběhu roku 2012 předloženy „Informace o stavu a způsobu plnění úkolů obsažených ve Strategii vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012 za období 4. čtvrtletí 2011 a 1. čtvrtletí 2012“ a „Aktualizace Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012“ (přijaty usnesením vlády ze dne 16. května 2012 č. 346) a „Informace o stavu a způsobu plnění úkolů obsažených ve Strategii vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012 za období 2. a 3. čtvrtletí 2012“ (přijata usnesením vlády ze dne 14. listopadu 2012 č. 839).

Strategie vymezila 58 prioritních oblastí, k nimž se vázalo 88 konkrétních úkolů, z nichž bylo splněno celkem 73 úkolů. Některé z nesplněných úkolů byly zahrnuty do nové Strategie na období let 2013 a 2014. Jedná se např. o předložení návrhu zákona o úřednících, problematiku daňové mlčenlivosti¹⁰¹ či

⁹⁸ Index vnímání korupce seřazuje země a území na základě toho, jak zkorumpovaný jejich veřejný sektor je vnímán. Země nebo území tímto skóre naznačuje úroveň vnímání korupce ve veřejném sektoru na stupnici od 0 do 100, kde 0 znamená, že země je vnímána jako velmi zkorumpovaná, a 100 znamená, že je vnímána jako velmi čistá. V roce 2012 ČR dosáhla skóre 49.

⁹⁹ Vládní výbor pro koordinaci boje s korupcí byl zřízen usnesením vlády ze dne 27. dubna 2011 č. 315.

¹⁰⁰ Koordinace boje s korupcí byla na základě usnesení vlády ze dne 17. srpna 2011 č. 618 převedena z Ministerstva vnitra na Úřad vlády ČR.

¹⁰¹ Indikátor plnění: Vyhodnotit prolamování daňové mlčenlivosti po prvním roce fungování úpravy,

zefektivnění systému svobodného přístupu k informacím ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Od splnění několika málo úkolů se pak upustilo na základě rozhodnutí vlády. Jde např. o návrh zákona o lobbingu, který vláda projednala na své schůzi konané dne 16. ledna 2013, kdy usnesením č. 40 zároveň uložila docílit vytčeného efektu jinými legislativními i nelegislativními prostředky (otevření eKLEPU pro širokou veřejnost, realizace projektů eSbírka a eLegislativa, vytvoření návrhu etického kodexu poslance a senátora, zavedení hodnocení korupčních rizik (tzv. CIA) navrhovaných právních předpisů do Legislativních pravidel vlády, úprava jednacích řádů obou komor Parlamentu ČR a případná úprava živnostenského zákona).

Průběžně v roce 2012 pokračoval ve své činnosti rovněž Poradní sbor předsedkyně Vládního výboru (dále jen „Poradní sbor“)¹⁰².

provést úpravu počtu tzv. kartiček speciálního určení podle potřeb potírání daňové kriminality a navrhnout případné legislativní změny za účelem prolomení daňové mlčenlivosti též pro pověřené celní orgány v postavení orgánů činných v trestním řízení.

¹⁰² Poradní sbor předsedkyně Vládního výboru pro koordinaci boje s korupcí byl ustaven dne 19. září 2011. Jeho úkolem je především nalézání nejvhodnějších podob protikorupčních opatření, přijímání stanovisek k protikorupčním návrhům jiných subjektů, definování zásadních priorit vládní protikorupční politiky, aktivní vyhledávání oblastí výkonu veřejné správy, které jsou z hlediska potenciálního korupčního prostoru nejrizikovější s cílem naplňování protikorupční strategie. Poradní sbor je složen jednak z odborníků státní správy (Ministerstvo financí, Policie ČR, Nejvyšší státní zastupitelství) a zástupců některých rezortů (Ministerstvo vnitra), a jednak neziskového sektoru (Oživení, Otevřená společnost, Ekologický právní servis, Nadace Open Society Fund Praha, Institut pro boj s korupcí), coby významného prvku občanské společnosti, jejíž zapojení je nezbytné pro skutečně efektivní tvorbu a naplňování protikorupční politiky České republiky. Jako pozorovatel a přísedící se jednání Poradního sboru účastní i zástupce Transparency International – Česká republika. V čele poradního sboru je místopředsedkyně vlády a předsedkyně Vládního výboru Mgr. Karolína Peake. Poradní sbor se schází dle potřeby – v roce 2012 se jeho jednání konala celkem pětkrát s tím, že průběžně bylo se členy komunikováno korespondenčně zejména při přípravě připomínek k materiálům předloženým do meziresortního připomínkového řízení. Z jeho

Veškeré relevantní dokumenty z činnosti Vládního výboru či Poradního sboru jsou dostupné na www.korupce.cz.

Finanční podpora protikorupčních projektů

MV každoročně vyhláší **dotační program „Prevence korupčního jednání“**, v rámci kterého jsou podporovány projekty nestátních neziskových organizací zabývajících se systematickým bojem s korupcí, informováním veřejnosti s charakterem, riziky a projevy korupce, posilováním odmítavého postoje veřejnosti vůči korupčním praktikám, vytvářením poradenské infrastruktury pro občany, kteří se setkali s korupcí a chtějí učinit kroky, které by zamezily opakování takovéto situace.

V listopadu 2012 proběhlo zasedání Dotačního výboru pro poskytování dotací nestátním neziskovým organizacím v rámci uvedeného dotačního programu. V roce 2013 budou podpořeny následující nevládní organizace:

- Čmelák – společnost přátel přírody, o.s.: Společně a efektivně proti korupci 2013,
- Ekologický právní servis, o.s.: Zapojování občanů do protikorupčních aktivit – od lokální úrovně po systémové řešení,
- OS STČ ČR: Prevence – hlavní pilíř boje s korupcí,
- Oživení, o.s.: Protikorupční právní poradna 2.0,
- Transparency International – Česká republika, o.p.s.: Maják v moři korupce 2013.

V roce 2012 MV provedlo vyhodnocení efektivity protikorupční linky 199, jejíž provoz od roku 2007 financovalo. Toto vyhodnocení ukázalo vysokou míru irelevantních hovorů (v průměru 70%). Provoz protikorupční linky 199 byl proto na základě tohoto vyhodnocení k 30. dubnu 2012 ukončen, což umožnilo navýšení prostředků na bezplatné právní poradenství v rámci dotačního programu Prevence korupčního jednání v roce 2013 o přibližně 500 tis. Kč na celkových 3,5 mil. Kč.

jednání je pořizován zápis, který slouží jako podklad pro jednání Vládního výboru.

Mezinárodní spolupráce

Partnerství pro otevřené vládnutí – Open Government Partnership (**OGP**) je mezinárodní iniciativou administrativy USA podporující otevřenost, transparentnost a boj proti korupci. Cílem je konkrétní závazek vlád podpořit rozpočtovou transparentnost, zvýšit občanskou angažovanost, bojovat s korupcí a transformovat se ve více otevřené, efektivní a odpovědné instituce. O připojení k mezinárodní iniciativě Partnerství pro otevřené vládnutí rozhodla vláda svým usnesením ze dne 14. září 2011 č. 691 a pověřila místopředsdkyni vlády a předsdkyni Vládního výboru přípravou Akčního plánu k dosažení otevřeného vládnutí a naplňování zásad Open Government Partnership (dále jen „Akční plán“).

Rozhodnutí vlády přistoupit k iniciativě OGP je výrazem silného závazku ČR podporovat transparentní, otevřenou a efektivní státní správu. Akční plán, který vznikl na základě meziresortní spolupráce a jenž byl předmětem konzultací s neziskovou a soukromou sférou, reaguje především na potřebu zlepšit přístup k datům, zvýšit efektivnost státní správy a podpořit zapojení veřejnosti do rozhodovacích procesů na celostátní úrovni. Veřejná diskuze o podobě Akčního plánu se uskutečnila za účasti široké odborné veřejnosti v lednu 2012. **Třemi hlavními okruhy**, které byly na základě této veřejné diskuze do Akčního plánu zařazeny, jsou:

- přijetí zákona o úřednících veřejné správy zajišťující odpolitizování, profesionalizaci a stabilizaci veřejné správy,
- zefektivnění systému svobodného přístupu k informacím,
- zpřístupnění dat a informací.

V roce 2013 bude třeba Akční plán ČR vyhodnotit, a jelikož z uvedených tří závazků nebyl zcela naplněn ani jeden, bude nutné jen aktualizovat.

Zástupce Sekce pro koordinaci boje s korupcí Úřadu vlády se pravidelně účastní konferencí „Rule of law – Implementing a Comprehensive and Integrated Approach in Prevention and Fight against Corruption in the Danube Region“ a zastupuje na nich ČR. Sekce pro koordinaci boje s korupcí zároveň poskytuje konzultace a součinnost Evropské komisi v rámci realizace protikorupční politiky.

ČR je členem Skupiny států proti korupci (Group of States Against Corruption – GRECO)

při Radě Evropy. Hlavním předmětem činnosti GRECO je monitorování implementace jednotlivých protikorupčních instrumentů Rady Evropy, zejména Trestněprávní úmluvy Rady Evropy proti korupci a Občanskoprávní úmluvy Rady Evropy proti korupci.

Legislativní aktivity

V roce 2012 byly naplňovány následující legislativní práce, resp. úkoly Strategie:

- 1.1 Zavedení přísnějších pravidel pro nakládání s majetkem obcí a krajů a pro posílení odpovědnosti za způsobenou škodu – návrh novely zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů byl 2. března 2012 předložen vládě k projednání, přičemž vláda návrh schválila usnesením ze dne 9. ledna 2013 č. 1. Projednáváno jako sněmovní tisk č. 904.
- 1.2 Zavedení větší transparentnosti hlasování v orgánech územní samosprávy ve věcech nakládání s majetkem územní samosprávy, nebo o zakázkách, dotacích a grantech – návrh novely zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů byl 2. března 2012 předložen vládě k projednání, přičemž vláda návrh schválila usnesením ze dne 9. ledna 2013 č. 1. Projednáváno jako sněmovní tisk č. 904
- 1.3 Úprava podmínek pro nakládání s majetkem právnických osob zřizovaných státem nebo územními samosprávnými celky a společností s majetkovou účastí státu – návrh zákona byl předložen vládě k projednání 19. prosince 2012.
- 1.4 Změna přístupu členů zastupitelstev územních samosprávných celků k informacím – návrh novely zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů byl 2. března 2012 předložen vládě k projednání, přičemž vláda návrh schválila

- usnesením ze dne 9. ledna 2013 č. 1. Projednávalo jako sněmovní tisk č. 904.
- 1.5 Úprava kompetencí mezi zastupitelstvem a radou zamezující obcházení zákona – návrh novely zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů byl 2. března 2012 předložen vládě k projednání, přičemž vláda návrh schválila usnesením ze dne 9. ledna 2013 č. 1. Projednávalo jako sněmovní tisk č. 904.
 - 1.6 Zavedení opatření proti zneužívání radničních periodik – novela zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon) (schválena usnesením vlády ze dne 23. prosince 2011 č. 1350), projednávalo jako sněmovní tisk č. 603.
 - 1.7 – návrh paragrafové znění „zákonu o úřednících“ byl opakovaně předkládán k připomínkám, avšak dosud nebyl předložen vládě.
 - 1.10 – zákon o kontrole ve veřejné správě (kontrolní řád) (schválen usnesením vlády ze dne 21. prosince 2011 č. 950), projednán jako sněmovní tisk č. 575, v Senátu jako tisk č. 358. Zákon byl vyhlášen 19. července 2012 ve Sbírce zákonů v částce 86 pod číslem 255/2012 Sb.
 - 1.11 – novela zákona o finanční kontrole (schválena usnesením vlády ze dne 18. ledna 2012 č. 41), projednávala jako sněmovní tisk č. 595.
 - 2.1 – novela zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů (schválena usnesením vlády ze dne 18. května 2011 č. 381), projednána jako sněmovní tisk č. 370, v Senátu jako tisk č. 370. Zákon byl vyhlášen 24. února 2012 ve Sbírce zákonů v částce 21 pod číslem 55/2012 Sb.
 - 2.4 – novela zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů (schválena usnesením vlády ze dne 14. prosince 2011 č. 941), projednávala jako sněmovní tisk č. 523, v Senátu jako tisk č. 327. Zákon byl vyhlášen 30. května 2012 ve

Sbírce zákonů v částce 61 pod číslem 171/2012 Sb.

- 3.1 – novela trestního řádu a trestního zákona (spolupracující obviněný) (schválena usnesením vlády ze dne 27. září 2011 č. 715), projednávala jako sněmovní tisk č. 510, v Senátu jako tisk č. 325. Zákon byl vyhlášen 12. června 2012 ve Sbírce zákonů v částce 67 pod číslem 193/2012 Sb.
- 4.1 Posílení nezávislosti a odpovědnosti státního zastupitelství za výkon svěřené pravomoci – vláda usnesením ze dne 10. října 2012 č. 756 schválila věcný záměr zákona o státním zastupitelství.

V zájmu úspěšného potírání korupce a vůbec posílení postavení státního zastupitelství jako orgánu povoláného k ochraně veřejného zájmu, s cílem dosáhnout jeho vyšší samostatnosti a nezávislosti na vnějších vlivech, připravilo NSZ ve spolupráci s MS v průběhu roku 2011 zásady návrhu **zákonu o státním zastupitelství**. V roce 2012 byl věcný záměr tohoto zákona projednáván v připomínkovém řízení.

Ministr spravedlnosti uvedený návrh zákona, který předtím úspěšně prošel připomínkovým řízením, 29. března 2013 předložil vládě

Ze zásadních změn uvedených v návrhu lze připomenout zrušení vrchních státních zastupitelství, **zřízení speciálního útvaru pro stíhání korupční trestné činnosti a terorismu**, úpravu dohledu, resp. zrušení dohledu nad dohledem, zpřesnění příslušnosti státního zastupitelství v přípravném řízení nebo stanovení funkčního období vedoucích státních zástupců.

VISAPOINT – internetová registrace žadatelů o pobytová oprávnění

Za účelem sjednocení podmínek pro podávání žádostí o pobytová oprávnění na zastupitelských úřadech ČR (ZÚ ČR) bylo rozhodnuto o zavedení systému internetové registrace (VISAPOINT). Systém automaticky – bez zásahu pracovníků ZÚ ČR i MZV – přiděluje termíny k podání žádosti, což výrazně **redukuje možnost korupčního jednání**.

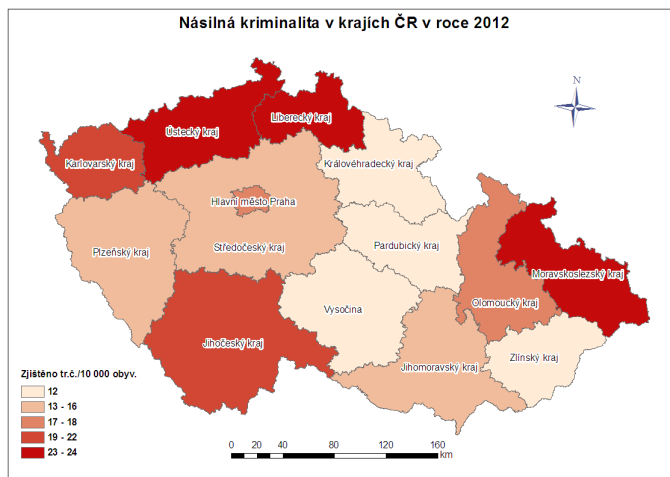
(Viz též tabulková a grafická část č. 16 a 17)

2.2.4 Násilná kriminalita

Zjištěno trestných činů:
18 358 (-5,4 %, -1 051)

Objasněno trestných činů:
12 672 (-3,6 %, -476)
Objasněnost 69 % (+1,3 %)

Počet stíhaných a vyšetřovaných osob:
13 142 (-2,3 %, -302)

V roce 2012 bylo zjištěno 18 358 (-1 051) násilných trestných činů. Objasněno bylo 12 672 (-476) trestných činů. Oproti roku 2011 došlo k poklesu počtu zjištěných¹⁰³ i objasněných skutků.

Objasněnost se zvýšila na 69 % (+1,3 %).

Nejvíce násilných trestných činů bylo tradičně zjištěno v kraji Moravskoslezském 2 876 (-162). **Po přepočtu na 10 tis. obyvatel je nejzatíženější kraj Liberecký (24)**, následuje kraj Moravskoslezský a Ústecký. Nejméně jsou násilnou kriminalitou zatíženi obyvatelé Kraje Vysočina (12).

V rámci násilné kriminality nejvíce poklesly loupeže (-478 skutků, tj. -12,7 %), ale vzrostl počet loupeží spáchaných na finančních ústavech a jejich pobočkách (+13, +10,8 %).

Na snížení počtu zjištěných skutků se podílely zejména trestné činy nebezpečné vyhrožování, porušování domovní svobody¹⁰⁴ a vydírání.

V roce 2012 došlo k nárůstu počtu zjištěných **vražd na 188 skutků (+15, 8,7 %)**. Počet objasněných vražd vzrostl o více než 18 % na 175 (+27). 73 % vražd PČR objasnila do dvou dnů od spáchání.

Jedná se především o vraždy pramenící z osobních vztahů, vraždy s podtextem získání finanční hotovosti nebo je zaznamenávána návaznost na vydírání, prostituci a nákup drog.

¹⁰³ Podařilo se zvrátit nepříznivý trend z let 2010 až 2011. Jedná se tak o 4. nejnižší hodnotu za posledních 10 let, tj. o 23,4 % méně skutků než v roce 2004, kdy násilná kriminalita kulminovala.

¹⁰⁴ ÚOOZ u trestných činů ublížení na zdraví a zbavení osobní svobody předpokládá velkou míru latence.

V poslední době je poměrně velký počet vražd a jejich pokusů spáchán brutálním způsobem na seniorech a rodičích. 50 % všech loupežných vražd bylo spácháno na seniorech (věk 60 a více let). Rok 2012 byl charakteristický vyšším počtem násilných útoků proti bezdomovcům (9 z nich bylo zavražděno, zatímco v roce 2011 žádný).

Mezi pachatelé vražd jsou i osoby mladistvé nebo ve věku blízkém a zpravidla v příbuzenském poměru s obětí. Ve většině případů jde právě o spontánní získání prostředků na nákup drog, krytí dluhů nebo jiných finančních závazků.

Již několik let je zaznamenán **vyšší počet u tzv. pouličních loupeží**, které představují přibližně 60 % z celkového počtu zjištěných loupežných přepadení. Jedná se o loupeže na tzv. slabších obětech, tedy převážně na starších ženách, kterým jsou zpravidla vytrhávány kabelky a mnohdy jsou jim zároveň tímto způsobena i vážnější zranění, ale také na dětech, které jsou fyzicky slabší než pachatelé nebo skupiny pachatelů, a které tímto přicházejí zejména o mobilní telefony, drobnou elektroniku, popřípadě finanční hotovost. Pachatelé se rekrutují již z osob narozených během devadesátých let, svou brutalitou a razancí útoku se však vyrovnají mnohdy starším a již zkušeným zločincům. Je alarmující, že stále ve více případech jsou tyto osoby závislé na omamných a psychotropních látkách.

V oblasti násilné trestné činnosti ve formě organizovaného zločinu na území ČR v roce 2012 nedošlo k zásadním změnám oproti minulému období. Z pohledu organizované násilné trestné činnosti nedošlo k žádnému

přepadení vozidel bezpečnostní agentury zabývající se převozem peněz.

Podle MD se v roce 2012 se opět zvýšily útoky na zaměstnance vlakových doprovodů a to jak verbální tak i fyzické. Členové vlakových doprovodů jsou mimo to vystavováni nebezpečnému vyhrožování újmou na zdraví a na osobním majetku.

(Viz též tabulková a grafická část č. 18)

Opatření

Součástí již zmíněného **zákona o obětech trestných činů**,¹⁰⁵ je mimo jiné i novela trestního řádu zavádějící institut předběžných opatření (jako náhradu za vazbu). Ta mají rovněž směřovat k ochraně obětí, zejména u domácího násilí, ale i obětí pronásledování a veřejnosti vůbec.

Podle této úpravy bude možno uložit pachateli mj. zákaz styku s určitými osobami, zákaz vstupu do obydlí, zákaz návštěv nevhodného prostředí, sportovních, kulturních a jiných společenských akcí a styku s určitými osobami, zákaz zdržovat se na konkrétně vymezeném místě, zákaz držet a přechovávat věci, které mohou sloužit k páčání trestné činnosti, zákaz užívat, držet nebo přechovávat alkoholické nápoje nebo jiné návykové látky atd.

Preventivně působí rychlé a kvalifikované zveřejnění každého dopadeného pachatele násilné trestné činnosti v hromadných sdělovacích prostředcích i zdůrazňování významu aktivní účasti veřejnosti při objasňování skutku.

Prevence u tzv. uličních loupeží se soustřeďuje na varování občanů a na mediální publikování informací o jednotlivých rizikových faktorech, usnadňujících trestnou činnost.

V IKSP byl zpracován projekt a přihlášen do třetí veřejné soutěže v rámci Programu bezpečnostního výzkumu ČR v letech 2010-2015 s názvem „**Nové jevy v násilné kriminalitě včetně domácího násilí**“. Cílem výzkumu bude popis a poznatky o nových jevech v násilné kriminalitě, charakteristika konkrétních jevů a jejich pachatelů, včetně podrobných kazuistik konkrétních případů a jejich zobecnění. Budou zhodnoceny změny v míře užívaného násilí – v brutalizaci násilného jednání pachatelů vůči obětem.

Zvláštní pozornost bude věnována podobám domácímu násilí, konkrétně partnerskému vztahovému násilí a také jeho dopadu na dospělé oběti a pachatele.

Další opatření viz kapitola 3.2 Oblast prevence kriminality

¹⁰⁵ Viz Souhrn a kap. 2.1.3 Oběti trestné činnosti

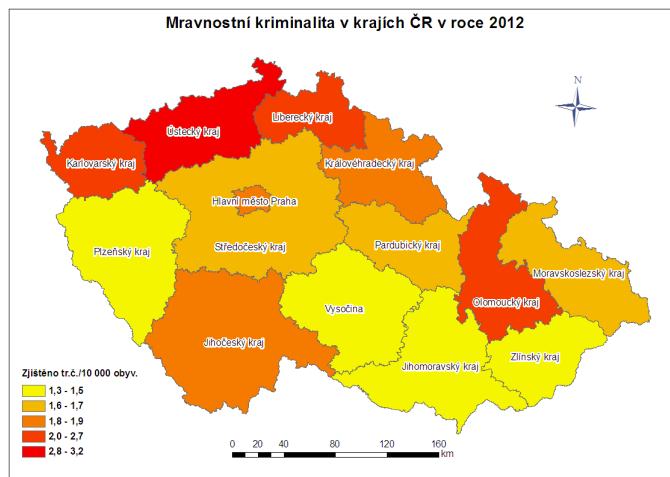
2.2.5 Mravnostní kriminalita

Zjištěno trestných činů:
1 981 (-5 %, -105)

Objasněno trestných činů:
1 473 (+0,5 %, +8)

Objasněnost: 74,4 % (+4,1 %)

Počet stíhaných a vyšetřovaných osob:
1279 1 224 (+4,5 %, +55)

Do kategorie mravnostní kriminality zahrnuje policejní statistika zejména ty trestné činy, které jsou nebo mohou být spáchány se sexuálním podtextem. Neohrožují pouze osoby poškozené, ale ve svém druhotném účinku narušují vztahy mezi lidmi. Registrovaná mravnostní kriminalita má co do počtu mizivý podíl na kriminalitě celkové (přibližně 0,7 %), ale škoda jí způsobená je neměřitelná.

V roce 2012 bylo zjištěno 1 981 (-105, -5 %) mravnostních trestných činů¹⁰⁶, což je druhý nejvyšší počet za posledních deset let. Počet objasněných trestných činů stagnoval, objasněnost vzrostla na 74,4 %

Pokles počtu evidované mravnostní kriminality byl mj. způsoben zejména snížením počtu trestných činů pohlavní zneužívání. Nejčastějším mravnostním trestným činem v roce 2012 bylo **znásilnění** (669 skutků), a to i přes mírný pokles (-0,9 %), 44 % znásilnění spáchali recidivisté, 12 % cizinci.

Novým fenoménem je páchaní mravnostní trestné činnosti za využití moderních informačních technologií (Internet – sociální sítě, mobilní telefony) tzv. grooming.¹⁰⁷ Dalším závažným fenoménem je tzv. sexting.¹⁰⁸

¹⁰⁶ Kriminologové přepokládají vysokou latenci mravnostní kriminality.

¹⁰⁷ Jedná se o trestnou činnost páchanou kvalifikovaným způsobem, pachatel využívá naivitu či neznalosti oběti, jejího bezprostředního chování v prostředí Internetu. Groomer se v mnoha případech pohybuje na hraně zákona – záměrně se v internetové komunikaci vyhýbá otevřené sexuální nabídce, obratně manipuluje zejména nezletilé oběti k uskutečnění schůzky. Novela trestního zákoníku zareagovala na tento nový trend novou skutkovou podstatou – § 186 sexuální nátlak.

¹⁰⁸ Mladé dvojice si nahrávají či fotografují vlastní sexuální praktiky, po ukončení vztahu jeden z dvojice tyto fotografie

Nejvyšší počet mravnostních trestných činů (262) byl v roce 2012 zjištěn v kraji Ústeckém, kde také došlo k nejvyššímu nárůstu (+76, +40,9 %). V Libereckém kraji (v roce 2011 ve statistikách mravnostní kriminality na prvním místě) byl v roce 2012 naopak zaznamenán největší pokles (-128, -52 %).

(Viz též tabulková a grafická část č. 19)

Opatření

V roce 2012 IKSP zahájil kriminologický výzkum zaměřený na popis a analýzu aktuálních forem **násilné sexuální kriminality** v ČR¹⁰⁹. Pozornost byla zaměřena zejména na vymezení a definování sexuálně-kriminálního násilí, na sestavení výzkumného souboru (cca 500 osob/pachatelů násilných sexuálních deliktů, zahájeny byly práce na analýze trestních spisů atd. Sběr dat o kriminálním sexuálně motivovaném násilí a jeho pachatelích v ČR bude pokračovat i v roce 2013 a podle harmonogramu je ukončení výzkumu plánováno na konec roku 2014.

Další opatření viz zejména kapitola 2.2.7.2 Obchod s lidmi.

a nahrávky umístí na sociálních sítích nebo je rozešle rodičům, učitelům, kamarádům apod.

¹⁰⁹ „Násilná sexuální kriminalita v ČR se zaměřením na její aktuální formy, na zvyšování účinnosti odhalování a postihu jejích pachatelů a na možnosti ochrany společnosti před sexuálně motivovaným násilím“ (Program BV MVČR, VG2VS/230). Cílem je zmapovat a zhodnotit reakce státu na nebezpečí, který tento druh kriminality a jeho pachatelé představují pro společnost (zejména reakce ve formě trestů a ochranných opatření). Předmětem výzkumu jsou dále jednotlivá opatření na ochranu společnosti před tímto druhem kriminality a oficiálně identifikovaní (odsouzení) pachatelé těchto trestných činů – u nich budou sledovány jednotlivé charakteristiky z kriminologického i forenzně psychologického hlediska.

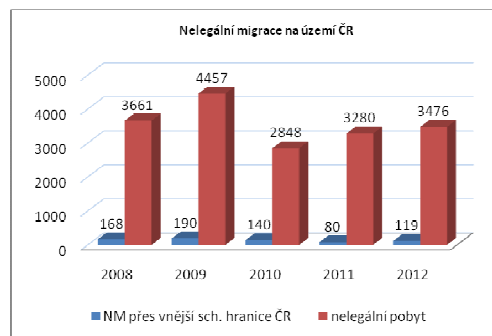
2.2.6 Nelegální migrace

Celkový počet osob zjištěných při nelegální migraci na území ČR: 3 595.

Z toho bylo 380 osob (tj. 10,6 %) zjištěno při nelegální migraci opakovaně.

Neregulárním cestovním dokladem se prokázalo 176 osob (tj. 4,9 %).

Evidováno bylo 172 osob, které k nelegální migraci napomáhaly.

V roce 2011 bylo při nelegální migraci¹¹⁰ na území ČR zjištěno celkem 3 595 (+235, +7 %) osob.

Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici

V roce 2012 bylo nahlášeno cestou IS Událost **119 osob**, které byly odhaleny při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR. Z uvedeného počtu bylo 105 osob zjištěno na vstupu do ČR a 14 osob ve směru z ČR.¹¹¹

Při nelegálním překročení vnější schengenské hranice byl zjištěn jeden občan EU.

Z výše uvedeného celkového počtu osob se 45 (tj. 37,8 %) prokázalo neregulárním cestovním dokladem.

Nelegální pobyt

V kategorii **nelegálního pobytu** bylo v roce 2012 zjištěno **3 476 cizinců**.

Největší skupinu cizinců zjištěných při nelegálním pobytu tvořili tradičně státní příslušníci Ukrajiny (1 064 osob, tj. 30,6 % z celkového počtu). S odstupem následovali státní příslušníci Ruska (419 osob), Vietnamu

(380 osob), Slovenska (118 osob) a Číny (110 osob).

Někteří cizinci ve stanovené lhůtě neopouštějí území České republiky, ale zdržují se na území nadále neoprávněně a nakonec se dostaví ve většině případů do přijímacího azylového střediska (Zastávka u Brna), kde požádají o mezinárodní ochranu. Některé cizinci se do přijímacího azylového střediska dostávají ihned po nelegálním vstupu na naše území. Celkem byl nelegální pobyt zjištěn u 94 cizinců, kteří se dostavili do přijímacího střediska.¹¹²

Neregulárním cestovním dokladem se při nelegálním pobytu prokázalo 131 osob (tj. 3,8 % z celkového počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu).¹¹³

Rozhodnutí o správním vyhoštění

V roce 2012 bylo do IS CIS zaevidováno celkem **2 006 cizinců¹¹⁴ s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění**, což ve srovnání s předešlým rokem představuje mírný pokles (-147 osob, tj. -6,8 %).

Rozhodnutí o povinnosti opustit území

V návaznosti na tzv. návratovou směrnici byl od ledna 2011 zaveden institut rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky.

¹¹⁰ Od roku 2008 jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území ČR:

1. **Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR** – osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) ČR (cizinci i občané ČR).

2. **Nelegální pobyt** – cizinci zjištěni na území ČR, kteří nelegálně pobývali na území ČR, včetně tranzitního prostoru na letištích.

¹¹¹ Až na jednu osobu (Brno-Tuřany) byly všechny osoby hlášeny z ICP Letiště Praha-Ruzyně. Jednalo se zejména o státní příslušníky Ruska (21 osob), Albánie (10 osob), Arménie (7 osob), Turecka (7 osob), Ukrajiny (6 osob) a Ázerbájdžánu (6 osob).

¹¹² Nejvíce se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (23 osob) a Běloruska (11 osob).

¹¹³ Nejčastěji tyto doklady předkládali státní příslušníci Ukrajiny (50 osob), Moldavska (17 osob), Vietnamu (12 osob) a Sýrie (11 osob).

¹¹⁴ Z toho nejvíce (48 %) tvořili státní příslušníci Ukrajiny (960 osob; -13 osob, tj. -1,3 %). S velkým odstupem se umístili státní příslušníci Vietnamu (243 osob; -37 osob, tj. -13,2 %), na třetí místo se zařadili státní příslušníci Ruska (121 osob; +13 osob, tj. +12,0 %). Největší meziroční pokles byl evidován u státních příslušníků Vietnamu (-37 osob, tj. -13,2 %).

Dříve by těmto osobám bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. V roce 2012 bylo vydáno 178 rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území. V meziročním srovnání došlo k poklesu o 16 rozhodnutí, což je -8,2 %.

Napomáhání k nelegální migraci

V roce 2012 bylo skupinami dokumentace Krajských ředitelství Policie ČR evidováno celkem **172 osob, které napomáhaly k nelegální migraci**. Většinou se jednalo o občany České republiky (127 osob), dále následovali státní příslušníci Vietnamu (27 osob). Nejčastější formou napomáhání k nelegálnímu pobytu bylo účelové otcovství, účelové sňatky nebo účelová pozvání.

Nelegální migrace a organizovaný zločin

Podle ÚOOZ dlouhodobým a závažným problémem zůstává zneužívání vízové politiky, kdy je legální vízum získáno za uvedení nepravdivých důvodů a podmínek. V roce 2012 byl zjištěn nový způsob nelegální migrace občanů Vietnamu za využití českých cestovních dokladů.¹¹⁵

Vysoce latentní trestná činnost na úseku nelegální migrace je v ČR páchána organizovanými skupinami především tím způsobem, že pachatelé osobám k pobytu napomáhají. Podle ÚOOZ se na organizované trestné činnosti na úseku nelegální migrace podílejí osoby zejména z vietnamské a arabské komunity.

Vybraná opatření¹¹⁶

(další opatření viz kapitola 3.1 Legislativní aktivity. **V kapitole 3.3 Evropská unie a mezinárodní spolupráce je popsán vývoj v oblasti sjednávání tzv. readmisních smluv**, které jsou nástrojem pro navrácení nelegálně pobývajících osob zejména do státu původu.)

V roce 2012 pokračovala realizace „Dohody mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Ministerstvem zahraničních věcí

¹¹⁵ Pachatelé využili nedokonalosti zákona, kdy u vydání krátkodobého pasu pro osoby mladší 15 let není nutná přítomnost dítěte, a nechali za úplaty české občany vystavit cestovní doklad bez biometrických dat pro jejich nezletilé dítě, ale na jimi dodanou fotografii migranta, čímž došlo správním orgánem k vyhotovení pravého dokladu, na který migrující osoba cestovala z Vietnamu přímo do Evropy.

¹¹⁶ Komplexní informace o opatřeních v oblasti migrace obsahuje samostatná **Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2012**.

České republiky o vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady na zastupitelské úřady České republiky“ ze dne 13. února 2009.¹¹⁷

Ačkoliv v roce 2012 i nadále stagnovaly počty nově přichozích cizinců ze třetích zemí, počet cizinců s trvalým pobytem stabilně dále narůstal. Otázka **integrace cizinců** pobývajících na území České republiky tak stále nabývá na důležitosti a je i nadále nutné prohlubovat aktivní integrační politiku.

MV jako koordinátor integrační politiky v roce 2012 zpracovalo a vládě předložilo materiál „**Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Společné soužití v roce 2013**“.¹¹⁸

V roce 2012 MV pokračovalo v úsilí o přenesení integrace na regionální a lokální úroveň. Byl podporován další rozvoj regionálních **Center na podporu integrace cizinců**. V roce 2012 pracovala Centra v 11 krajích.¹¹⁹ Cílem MV je zřídit Centra ve všech krajích ČR a zajistit jejich trvalou udržitelnost.

Ke zmírnění napětí mezi cizinci a majoritní společností a ke zvládnutí dopadů krize podpořilo MV spolu se samosprávami měst realizaci tzv. emergentních projektů.¹²⁰ Tyto projekty přispěly k aktivizaci samospráv při řešení lokálních problémů s integrací cizinců, k provázanosti aktivit v rámci komplexních projektů samosprávy a určitému zklidnění vzájemných vztahů.

Novým opatřením v roce 2012 bylo mj. vytvoření systému adaptačně integračních kurzů

¹¹⁷ V roce 2012 působili styční důstojníci pro migraci a doklady na zastupitelských úřadech České republiky v Nigérii (Abuja), na Ukrajině (Kyjev, Lvov, Doněck), ve Vietnamu (Hanoj), Turecku (Istanbul) a Ruské federaci (Moskva).

¹¹⁸ V materiálu byla navržena konkrétní opatření, kterými příslušné rezorty odpovědné za realizaci integrační politiky i další subjekty podpoří integraci cizinců v České republice v roce 2013.

¹¹⁹ Nově bylo v hl. m. Praze zřízeno Integrační centrum Praha o.p.s. včetně 4 detašovaných pracovišť. Centra v ostatních krajích během roku 2012 výrazně rozšířila svoji činnost do řady měst v příslušném regionu a přispěla k vzájemné spolupráci a sdílení informací jednotlivých aktérů integrace v rámci krajských platform. Monitorovací zprávy Center o postavení cizinců umožnily reflexi problémů a formulování nových integračních opatření. V roce 2012 byly podpořeny projekty na rok 2013 na zřízení Centra také v Královéhradeckém kraji a projekt Centra Pardubického kraje na rozšíření působnosti i do Kraje Vysočina.

¹²⁰ Havlíčkův Brod, městské části Praha 12, 13, 14, nově v roce 2012 pak Plzeň, Jesenice, městská část Praha 3.

pro nově příchozí cizince a souboru materiálů pro předmigrační přípravu potenciálních migrantů. Cílem je zvýšení informovanosti a prevence rizikového jednání a ztráty legálního pobytu migrantů po jejich příjezdu do ČR. Do budoucna se předpokládá povinná účast na adaptačních kurzech pro nově příchozí cizince.

Jednání mezi MV, zástupci vietnamské komunity a zastupitelským úřadem Vietnamu vyústila v předběžná jednání Integračních center o možnosti zřízení vzdělávacích center pro vietnamskou komunitu, kde by byly poskytovány jak kurzy češtiny a sociokulturní orientace, tak i kurzy vietnamštiny, případně i další podpůrné aktivity. Cílem je prevence sociální izolace a exkluze příslušníků vietnamské komunity.

V rámci integrační politiky byl kladen důraz na aktivní vyhledávání cílové skupiny prostřednictvím metod terénní práce (streetwork), snižování rizika sociální izolace cizinců, zejména pak cizinců ve zranitelném postavení – žen, cizinců 2. generace (dětí a mládeže) a rodin cizinců – a na podporu harmonického nekonfliktního soužití mezi cizinci a majoritní společností.

V oblasti **readmisní politiky** vyvíjelo MV v roce 2012 aktivity především při sjednávání prováděcích protokolů k readmisním dohodám uzavřeným Evropskou unií s třetími státy a dále při přípravě textů readmisních dohod sjednávaných mezi Evropskou unií a Arménií a Ázerbájdžánem, k jejichž sjednání dostala Komise mandát.

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci (dále jen „Analytické centrum“) představuje stále analytické pracoviště meziresortního charakteru, které se v rámci své činnosti zaměřuje na sledování a analýzu migrace jako komplexního jevu.¹²¹

V roce 2012 se Analytické centrum nadále mj. zaměřilo na monitoring a analýzu konkrétních aktuálních jevů (událostí), jež byly identifikovány jako rizikové či potenciálně

¹²¹ V tomto směru je důležitý jeho meziresortní charakter, kdy se na činnosti Analytického centra prostřednictvím úzké spolupráce a výměny informací podílejí všechny orgány zapojené do systému řízení ochrany státních hranic a mezinárodní migrace.

problémové pro bezpečnostně-migrační situaci v ČR.¹²²

V roce 2012 se uskutečnila tři řádná zasedání (v pořadí 29. – 31.) **Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců.**¹²³

Na počátku roku 2012 nabyly účinnosti dvě **novely zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti**, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“).¹²⁴ **Implementací tzv. sankční směrnice** došlo k zavedení nových sankcí pro zaměstnavatele nelegálně pobývajících občanů třetích zemí a zavedení spoluodpovědnosti dalších subjektů.

V roce 2012 došlo k převedení dosavadní kontrolní pravomoci v oblasti zahraniční zaměstnanosti a vedení správního řízení o uložení pokut z Úřadu práce ČR na **Státní úřad inspekce práce** (dále jen „SÚIP“) a oblastní inspektoráty práce (dále jen „OIP“). Od roku 2012 probíhala kontrolní činnost SÚIP zaměřená na odhalování a potírání nelegální práce v rámci projektu OP LZZ „**Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR**“. Hlavní úkoly byly mj. zaměřeny na kontrolu nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizinců.

V roce 2012 uložil SÚIP za umožnění výkonu nelegální práce v souvislosti s nelegálním zaměstnáváním cizinců ze třetích zemí celkem 139 pokut v celkové výši 47 069 400,- Kč a za výkon nelegální práce uložil 35 pokut v celkové výši 444 000,- Kč.

¹²² Pozornost byla věnována vývoji přeshraniční trestné činnosti (se specifickým ohledem na situaci na úseku státních hranic se Spolkovou republikou Německo). Nadále byla v rámci Analytického centra průběžně monitorována situace v zemích severní Afriky a Blízkého východu (zejména s ohledem na možné implikace a rizika v oblasti nelegální migrace) a nelegální tranzitní migrace státních příslušníků Afghánistánu a Pákistánu. „Nelegální migrace státních příslušníků Afghánistánu a Pákistánu“ byla rovněž předmětem společné analýzy zpracované s partnerským německým pracovištěm GASIM.

¹²³ K projednávaným tématům patřila mj. aktuální opatření MPSV v oblasti regulace pracovní migrace do ČR, rozvoj efektivního systému kontroly a prevence v boji proti nelegální práci a dále informace o výsledcích kontrolní činnosti ve vztahu k zaměstnání a pobytu cizinců v ČR.

¹²⁴ Zákon č. 367/2011 Sb. (součást tzv. „sociální reformy“), který nabyl účinnosti k 1. 1. 2012; zákon č. 1/2012 Sb., který nabyl účinnosti k 5. 1. 2012, implementoval tzv. sankční směrnici (2009/52/ES).

2.2.7 Organizovaný zločin

Vývoj organizovaného zločinu na území ČR

Organizovaný zločin a jeho doprovodné jevy patří v současné době k největším bezpečnostním hrozbám ČR.¹²⁵

Význam organizovaného zločinu, jak z hlediska jeho prorůstání do všech vrstev společnosti, tak z hlediska bezpečnostních hrozeb, které generuje vůči českému státu a jejím občanům, **je neustále na vzestupu**. Ačkoliv jsou mnohé projevy organizovaného zločinu pro občany neviditelné a mohou jim dokonce přinášet některé výhody (zakázané služby, levnější zboží, žádané dokumenty), jeho působení narušuje společenský, hospodářský i politický řád a v konečné fázi vede k narušení společenské stability, pokřivení volného trhu a diskreditaci a zániku demokratických institucí ve prospěch osobního zisku úzké skupiny vlivných jedinců.

Vývoj organizovaného zločinu v ČR se odvíjí od mezinárodních trendů a zločinecké skupiny působící na území ČR jsou **úzce propojené se skupinami v zahraničí** (případně se jedná jen o odnože nadnárodních skupin).

Nejvýraznějším prvkem vývoje organizovaného zločinu v posledních letech bylo jeho prorůstání do legální sféry, doprovázené **ústupem od násilné trestné činnosti směrem k latentní činnosti hospodářského charakteru** spojenou s účelově zakládáními podnikatelskými subjekty (schémata podvodů s DPH, pojistné podvody apod.) a s infiltrací členů a spolupracovníků zločineckých struktur do soukromých podnikatelských subjektů či orgánů státní a veřejné správy.¹²⁶

Organizovaný zločin na území ČR definitivně nastoupil cestu formování politicko-

ekonomicko-zločineckého mocenského komplexu, který již nyní výrazně ovlivňuje řízení státu a nakládání s veřejným rozpočtem.¹²⁷

ÚOOZ na základě provedených šetření a operativní činnosti konstatuje **další posílení významu korupce** jako jednoho z nejdůležitějších faktorů podporujících rozvoj organizované kriminality.¹²⁸

Nejčastěji se ve zjištěné organizované kriminalitě vyskytují trestné činy nedovoleného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy nebo krádeže a legalizace výnosů z trestné činnosti. Tyto činnosti se ovšem zdaleka nevyrovnají škodlivosti systematického a masivního rozkrádání veřejného majetku skrze manipulaci s veřejnými zakázkami, daňové úniky či ovlivňování politických činitelů.

Podle BIS lze za nejvýznamnější trend ve vývoji organizovaného zločinu v ČR v roce 2012 považovat prohlubující se aktivity skupin působících nelegitimními metodami na rozhodování nejvyšších orgánů státní správy, samosprávy a legislativní proces v ČR způsobem, který negativně ovlivňoval výkon základních funkcí státu. Struktury organizovaného zločinu nadále systematicky vyváděly prostředky z veřejných rozpočtů (např. prostřednictvím dotací, veřejných zakázek, outsourcingu veřejných služeb), ale zejména byly schopny ovlivnit důležitá rozhodnutí orgánů státu a samosprávy, která se týkala infrastrukturních projektů, dotačních programů, veřejných zakázek souvisejících s poskytováním veřejných služeb či samotný legislativní proces.

Organizovaný zločin úspěšně využíval stavu, který lze zjednodušeně charakterizovat jako absenci odpovědnosti při rozhodování některých představitelů orgánů státní správy či samosprávy i volených zástupců občanů.

¹²⁵ Potvrzuje to programové prohlášení vlády ze dne 10. srpna 2010 i **Koncepce boje proti organizovanému zločinu na období let 2011 – 2014**, schválená usnesením vlády č. 598 ze dne 10. srpna 2011, která tvoří základní rámec boje proti organizovanému zločinu na území ČR.

¹²⁶ Kromě nastrčených osob (tzv. „bílých koní“) jsou v rámci ekonomické kriminality používány další dva důležité instrumenty – listinné akcie na majitele (doručitele) a „offshore“ společnosti sídlící v daňových rájích, které znemožňují určit skutečného vlastníka. Oba tyto nástroje) mohou být využívány při podvodných schématech souvisejících s veřejnými zakázkami či dotacemi.

¹²⁷ To mj. může vysvětlovat, proč dlouhodobé statistiky počtu zjištěných a objasněných trestných činů spáchaných na území ČR v organizované zločinecké skupině vykazují strmě klesající tendenci. Pokles se přitom odráží i na podílu této trestné činnosti na celkové kriminalitě zjišťované a objasňované na území ČR.

¹²⁸ Při korupčním jednání hraje nadále zásadní roli nízká transparentnost výběrových řízení při zadávání veřejných zakázek a poskytování dotací z veřejných prostředků soukromým podnikatelským subjektům.

Nejvýznamnější zločinecké organizace působící na území ČR jsou dlouhodobě rozdělovány na **ruskojazyčné, asijské a české**.

Kriminální organizace, jejichž majoritním prvkem je jiné etnikum (albánské, rumunské, bulharské) jsou buď významně protknuty českým prvkem, nebo nedosahují významu srovnatelného s ruskojazyčnými, asijskými či českými organizacemi.

V roce 2012 byl pozorován útlum kriminálních aktivit ukrajinských zločineckých struktur, který byl nahrazen nárůstem významu a činnosti jiných ruskojazyčných zločineckých skupin – především těch, jejichž kmenová základna pochází jednak z kavkazské části Ruské federace, jednak z Gruzie a z Arménie. Arménské zločinecké formace i nadále podporují akce násilného charakteru. Byly zaznamenány také silné aktivity kazašských kriminálních struktur.

Další nárůst významu nadnárodní vazby se projevil u asijských kriminálních skupin. Použití násilí jako prostředku k páčání trestné činnosti stagnovalo a zůstalo – stejně jako v předchozích letech – omezeno na asijskou komunitu.

Z hlediska asijské organizované kriminality byla podle ÚOOZ i v roce 2012 absolutně dominantní etnickou kriminální strukturou **vietnamská zločinecká komunita**,¹²⁹ která stejně jako ve sledovaných předchozích obdobích udržela totální kontrolu nad trestnou činností páchanou příslušníky asijské komunity žijící v ČR.

Mezi nejvýznamnější typy organizované trestné činnosti páchané vietnamskou zločineckou komunitou patří **daňová trestná činnost**¹³⁰. Již po několik let pokračuje trend

¹²⁹ **Násilná trestná činnost páchaná v rámci vietnamské kriminální komunity** byla v roce 2012 spojena také s výrobou, distribucí a pašováním OPL, při níž docházelo ke střetům mezi jednotlivými kriminálními organizacemi, jejichž cílem bylo přerozdělení vlivu a trhu. Mezi další příčiny použití násilí v rámci vietnamské kriminální komunity patřilo i nadále vymáhání nezaplacených „odvodů“ pro majitele tržnic a loupeže zaměřené proti jiným vietnamským podnikatelům (často také podnikajících za hranou zákona). V roce 2012 bylo možno značnou část této násilné kriminality připisat na vrub činnosti specializované třídy – tzv. **BO DOI** (vojáci), kteří jsou právě pro násilnou činnost najímáni jednotlivými kriminálními strukturami nebo vytvářejí vlastní gangy.

¹³⁰ Podle ÚOOZ daňová trestná činnost páchaná vietnamskými kriminálními strukturami využívala v roce 2012 prakticky nezměněného modu operandi jako

nárůstu zapojení vietnamských kriminálních struktur do trestné činnosti spojené s **nedovolenou výrobou a distribucí omamných a psychotropních látek (OPL)**.¹³¹

V roce 2012 se potvrdila existence zaznamenaného rozsáhlého systému nelegálního vývozu kriminálních zisků do zahraničí, který na území ČR realizují vietnamské kriminální struktury. Existence vstupních míst do tohoto systému „praní peněz“ byla v roce 2012 zaznamenána ve všech asijských obchodních centrech a tržnicích.

Opatření

Boj proti organizovanému zločinu na území ČR¹³²

Organizovaný zločin a jeho doprovodné jevy patří v současné době největším bezpečnostním hrozbám ČR. Potvrzuje to jak prohlášení vlády ze dne 4. srpna 2010, tak **Koncepce boje proti organizovanému zločinu na období let 2011 – 2014**, schválená usnesením vlády č. 598 ze dne 10. srpna 2011. Koncepce tvoří základní rámec boje proti organizovanému zločinu na území ČR a navrhuje na základě analýzy stávající situace

v předcházejících obdobích a spočívala v současném krácení cla a daně (DPH i daň z příjmu). Hlavním nástrojem zůstávalo padělání celních dokladů prokazujících cenu zboží s cílem podcenění celní hodnoty a pozměnění dovážející firmy účelově založené na jméno příslušníka vietnamské komunity, který sice v ČR legálně pobýval, ale již území EU opustil a nemá v úmyslu se vracet do Evropy (pro finanční úřad je tak firma nekontaktní). Toto vše je silně podpořeno korupčními průniky do orgánů státní správy, které jsou vietnamskými kriminálními skupinami vytvářeny cíleně a systematicky. I v roce 2012 byla uvedena činnost spojená s prodejem dovezeného a celně podhodnoceného spotřebního zboží ve stánkovém prodeji, což je spojeno s další daňovou trestnou činností (zboží zůstává až do prodeje formálně v majetku nekontaktních firem atd.).

¹³¹ Blíže viz kapitola 2.2.7.1 Nelegální obchod s drogami.

¹³² Klíčovým prvkem reakce na výzvu, kterou představuje organizovaný zločin, je především společné a koordinované úsilí jak na národní úrovni, tak v rámci Evropské unie a mezinárodního společenství. Zásadním faktorem je posilování práva a justiční spolupráce, multidisciplinarita a efektivní zapojení a komunikace všech relevantních aktérů (policejních útvarů, státních i územních samospráv, justice, celních a daňových úřadů, případně soukromého sektoru a veřejnosti).

Společným jmenovatelem všech aktivit organizovaného zločinu je vyhledávání zisku, proto je nutné posilovat kapacitu orgánů zajišťujících finanční šetření a podporovat úsilí policie v zabavování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti a eliminaci korupce na všech úrovních státní správy. Bezúhonnost zaměstnanců soudů je rozhodující.

řadu opatření¹³³ směřujících k vytváření dlouhodobých podmínek pro práci orgánů činných v trestním řízení, a to v oblasti prevence, odhalování a postihování organizovaného zločinu na území ČR. Navrhované úkoly jsou rozděleny do několika klíčových oblastí:

- **monitoring organizovaného zločinu na území ČR** (provádět pravidelné vyhodnocení situace v oblasti organizovaného zločinu);
- **rozvoj multilaterální i bilaterální zahraniční spolupráce** (zapojit policejní experty do aktivit EU, vypracovat program spolupráce se státy západního Balkánu, sjednat policejní smlouvy s vybranými partnery);
- **posílení vnitrostátní spolupráce** (zavést společné vyšetřovací týmy, zefektivnit výměnu informací mezi jednotlivými orgány, vyhodnotit spolupráci P ČR a zpravodajských služeb);
- **zajišťování výnosů z trestné činnosti** (novelizovat právní úpravy správy zajištěného majetku);
- **prohlubování specializace a zvyšování profesních kompetencí orgánů činných v trestním řízení** (zaměřit se především na oblast hospodářské kriminality a informační kriminality).

V IKSP probíhá od roku 1993 **soustavný výzkum organizovaného zločinu**.¹³⁴ Součástí

¹³³ Opatření obsažená v Koncepci navazují na jiné strategické materiály přímo související s bojem proti organizovanému zločinu (např. Strategie vlády v boji proti korupci, Národní strategie protidrogové politiky, Národní strategie boje proti obchodování s lidmi či Národní strategie boje proti terorismu). Koncepce byla vytvořena v souladu s textem Bezpečnostní strategie ČR.

¹³⁴ Podle expertů IKSP je ¼ organizovaných zločineckých skupin ryze mezinárodních, ¼ ryze českých a zbývající polovinu tvoří skupiny smíšené, buď s převahou mezinárodního prvku, nebo s převahou domácího prvku.

Z hlediska stupně organizovanosti byla téměř polovina plně rozvinutých skupin, s tříступňovou řídicí strukturou, na jejímž vrcholu je nejvyšší vedení, které řídí tzv. střední články řízení a nejnižší vrstvu pak tvoří řadoví členové.

Stabilně tvoří více než polovinu členů organizovaných zločineckých skupin **externisté**. V šetření z roku 2012 uvedli experti, že externisté zajišťují materiální zabezpečení, výrobu a padělání dokladů, obstarávání legálních dokladů a vyřizování úředních úkonů, získávání finančních zdrojů a finanční podpory, zakládání účtů u bank, praní peněz, převody peněz, vybírání hotovostních finančních prostředků u bank a jejich přeposílání na určené účty nebo místa,

tlumočení, tipování objektů a subjektů napadení, sledování osob, nákup technologií. Externisté rovněž pronajímají zločineckým skupinám objekty, byty, nemovitosti, kancelářské sklady, vozidla, získávají informace o osobách, stavech účtů, výkazech a číslech, zajišťují reklamu nelegálního zboží a služeb prostřednictvím legálních firem. Specificky byla zmíněna úloha externistů působících jako „bílé koně“ – čili osoby využité k založení a vedení firmy, která slouží k provádění obchodních transakcí, po jejichž uskutečnění dojde ke zrušení firmy, nebo osoby, působící jako formální majitelé obchodních společností, majitelé účtů, kteří dají zločineckým organizacím k dispozici svůj účet. Externisté působí rovněž jako formální dodavatelé neexistujícího zboží, fiktivní soutěžící, osoby účastníci se „na oko“ výběrových řízení, osoby podílejících se na legalizaci výnosů z trestné činnosti. Externisté dosti často zprostředkovávají kontakty. Zajišťují komunikaci s orgány státní správy a samosprávy, zabezpečují bezproblémové řízení u státních orgánů, zprostředkovávají schůzky s příslušnými osobami. Externisté se podílejí i na zastírání činnosti, ochraně proti sledování (lobbingu). Podobně mohou externisté působit i při ovlivňování státních zástupců, soudců, policistů. V náročnější verzi spolupráce získávají externisté informace: z databází policie, justice, zdravotních pojišťoven a data od telefonních operátorů, i údaje o klientech bankovních institucí. V nejnáročnější verzi pak poskytují externisté zločineckým skupinám právní a ekonomické poradenství, ekonomické rozvahy, výpomoc se zákonností, krytí trestné činnosti. Tato forma je v posledních letech hojně využívána a podílí se na ní více než čtvrtina externistů.

Podíl žen na organizovaném zločinu byl pro rok 2011 odhadnut na 13%. **Ženy se nejvíce podílely na organizování prostituce, kuplířství a obchodování s lidmi, na drogové kriminalitě, na distribuci a prodeji nelegálního zboží.** Ženy obstarávaly administrativní záležitosti, padělaly doklady, zhotovovaly a uplatňovaly falešné faktury a fiktivní doklady, zprostředkovávaly kontakty na úřady, zabezpečovaly konspiraci a zastírání trestné činnosti, zajišťovaly pro cizí státní příslušníky ubytování a obstarávaly doklady. Za rok 2011 byla zmíněna i organizovaná trestná činnost páchaná na seniorech, občas i působení žen v roli „bílých koní“, při zakládání fiktivních firem. V rámci nelegální migrace zajišťují ženy pro cizí státní příslušníky ubytování a obstarávají doklady. Ženy se podílely i na poradenství a právním servisu. Ojedinele pak experti uvedli nelegální sňatky, organizaci dovozu nelegálních cigaret a prodej dílů z odcizených motorových vozidel. V poslední době se ženy dostávají na vysoké či hlavní řídicí posty ve vedení skupin, hlavně těch, které se zabývají prostitucí a obchodováním s omamnými a psychotropními látkami.

Na organizovaném zločinu, který se realizuje na území České republiky, **se přibližně z poloviny podílejí cizinci.** Nejvíce jsou zastoupeni Vietnamci a Ukrajinci, Rusové a Albánci, s odstupem pak Bulhaři, Číňané, Slováci, Poláci Rumuni, Nigerijci. Ve druhé desítky jsou: Srbové, Arméni, Chorvaté, Gruzínci, Turci, Makedonci, Moldavané, Němci, Kazachstánci, Čečenci. Celkově bylo uvedeno 35 národností.

Od roku 1993 je každoročně zjišťován expertní **odhad nejrozšířenějších forem činnosti organizovaného zločinu na území České republiky.** V roce 2012 jsme na prvních místech opět zaznamenali tradiční aktivity jako výroba

výzkumu jsou i každoroční expertní šetření, zaměřená na základní kvantitativní údaje o struktuře a činnostech zločineckých skupin, působících na území České republiky.¹³⁵

Mezinárodní spolupráce v oblasti potlačování organizovaného zločinu

Mezinárodní organizace (OSN, Rada Evropy a EU) v minulosti iniciovaly řadu opatření směřujících k posilování mezinárodní spolupráce v boji proti organizovanému zločinu.¹³⁶

Schválením zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s účinností od 1. ledna 2012 padla překážka dosud bránící ratifikaci

a pašování drog, krádeže aut a spolu s nimi ty, u kterých došlo k vzestupu v posledních letech: praní špinavých peněz, korupce, daňové, úvěrové a směnečné podvody. V posledních letech vzrůstá i nelegální výroba a pašování alkoholu nebo cigaret, zakládání podvodných firem a zneužívání počítače k trestné činnosti. Klesá výskyt organizování prostitutek, pokračuje pokles krádeží uměleckých předmětů, které patřily na začátku 90. let k nejrozšířenějším.

V rámci expertíz je pravidelně sledováno, jakými aktivitami se na území České republiky zabývají jednotlivé národnostní skupiny. V roce 2012 byla pro nejčastěji se vyskytující **Vietnamce** charakteristická zejména výroba a pašování drog. Významněji se u nich vyskytly i daňové, úvěrové a směnečné podvody, padělání a obchod s padělkami, nelegální výroba a pašování cigaret a alkoholu, organizování nelegální migrace. U **Ukrajinců** bylo nečastější vydírání a vybírání poplatků za ochranu, obchodování s lidmi, násilná trestná činnost, nelegální výroba a pašování cigaret, u **Rusů** násilná kriminalita, praní špinavých peněz, obchod se zbraněmi a radioaktivním materiálem, obchodování s lidmi, u **Albánců** výroba a pašování drog, násilná trestná činnost. U **Bulharů** byly nejčastější podvody s platebními kartami, u **Číňanů** padělání dokumentů, dokladů, kolků, textilu, obuvi, u **Slováků** daňové, úvěrové a směnečné podvody a obchod se zbraněmi a vojenským materiálem, u **Poláků** drogy, nelegální výroba a pašování alkoholu nebo cigaret, krádeže aut, u **Rumunů** podvody s platebními kartami, u Nigerijců, Srbů a Chorvatů drogy. U dalších čtrnácti národností, které nejsou početně příliš zastoupeny, byla uvedena převážně účast na drogové kriminalitě. Výjimkou byli **Arméni** a **Gruzínci**, u kterých se objevilo vydírání a vybírání poplatků za ochranu a násilná kriminalita, **Moldavané**, kteří byli zaměřeni na krádeže aut a obchodování s lidmi za účelem nucených prací, **Lítevci**, kteří se zaměřili na krádeže aut a **Řekové**, kteří se orientovali na nelegální výrobu a pašování alkoholu nebo cigaret.

¹³⁵ Jako experti jsou dotazováni pracovníci specializovaných útvarů Policie České republiky od roku 1993 a od roku 2012 i Generálního ředitelství cel a Celního ředitelství Praha. Počet dotazovaných expertů se pohybuje okolo 30, v roce 2012 odpovídalo 29 respondentů.

¹³⁶ Z pohledu mezinárodní spolupráce je stěžejní *Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu* (UN Treaty Against Organised Crime, UNTOC).

mezinárodních úmluv směřujících k posilování spolupráce v boji proti organizovanému zločinu.

Zákon umožňuje aktivnější přeshraniční spolupráci v boji proti organizovanému zločinu jak na úrovni mezinárodní, tak v rámci EU.

V rámci EU se zástupci všech členských států zabývají formulací celounijních politik v oblasti boje proti organizovanému zločinu a spolupráce orgánů činných v trestním řízení v rámci Pracovní skupiny Rady pro vnitřní záležitosti, včetně evaluací a v rámci Stálého výboru Rady pro vnitřní bezpečnost. Od roku 2011 se schází neformální kontaktní síť pro administrativní přístup k boji proti organizovanému zločinu, která se hlouběji věnuje rozvoji doplňkových (administrativních) nástrojů boje proti přeshraničnímu organizovanému zločinu se speciálním zaměřením se na aktivity mobilních (kočovných) zločineckých skupin, na krádeže na dálničních odpočívadlech a na obchod s lidmi. Administrativní přístup¹³⁷ spočívá ve spolupráci orgánů činných v trestním řízení se správními orgány za účelem rozšíření nástrojů boje proti latentním formám závažné kriminality.

Snahy o navazování a utužování spolupráce ze strany jednotlivých složek P ČR lze hodnotit velmi pozitivně. Kromě mezinárodních kanálů (Interpol, Europol, SIRENE) využívá ČR také kanály zaměřené na specifické problematiky (PWGT, Národní kontaktní body pro autokriminalitu apod.) a dále přímou spolupráci s konkrétními útvary v zahraničí. Pokračuje prohlubování bezpečnostní spolupráce se zeměmi západního Balkánu v rámci programu Zahraniční rozvojové spolupráce financovaného Ministerstvem zahraničních věcí, která byla v roce 2012 rozšířena také o bezpečnostní spolupráci se zeměmi jižního Kavkazu. V rámci tohoto programu bylo uskutečněno více jak 20 jednotlivých aktivit zaměřených na rozvoj kapacit bezpečnostních sborů cílových zemí skrze odbornou asistenci, předávání zkušeností a výměnu operativních informací.

¹³⁷ Kromě dokumentů EU (Stockholmský program, Strategie pro vnitřní bezpečnost) je zmiňován také ve výše zmíněné Koncepci boje proti organizovanému zločinu na období let 2011 – 2014.

2.2.7.1 Nelegální obchod s drogami

Drogová kriminalita v ČR má již od roku 2007 stoupající tendenci.

V roce 2012 Policie ČR zjistila 4 032 drogových trestných činů (+198, +5,2 %). Z toho 3 814 (+179) trestných činů nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů, 25 (-6) trestných činů šíření toxikomanie a 193 (+25) trestných činů nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou látku.

Významně se zvyšuje drogová kriminalita v pohraničí se SRN, což se projevuje především v narůstajících počtech záchytů drog na německé straně pohraničí, které proudí z českých tržnic ležících u hranic.

Míra užívání drog v obecné populaci ČR je sice relativně stabilní, avšak velmi znepokojivý je nárůst problémových uživatelů pervitinu, který od roku 2007 do roku 2011 vzrostl o cca 10 tis. uživatelů.¹³⁸

I nadále je největším problémem nelegální výroba metamfetaminu v domácích, tzv. kuchyňských laboratořích.

Oproti loňskému roku poklesl počet odhalených varen v ČR, což přímo souvisí s nárůstem indoor pěstíren konopí. Dále v oblasti obchodu s metamfetaminem i konopím zaznamenáváme progresivní zvýšení podílu zapojení osob vietnamské národnosti do výroby i distribuce. S obojím se obchoduje prakticky na celém území ČR, přičemž výrazně narostl obchod v příhraničí, kdy dochází k jeho masivnímu vývozu především do SRN. V příhraniční oblasti bylo v roce 2012 odhaleno několik větších varen, které svou produkční schopností několikanásobně přesahovaly průměr v ČR.

Zapojení občanů Vietnamu pobývajících na území ČR do výroby metamfetaminu přineslo na trh velmi kvalitní metamfetamin se 75 % účinné báze. V roce 2012 bylo stíháno a vyšetřováno 221 státních příslušníků VSR, tj. téměř o 30 % než v roce 2011.

Jako prekurzor výroby metamfetaminu se využívají stále nejvíce léky s obsahem pseudoefedrinu. Prodej léků s jeho obsahem je v ČR omezen od května 2009, což vedlo k významnému poklesu jejich prodeje, ale současně k nárůstu jejich dovozu z Polska,

Slovenska, SRN a Maďarska. Výrobci dovozem získali levnější surovinu s vyšším obsahem účinné látky (až 4násobným). Také byly zaznamenány případy produkce metamfetaminu přímo z efedrinu původem pravděpodobně z Číny nebo Indie.

Ve srovnání s rokem 2011 mírně stoupl počet případů odhalených indoorových pěstíren konopí. Stále se jako nežádoucí kriminogenní faktor projevuje skutečnost legálního dovozu technologií potřebných k indoorovému pěstování konopí.¹³⁹

V roce 2012 bylo zajištěno dvojnásobné množství kathy jedlé oproti roku 2011. Narůstají i záchyty 4-MEC.

Tradičním problémem zůstává organizovaný dovoz heroinu. Nejčastější způsob dovozu je prostřednictvím menších zásilek okolo 3 kg. Větší část je pak pašována do západoevropských zemí Evropské unie.

Stále častěji je pašován kokain prostřednictvím poštovních zásilek, nadále též přetrvává v letecké dopravě využívání „polykačů“, kteří pašují ve svých tělních dutinách od 10 g do 1 kg. V ČR získává tato droga na oblibě, a to díky větší dostupnosti a příznivější ceně, která je většinou vykoupena ředěním kokainu různými, ve většině případů i zdravými škodlivými, látkami.

Výskyt extáze, případně jejích modifikací, na trhu v ČR byl v roce 2012 spojen s jejím dovozem převážně z Nizozemska.

V oblasti nových syntetických drog došlo v souvislosti s rozšířením seznamu kontrolovaných látek o 33 nových látek s účinností od dubna 2011 k výraznému poklesu jejich prodejců. V důsledku této novely byla uzavřena naprostá většina kamenných obchodů prodávajících tzv. „designer drugs“.¹⁴⁰ Avšak

¹³⁹ Tyto jsou dováženy převážně z Nizozemí a Velké Británie, v některých případech se majitelé společností prodávající tyto technologie zapojují i do nelegálního pěstování konopí a následné výroby a distribuce marihuany.

¹⁴⁰ „Designer drugs“ jsou látky s různými psychoaktivními účinky – např. stimulační, halucinogenní nebo tlumivé. Není známé jejich chemické složení, množství účinné látky a množství dalších látek v „designer drugs“ obsažených. U většiny z nich nejsou známy ani farmakologické a toxikologické účinky na lidský organismus. Vzhledem k uvedenému představují závažné zdravotní a společenské riziko. Současným rizikovým faktorem pro cílovou skupinu uživatelů jsou motta prodejců „designer drugs“, tedy že se

¹³⁸ Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2011.

přes veškerou snahu postihnout nejvíce rizikové látky legislativními opatřeními, jsou tyto látky nahrazovány novými substancemi, které nepodléhají zákonné kontrole. Jak vyplývá z informací evropského monitorovacího systému výskytu nových drog, roste v Evropě počet nových syntetických látek, pocházejících většinou z Číny, popř. z Indie s tím, že nezanedbatelným zdrojem těchto komodit jsou internetové transakce.

Pré-prekurzory potřebné pro výrobu syntetických a semi-syntetických drog nelze legálně bez potřebných licencí a registrací obchodovat, a tak je jejich dostupnost na nelegálním trhu omezená. Tato skutečnost pak vede k extrémnímu nárůstu ceny v konečné fázi distribuce.¹⁴¹

Z hlediska vymáhání práva v oblasti nelegálních návykových látek stále výrazně převažuje stíhání osob pro kvalifikované skutkové podstaty drogových trestných činů nad skutky související s držením drog pro vlastní potřebu. Vymáhání postihů podle přestupkového zákona (zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů) však stále vykazuje významné rezervy. Tento stav přispívá ke zvyšování subjektivně vnímané dostupnosti některých druhů drog a zároveň podporuje společenskou a mediální toleranci užívání především konopných drog. Míra takovéto tolerance meziročně vzrostla z 26 % na 32 %. Přetrvává trend užívání marihuany na veřejných místech či v různých zařízeních, zejména v klubech.

(Viz tabulková a grafická část č. 21)

Opatření

Snaha o řešení drogové situace v ČR se promítla formou konkrétních opatření do „Akčního plánu realizace národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2012“. Zároveň byl v loňském roce připraven Akční plán

jedná o legální drogy, a jako takové jsou pak uživateli vnímány jako zdravé nezávadné.

¹⁴¹ Společnosti, pocházející především z Číny, však pružně reagují dovozem nových látek, které lze jednoduchou chemickou reakcí přepracovat na prekurzor, a s kterými lze legálně obchodovat. Cena těchto látek je pak mnohem nižší, a tedy i příznivější pro výrobce drog, zejména pro výrobce amfetaminu nebo metamfetaminu. Na Pré-prekurzory lze nahlížet jako na formu analogie fenoménu „designer drugs“. Avšak mnoho pré-prekurzorů má na rozdíl od „designer drugs“ své legální využití např. v chemickém či farmaceutickém průmyslu.

realizace národní strategie protidrogové politiky na období 2013 až 2015, který je nyní připraven ke schválení vládě.

V reakci na nárůst drogové kriminality v celé ČR a zvyšující se dostupnost a čistotu drog, zahájilo MV přípravu změny nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb.

Významnou součástí boje proti nelegálnímu obchodu s drogami je mezinárodní spolupráce:

- Situace v oblasti volně dostupných léků s obsahem pseudoefedrinu byla řešena navázáním policejní spolupráce s kolegy z dotčených zemí s cílem iniciovat řešení otázky zneužívání léků pro nelegální výrobu metamfetaminu na evropské úrovni. Problém byl několikrát prezentován na setkání pracovní skupiny pro prekurzory drog při Evropské komisi, kde byly členské země vyzvány k přijetí náležitých opatření k zamezení úniku léků z legálního trhu tak, aby společně přistupovali k řešení zmíněného problému.
- V souvislosti s řešením zhoršené situace v pohraničí se SRN byla 13. února 2012 zahájena jednání ministrů vnitra ČR, Saska, Bavorska a SRN v Hofu, jehož závěrem byl vznik několika česko-německých pracovních podskupin ukotvených v rámci tzv. Hofského dialogu a zároveň byla vytvořena česko-německá ministerská skupina, která jejich činnost zastřešuje. Také sem byla zařazena pracovní skupina s názvem Crystal, v níž jsou zástupci policie a celní správy obou zemí, a realizují rozsáhlý soubor opatření k zintenzivnění vzájemné spolupráce a komunikace. Na obou stranách hranice v roce 2012 působily společné česko-německé policejní hlídky (současně probíhaly intenzivní kontroly tržnic, ve kterých se bude v roce 2013 i nadále pokračovat).
- V roce 2012 byla podepsána bilaterální dohoda mezi ČR a Brazílií, jsou rozpracovány dohody s Peru, Ekvádorem a Mexikem. Partnerským složkám Peru a Ekvádoru byli Celní správou předáni dva vycvičení drogoví psi.

2.2.7.2 Obchod s lidmi

Policíí ČR bylo za rok 2012 zjištěno celkem 24 (+5) případů podezření ze spáchání tr. činu **obchodování s lidmi**, vyšetřovaných a stíhaných osob bylo 22 (-7).

Podle ÚOOZ tato trestná činnost vykazuje ustálený stav a patří mezi časté formy organizovaného zločinu páchaného na území ČR, pro které je typická vysoká míra latence.

ČR stále ještě označujeme za zemi jak zdrojovou, tak cílovou a tranzitní ve vztahu k pohybu potenciálních obětí z a na území ČR, byť její význam jako země cílové nadále narůstá. Nelze však opomenout ani obchodování s lidmi, které se koná výhradně na území ČR.

ČR představuje cílovou zemi pro občany z Ukrajiny, Vietnamu, Slovenska, Rumunska, Bulharska, také z Nigerie¹⁴² či Filipín. Velká Británie, Itálie, Španělsko či Skandinávie bývá pak cílovou zemí pro občany ČR.

Nejčastějšími formami vykořisťování na území ČR zůstávají **sexuální**¹⁴³ a **pracovní**¹⁴⁴. Ostatní formy¹⁴⁵ vykořisťování prozatím nebyly v policejních statistikách zaznamenány. V rámci pracovního vykořisťování bylo v uplynulém roce zaznamenáno podezření na první případy obchodování s lidmi za účelem domácího zotročování.

¹⁴² Podle ÚOOZ se aktivity organizovaných skupin nigerijských státních příslušníků utlumily a dle zjištěných informací se přesunuly do jižních států Evropy.

¹⁴³ Pod pojmem „obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování“ rozumíme trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 odst. 1 nebo 2 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb. (dále jen „TZ“); popř. dle § 232a odst. 1 nebo 2 písm. a) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „STZ“), kdy je obchodovaná osoba zneužita „k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla“ popř. „k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního obtěžování nebo zneužívání“. Tento termín je v textu zaveden pro zjednodušení.

¹⁴⁴ Pod pojmem „obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování“ rozumíme trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 odst. 1 nebo 2 písm. e) TZ popř. § 232a odst. 1 nebo 2 písm. c) STZ, kdy je obchodovaná osobou užito „k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování“.

¹⁴⁵ „Ostatními formami vykořisťování“ chápeme ty formy vykořisťování, které jsou uvedeny v § 168 TZ odst. 1 nebo 2 písm. b) k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla, c) k službě v ozbrojených silách, d) k otroctví nebo nevolnictví; popř. se může jednat o § 232a STZ odst. 1 nebo 2 písm. b) k otroctví nebo nevolnictví.

Změna modu operandi páchaní trestného činu obchodu s lidmi spočívající v užívání sofistikovanějších a subtilnějších forem donucení pokračuje (jde často o kombinaci mnoha faktorů: zneužití tísně obchodovaných osob, neznalosti jazyka, místních podmínek, využívání prostředků elektronické komunikace pachatelů atp.).

V roce 2012 nabyly právní moci první 2 odsuzující rozsudky pro obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování.

Opatření

Dne 18. dubna 2012 byla pod č. 282 schválena **Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2012 až 2015**. Přijatá opatření pro následující období byla formulována v duchu tzv. „4 P“: partnerství, postih pachatelů, podpora obětí a prevence.

Odbor prevence kriminality MV realizoval v roce 2012 v rámci rozvoje systému prevence kriminality na republikové úrovni specifický vládní projekt **Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi**.¹⁴⁶

Program je určen pro definovanou skupinu obětí trestného činu obchodování s lidmi, tzn. pro cizince vykořisťované na území ČR a pro občany ČR vykořisťované v zahraničí nebo na území ČR. Nabízí pomoc osobám, které se staly oběťmi obchodování s lidmi, a zároveň motivuje tyto osoby ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, aby přispěly k potrestání pachatelů trestného činu obchodování s lidmi. Na vytvořeném systému participují příslušné orgány činné v trestním řízení a nevládní organizace, která zajišťuje služby pro oběti. Tento vládní program svým fungováním významně přispívá k potírání nelegální práce, která je úzce propojená s trestným činem obchodování s lidmi.

V roce 2012 byla do Programu nově zařazena celkem 1 pravděpodobná oběť obchodování s lidmi za účelem jiných forem vykořisťování. Celkem bylo od roku 2003 zařazeno do Programu 120 obětí obchodování s lidmi.

¹⁴⁶ V souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 14. prosince 2011 č. 925 ke Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 a v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 10. dubna 2012 č. 282 k Národní strategii boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2012 – 2015.

Prostřednictvím Programu dobrovolných návratů, který je součástí Programu, bylo realizováno celkem 5 dobrovolných návratů. Celkem bylo od roku 2003 realizováno 55 dobrovolných návratů, z toho 18 do České republiky.

V oblasti boje proti obchodování s lidmi proběhla řada mezinárodních vzdělávacích akcí:

Ve dnech 18. – 21. června 2012 v Praze spoluorganizovalo MV s Mezinárodním centrem pro rozvoj migrační politiky (ICMPD) za podpory nizozemského ministerstva zahraničních věcí mezinárodní seminář „**Boj proti obchodu s lidmi za účelem pracovního vykořisťování – inspekce pracovišť, identifikace obětí, vyšetřování případů**“.¹⁴⁷

Dne 4. června 2012 se na Velvyslanectví ČR v Kyjevě uskutečnilo **školení konzulárních pracovníků k problematice obchodování s lidmi** se zaměřením na specifika Ukrajiny.

Ve dnech 19. – 20. července 2012 se uskutečnil **Mezinárodní seminář OBSE k obchodování s lidmi a výnosům z trestné činnosti** (OSCE Training seminar on the Identification, Seizure and Confiscation of Criminal assets arising from Different forms of Human Trafficking – A practical perspective). Seminář byl určen zejména policistům, dále specialistům na finanční kriminalitu a pracovníkům na strategické úrovni v rámci ministerstev vnitra.

6. – 7. listopadu 2012 pořádalo MV ve spolupráci s ÚOOZ **Workshop na trestnou činnost páchanou nigerijskými organizovanými kriminálními skupinami se zaměřením na obchod s lidmi**.¹⁴⁸

¹⁴⁷ Seminář se konal v rámci projektu „Budování kapacit pro boj proti obchodu s lidmi za účelem pracovního vykořisťování“ (Capacity Building for Combating Trafficking for Labour Exploitation). Pokračování tohoto projektu se konalo ve dnech 19. – 22. listopadu 2012 v Budapešti.

¹⁴⁸ Cílem workshopu bylo vyměnit si operativní informace mezi příslušníky policie o modu operandi pachatelů, způsobech vyšetřování této trestné činnosti a navázat kontakty se zahraničními kolegy (policisté z Rakouska, Německa, Itálie a Francie a Nigérie), především s nigerijskou stranou se záměrem zefektivnit výměnu informací a příkladů dobré praxe. Workshop byl zaměřen na případy obchodu s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování. Oběťmi jsou v těchto případech ženy původem z Nigérie, které jsou v cizích zemích nuceny

V Budapešti se ve dnech 9. – 22. prosince 2012 konal kurz zaměřený na problematiku **vyšetřování trestného činu obchodování s lidmi** pořádaný Law Enforcement Academy (ILEA) Spojených států amerických ve spolupráci s Mezinárodní organizací pro migraci. Specializovaný kurz měl za cíl rozšířit kapacitu orgánů činných v trestním řízení za účelem zkvalitnění monitoringu a boje proti obchodování s lidmi. Kurz zahrnoval školení o nejnovějším politickém směřování a legislativním vývoji v oblasti obchodování s lidmi, o technikách identifikace obětí a také nejefektivnějších postupech práce s obětí a dosahování usvědčení obchodníků s lidmi.

V roce 2012 se dvakrát uskutečnilo jednání **Meziresortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi**. Tématem setkání byly jednak aktuality z národního a mezinárodního prostředí, dále informace k chystaným změnám v oblasti financování sociálních služeb od roku 2014, problematika domácího zotročování personálu v rodinách diplomatů, informace nestátních neziskových organizací o aktuálním dění v oblasti boje proti obchodu s lidmi, ukončování činnosti Zařízení pro děti cizince tzv. Modré školy v roce 2012 a řada dalších aktualit. MKS je jediným orgánem v rámci problematiky obchodu s lidmi, kde se pravidelně setkávají zástupci relevantních resortů společně s představiteli NNO jakož i mezivládních organizací.

V oblasti obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování mohou preventivně působit **kontrolní akce kontrolních útvarů úřadů práce**.

Opatření na úrovni EU

V roce 2012 se dvakrát uskutečnilo jednání **Národních zpravodajů a ekvivalentních mechanismů pro oblast boje proti obchodování s lidmi**.¹⁴⁹ Stěžejním tématem je výměna aktuálních informací o situaci v ČR – jedná se o nové trendy, nová opatření a to jak na operativní, tak na strategické úrovni. Dále byla ve

k prostituci. Donucení probíhá formou šamanských rituálů, za použití násilí, pohrůžky násilí či vydírání.

¹⁴⁹ Roli tohoto tělesa plní v ČR odbor bezpečnostní politiky MV jako národní koordinátor politiky boje proti OSL.

sledovaném období soustředěna pozornost na fungování národních referenčních mechanismů (způsob identifikace obětí a její předávání do péče, která jí náleží), dále způsobu zajišťování dobrovolných návratů, úloze národních zpravodajů a ekvivalentních mechanismů po implementaci Směrnice Evropského parlamentu a Rady o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a ochraně obětí, kterým se zrušuje rámcové rozhodnutí 2002/629/SVV.

Evropská komise přijala 19. června 2012 koncepční dokument **Strategie EU pro vymýcení obchodu s lidmi 2012–2016**. Dokument mj. definuje prioritní oblasti, kterým bude věnována pozornost:

- o identifikace, ochrana a pomoc obětem obchodování s lidmi,
- o zesílení prevence obchodování s lidmi,
- o intenzivnější stíhání obchodníků,
- o posílení koordinace a spolupráce mezi hlavními aktéry,
- o zlepšení znalostí a účinná reakce na měnící se trendy v oblasti obchodování s lidmi.

V rámci priorit je pak definována řada opatření k naplnění těchto cílů.

Cílem této strategie je nastavit soudržný rámec pro stávající a plánované iniciativy a doplnit tak nedávno přijatou směrnicí. Na provádění této strategie má dohlížet koordinátorka EU pro boj proti obchodování s lidmi, která započala svoji činnost v březnu 2011 (ATC, tuto roli plní aktuálně Myria Vassiliadou). Hlavní odpovědnost za řešení obchodu s lidmi nesou členské státy. Účelem je vysvětlit, jak má Evropská komise v plánu podporovat členské státy při plnění tohoto úkolu. Členské státy vzhledem k povaze dokumentu neměly možnost vyjádřit svůj názor k obsahu dokumentu.

V rámci EMPACTu (European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats) bylo nadefinováno 8 projektů, přičemž jeden je zaměřený i na potírání obchodování s lidmi. O zapojení ČR do tohoto projektu se aktuálně diskutuje.

Další opatření viz kapitola 3.2 Prevence kriminality

2.2.7.3 Nelegální obchod se zbraněmi, výbušninami a nebezpečnými chemickými a biologickými látkami

V roce 2012 nedoznala trestná činnost na úseku nelegálního obchodu se zbraněmi a výbušninami oproti předchozím létům zásadních změn.

Zásadní problém je stále spatřován v problematice znehodnocených zbraní podle zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních. V souvislosti s případy realizovanými ÚOOZ jsou v naprosté většině případů zajišťovány v kriminálním prostředí zbraně, které byly původně znehodnoceny a následně opět uvedeny do původního stavu. Tento trend trestné činnosti je stále v současnosti velmi aktuální. V rámci zpracovávaných případů byly v nedávné době získány poznatky o nabídce nových zbraní do kriminálního prostředí.

Nově zjištěným trendem na úseku nelegálního obchodu s vojenským materiálem by mohl být způsob obchodů, kdy neoprávněná osoba sjednává a uskutečňuje obchody s přístroji

pro noční vidění a zesilovači obrazu vyšší jak 1. generace.

V oblasti nelegálního nakládání s látkami CBRN a látkami dvojího užití odpovídá vývoj v této problematice situaci z minulých let. Bezpečnostní rizika pocházejí z několika oblastí. V rámci ČR se jedná zejména o nedodržování zákonů a technologických postupů při manipulaci, skladování a likvidaci zdrojů ionizujícího záření, kde se vytváří prostor pro jejich odcizení a případné zneužití.

Potvrzuje se dlouhodobý trend nelegálního obchodování s těmito látkami, kdy jsou tyto nabízeny v ČR ke koupi ve většině případů slovenskými občany, kteří vystupují jako zprostředkovatelé mezi majiteli a kupci. Tyto materiály a jejich majitelé pocházejí obvykle ze zemí bývalého SSSR, objevují se i nabídky

z Maďarska.¹⁵⁰ Do nelegálního obchodování s CBRN materiály jsou dle operativních poznatků ve většině případů zapojeni zejména občané zemí bývalého SSSR, Slovenska, Maďarska, Polska, Rumunska a bývalé Jugoslávie.

Opatření

Minimalizace rizika zapojení českých subjektů do proliferačních programů¹⁵¹ rizikových zemí a nelegálních obchodů s konvenčními zbraněmi a položkami dvojího užití patří mezi dlouhodobé úkoly BIS. Cestou ke snížení těchto rizik je důsledné vyhodnocování připravovaných obchodů podle platných právních předpisů¹⁵², mezinárodních sankčních opatření a závazků plynoucích z mezinárodních kontrolních režimů (MKR)¹⁵³, jichž je ČR členem.

O poptávkách rizikových zemí po kontrolovaných položkách a aktivitách sankcionovaných subjektů BIS informovala oprávněné adresáty. V oblasti obchodu s výbušninami se BIS zabývala zejména vyhodnocováním vývozu do třetích zemí.

Celní správa v roce 2012 prováděla ve 20 případech šetření z důvodu podezření z nelegálního obchodování s vojenským materiálem, zbraněmi či výbušninami. V případě vojenského materiálu se jednalo především o náhradní díly k vojenským vozidlům či vrtulníkům a dále pak přístroje určené na noční vidění

¹⁵⁰ Ve většině případů se jedná o odcizený materiál z laboratoří, průmyslových, vojenských, zemědělských či lékařských zařízení.

¹⁵¹ Programy výroby a vývoje zbraní hromadného ničení – jaderných, chemických, biologických, včetně bakteriologických a toxinových včetně výroby raketových systémů schopnými takové zbraně nést.

¹⁵² Např. zákon č. 594/2004 Sb., jímž se provádí režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu zboží a technologií dvojího užití, ve znění pozdějších předpisů nebo zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵³ Australská skupina (Australia Group, AG) a Kontrolní režim raketových technologií (Missile Technology Control Regime, MTCR), Haagský kodex (HCOC), Skupina jaderných dodavatelů (Nuclear Suppliers Group, NSG), Zanggerův výbor (Zangger Committee, ZC), Wassenaarské ujednání (Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies, WA).

K liberalizaci obchodu s vojenským materiálem, doplněné posílením jeho bezpečnosti, přispěl zákon č. 248/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 38/1994 Sb., **o zahraničním obchodu s vojenským materiálem**, ve znění pozdějších předpisů, jenž nabyl plné účinnosti dne 30. června 2012.

Prováděcím předpisem k tomuto zákonu, účinným také od 30. června 2012, se stala vyhláška ze dne 13. 6. 2012 č. 210/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem. Vyhláška transponuje do českého právního řádu aktualizovaný seznam produktů pro obranné účely podle směrnice Komise 2012/10/EU ze dne 22. března 2012. Při respektování všech bezpečnostních a ostatních státem chráněných zájmů tento předpis přispěje ke zvýšení transparentnosti zahraničního obchodu s vojenským materiálem a ke snížení administrativní zátěže podnikatelů.

V průběhu roku 2012 byl připravován návrh zákona, kterým se mění zákon č. 228/1995 Sb., **o kontrole obchodu s výrobky, jejichž držení se v České republice omezuje z bezpečnostních důvodů**, a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Návrh novely byl schválen vládou ČR v prosinci 2012.¹⁵⁴

MPO v letech 2011 a 2012 připravilo návrh novely zákona č. 310/2006 Sb., **o nakládání s bezpečnostním materiálem**.¹⁵⁵ Předmětem předložené právní úpravy je zejména zajištění přesné a aktuální evidence bezpečnostního materiálu, zpřesnění podmínek pro jeho zabezpečení a umožnění účinné kontroly nakládání s tímto materiálem, včetně kontrol prováděných na základě Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách v Evropě.

¹⁵⁴ Je transpozicí nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 258/2012 ze dne 14. března 2012, kterým se provádí článek 10 protokolu Organizace spojených národů proti nedovolené výrobě střelných zbraní a jejich součástí, dílů a střeliva a obchodování s nimi, který doplňuje Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (protokol OSN o střelných zbraních), a stanoví vývozní povolení, opatření pro dovoz a tranzit střelných zbraní, jejich součástí, dílů a střeliva. Účinnost tohoto nařízení, stejně jako navrhované zákonné novely, nastane od 30. září 2013.

¹⁵⁵ Ve třetím čtvrtletí 2012 byl předložen k projednání vládě. V roce 2013 se očekává jeho projednání v Parlamentu ČR, účinnost se předpokládá od 1. ledna 2014.

2.2.7.4 Padělání

V oblasti padělání měny došlo v roce 2012, oproti předchozímu srovnatelnému období, k celkovému snížení počtu zadržených padělaných a pozměněných peněz. V České republice bylo zachyceno celkem 4 514 kusů padělků bankovek a mincí, což ve srovnání s předchozím obdobím roku 2011, kdy bylo zadrženo 6 002 kusů, činí pokles o 25 %. Zvýšení záchytu bylo zaznamenáno pouze u padělků mincí. Ostatní sledované měny vykázaly snížené součty zachycených padělků.

Naprostá většina **padělků tuzemské měny**¹⁵⁶ byla zhotovena pomocí domácích nebo kancelářských tiskáren a kopírek, což je již dlouhodobým trendem. Tyto padělky proto mají ve většině případů nízkou kvalitu a pachatelé této trestné činnosti nejsou organizováni ve struktuře výrobce-distributor-předložitel.

U padělků měny EURO¹⁵⁷ a bankovek USD¹⁵⁸ převažuje padělání tiskovými technikami, vyšší kvalita padělků naznačuje i profesionální úroveň jejich padělatelů. Padělání této měny není prováděno na území České republiky.

V oblasti **platebních karet** došlo v roce 2012, oproti předchozímu roku 2011, k nárůstu trestné činnosti v počtu nasazených skimmovacích zařízení v ČR. Bylo zaznamenáno celkem 150 (+65) případů skimmingu¹⁵⁹, které byly nahlášeny formou trestního oznámení od poškozených bankovních subjektů, přičemž došlo

¹⁵⁶ U domácí měny bylo v roce 2012 zadrženo 3 475 kusů padělků. Oproti roku 2011 došlo ke snížení záchytu o 23 %.

¹⁵⁷ Měny EURO bylo zachyceno 645 kusů padělků, oproti srovnatelnému období předchozího roku došlo ke snížení záchytu o 3 %.

¹⁵⁸ Padělků bankovek USD bylo na území České republiky zadrženo celkem 131 kusů, čímž došlo k významnému snížení záchytu (o 81 %) oproti roku 2011.

¹⁵⁹ Skupiny organizovaných pachatelů v roce 2012 napadly celkem 64 bankomatů v ČR (některé byly napadeny opakovaně). K největšímu nápadu této trestné činnosti došlo v Praze (114 případů) a v Plzni (10 případů). Také byly napadeny bankomaty ve městech příhraničních oblastí Plzeňského, Jihočeského a Jihomoravského kraje. Z celkového počtu 150 případů skimmingu bylo – podle předběžných údajů – objasněno 48 případů a bylo zadrženo 16 pachatelů. Způsobená škoda, tedy hodnota vybraných prostředků z účtů vedených bankovními institucemi, činí 5 mil. Kč, přičemž o 14 mil Kč se pachatelé pokusili obohatit.

ke zdokonalení technické úrovně nasazených skimmovacích zařízení.

Na území ČR docházelo ke skimmování dat z platebních karet a jejich PIN kódů na různých bankomatech. Ve větší míře byly napadány bankomaty typu NCR, které používá Česká spořitelna a.s. a Komerční banka a.s. Bankomaty WINCOR-NIXDORF užívané Československou obchodní bankou byly napadány pachateli také. Po zcizení dat z platební karty dochází k následné okamžité výrobě padělků karet a výběrům finanční hotovosti na bankomatech v zahraničí.¹⁶⁰

Organizovanou trestnou činností v oblasti platebních karet se zabývaly skupiny převážně **bulharských a rumunských občanů**. V roce 2012 se podařilo zaznamenat, že se na tomto úseku trestné činnosti podílely i osoby české národnosti, které byly součástí mezinárodní česko-bulharské organizované skupiny.

V příhraničních oblastech ČR je pachateli skimmingu užíván modus operandi, který spočívá v promyšlené organizaci instalací skimmovacích zařízení, která jsou nasazována jen na několik hodin a dílny či zázemí pachatelů leží mimo území republiky.

Opatření

Efektivním nástrojem v boji proti padělání měny a bezhotovostních platebních prostředků je zejména mezinárodní spolupráce. ÚOOZ spolupracuje jak s tuzemským bankovním sektorem, tak v rámci Europolu i přímých kontaktů s kompetentními policejními složkami evropských států.

V souladu s přijetím zákona č. 424/2010 Sb., vstoupila v platnost mimo jiné také změna zákona o občanských průkazech. V této souvislosti se od 1. ledna 2012 vydávají nové strojově čitelné občanské průkazy, které představují vyšší úroveň zabezpečení proti padělání a pozměňování než byl dosavadní typ strojově čitelného občanského průkazu“.

¹⁶⁰ V roce 2012 byly tyto výběry prováděny většinou v mimoevropských zemích, především v USA, dále následují Kolumbie, Mexiko, Peru, Uganda, Tanzanie, Dominikánská republika, Keňa a Kanada. Na území Evropy proběhly výběry na Ukrajině a v Bulharsku.

2.2.8 Terorismus

V roce 2012 nedošlo na území ČR k žádné události, která by naplňovala všechny znaky teroristického útoku.¹⁶¹

ČR lze z hlediska potenciálního působení teroristických organizací i nadále považovat za zemi spíše zneužívanou osobami napojenými na teroristické organizace jako svou logistickou základnu. Zpravidla je využívána k tranzitu osob, získávání materiálních a finančních prostředků, obstarání nebo padělání dokladů, usnadnění vstupu, pohybu a pobytu v zemích schengenského prostoru anebo jako místo pro páchaní jiné trestné činnosti.

Kriticky důležitá zůstává oblast radikalizace určitých skupin obyvatelstva v Evropě, ve světě i v České republice, týkající se imigrantů z islámských zemí či konvertitů, ale také dalších osob frustrovaných vlastní neuspokojivou socioekonomickou situací.

Podle BIS se islamistická radikalizace soustředila na kontroverzní formy prosazování islámského práva – šaríí – v některých zemích EU, včetně ČR. V tomto případě byla v přímém vztahu k situaci v ČR založena facebooková diskusní skupina Sharia4Czech.¹⁶²

Dalším způsobem radikalizace je šíření a působení džihádické propagandy na internetu, která je trvale zacílená na mladší generace muslimů žijících v diaspoře. Tato forma radikalizace bývá v konečném důsledku jednou z hlavních příčin výskytu tzv. **osamělých vlků**,¹⁶³ tj. radikalizovaných jednotlivců mj. skrze sledování určitých specifických prostředí na internetu.

Hlavním komunikačním kanálem těchto osob je především internet a sociální sítě, na nichž často informují o svých pohnutkách, plánech, případně zde vyjadřují sympatie k různým

ideologiím. Jedná se však o jedince operující individuálně, jež nejsou napojeni na teroristické skupiny či sítě.

Odhalení těchto aktérů před spácháním činu je velice problematické a obtížné. Pozornost bezpečnostních složek a společnosti bývá často upoutána až po spáchání činu. Otázka prevence proto zůstává v tomto fenoménu nadále intenzivně diskutovanou.

Bezpečnostní složky v ČR a EU se nadále intenzivně soustředí i na **oblast bezpečnosti civilního letectví** (blíže viz Opatření).

Na úrovni EU se hlavní pozornosti dostalo problematice nákladní letecké dopravy – Cargo. Mezi diskutovaná témata patří v oblasti zajišťování bezpečnosti civilního letectví také problematika tělesných skenerů a připravované zrušení zákazu převozu tekutin, aerosolů a gelů na palubách letadel.

Opatření

(Další opatření viz kapitola 3.3 Evropská unie a mezinárodní spolupráce)

Policie ČR se v uvedené problematice zaměřuje především na získávání poznatků k aktivitám osob, ke kterým byly získány informace o jejich vazbách na teroristické organizace, případně o osobách, které jsou známé svými radikálními postoji a zdržují se na území ČR.

Zpravodajské služby ČR (BIS, ÚZSI, VZ) působí v oblasti detekce rizik, analýzy situace a spolupráce se zahraničními partnery.

V zájmu maximálního snížení rizika dokonání teroristického aktu je činnost bezpečnostní komunity ČR i nadále zaměřena na preventivní opatření, která vyplývají z analýzy rizik pro ČR, resp. pro celou Evropu.

S nejvyšším možným nasazením jsou prověřovány signály o možném pohybu osob napojených na teroristické organizace na území ČR a jsou monitorovány jejich aktivity.

Odpovědným gestorem na tomto poli je v rámci PČR odbor terorismu a extremismu ÚOOZ a **Národní kontaktní bod pro terorismus**. Bezpečnostní složky ČR v oblasti

¹⁶¹ Dle díky příslušných paragrafů 310, příp. 311 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁶² Tématem této skupiny je postavení islámského práva v oblastech mimo islámský svět, tj. i v ČR. V některých zemích světa s muslimskou komunitou, zejména v zemích západní Evropy, již tato diskusní fóra existují a často jsou s nimi spojována místní salafistická hnutí. Propaganda šířená některými skupinami Sharia4 může radikalizovat muslimské komunity.

¹⁶³ Někdy jsou označováni také jako šílení střelci, a to na evropské i světové úrovni. Jedná se např. o incidenty ve Spojených státech amerických, Rusku, Francii, Slovensku či na sklonku roku ve Švýcarsku.

boje proti terorismu koordinuje **Společná zpravodajská skupina** při Úřadu vlády.

Protiteroristická připravenost je pravidelně a systematicky zvyšována relevantními cvičeními, realizovanými za účasti zainteresovaných subjektů státní i soukromé sféry.

Materiálem strategické povahy v boji proti terorismu je **Strategie boje proti terorismu pro léta 2010 – 2012**, vypracovaná MV a schválená usnesením vlády č. 221 dne 22. března 2010. Aktualizace Strategie pod názvem **Strategie boje proti terorismu pro léta 2013 – 2015** proběhne v I. čtvrtletí 2013.

Vláda ČR v návaznosti na zmíněnou strategii schválila dne 16. 11. 2010 svým usnesením č. 826 materiál "**Aktuální seznam priorit v boji proti terorismu pro léta 2010 – 2012**", který pevně stanoví úkoly a termíny pro jejich splnění. Vyhodnocení plnění těchto úkolů proběhne v I. čtvrtletí 2013.

K účinnému boji proti terorismu přispívají legislativní aktivity. Dnem 1. 12. 2011 nabyl účinnosti zákon č. 330/2011 Sb., kterým se **mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)**, ve znění pozdějších předpisů. Tato novela, mimo jiné v návaznosti na rámcové rozhodnutí Rady 2008/919/SVV, kterým se mění rámcové rozhodnutí 2002/475/SVV o boji proti terorismu, **doplňuje současné znění skutkové podstaty trestného činu teroristický útok** např. o chybějící jednání, spočívající ve veřejném podněcování k teroristické trestné činnosti. Významným krokem na tomto poli bylo také ustavení trestní odpovědnosti právnických osob – zák. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Spolupráce MV na asistenčních programech s třetími zeměmi (země bývalého Sovětského svazu, západní Balkán, Jižní Kavkaz a Blízký východ) přispívá ke stabilitě vnitropolitické situace v těchto státech a tím nepřímo i k lepší bezpečnostně-politické situaci v Evropě a v ČR. Tato spolupráce při vzdělávání a výcviku policejních složek se zaměřuje především na oblast boje s organizovaným zločinem a s celosvětovou hrozbou terorismu.

Bezpečnost civilního letectví

Ochrana před protiprávními činy v oblasti civilního letectví je na mezinárodní úrovni řešena v rámci regulačního výboru pro bezpečnost při Evropské komisi a zároveň bezpečnostním výborem a komisí mezinárodních organizací civilního letectví ICAO a ECAC za účasti zástupců MD.

Na vnitrostátní úrovni jsou otázky bezpečnosti řešeny v rámci pravidelných setkání Meziresortní komise pro bezpečnost civilního letectví (MKBCL), poradního orgánu v oblasti ochrany civilního letectví před protiprávními činy.¹⁶⁴

Zvýšená bezpečnostní opatření byla přijímána na základě vyhodnocení bezpečnostních hrozeb nebo na základě požadavku od jiného subjektu. Opatření se týkala zejména rozšířených bezpečnostních kontrol cestujících, prohlídek letadel a jejich sřezení, často pak i předběžných pohovorů s cestujícími před odbavením a někdy i neozbrojených nebo ozbrojených doprovodů těchto letů. Tato zvýšená opatření byla přímou reakcí na teroristické útoky a také na pokusy o jejich uskutečnění.

Pozornost je rovněž věnována nebezpečí představovaným zneužíváním laserových ukazovátek k oslňování leteckých dopravních prostředků, jejichž vysoký počet byl zaznamenán i v roce 2012 (stejně jako v předchozím). Zařazení laserových zařízení mezi bezpečnostní materiál (skupina 10) je součástí vládního návrhu zákona o nakládání s bezpečnostním materiálem (310/2006 Sb.). Způsob nabývání, prodeje a držení laserových pomůcek bude stanoven prováděcím předpisem k zákonu.

V předpisové oblasti proběhla novelizace všech národních programů (Národní bezpečnostní program, Národní program bezpečnostního výcviku, Národní program řízení kvality), které se zabývají bezpečností civilního letectví.

¹⁶⁴ Zasedání MKBCL se pravidelně účastní zástupci MD, MV, MO, MZV a MF (GR cel). Odpovědnost za tuto oblast v rámci ČR nese MD s tím, že MV řeší problematiku policejních složek na letištích, včetně ozbrojených doprovodů letů a otázky související s aktivitami zpravodajských služeb prostřednictvím zasedání bezpečnostní skupiny (signalizace hrozeb).

Dále jsou dokončovány přípravné věcné a legislativní práce na **novele zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví**. Změny se týkají např. právní úpravy ochrany civilního letectví před protiprávními činy. Příslušná část 8. zákona o civilním letectví bude nahrazena novým textem a v rámci této změny bude také řešena otázka ověřování spolehlivosti osob, která se v nedávné době ukázala jako klíčová a vyžadující zpřísnění.

V souladu s úkolem z Národního plánu pro řešení protiprávních činů v civilním letectví, se 12. prosince 2012 uskutečnilo cvičení orgánů zodpovědných za bezpečnost civilního letectví pod názvem „**TERMINÁL 2012**“. Tématem cvičení bylo řešení vybraných mimořádných událostí ohrožujících bezpečnost civilního letectví. Výsledky cvičení budou zároveň využity pro přípravu cvičení orgánů krizového řízení

2.2.9 Extremismus

V roce 2012 došlo k markantnímu meziročnímu poklesu počtu zjištěných trestných činů s extremistickým podtextem. Z celkového počtu 304 528 zjištěných trestných činů na území ČR bylo v období od 1. ledna do 31. prosince 2012 bylo zaevidováno 173 (-65, -27,3 %) trestných činů s extremistickým podtextem, tj.

2.2.10 Vyšetřování a dokumentace zločinů komunismu

Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu (dále ÚDV) se i v roce 2012 zabýval přezkumem tzv. zbytkových trestů uložených příslušnými soudy po roce 1990 v souvislosti se zákonem o soudní rehabilitaci.

Průběžně probíhala spolupráce s odborem pro válečné veterány MO ČR k realizaci zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu. Ke konci roku 2012 bylo zpracováno 41 žádostí týkajících se celkem 2 978 osob. V rámci spolupráce s veřejností pořádá ÚDV odborné konzultace pro žadatele ohledně realizace odškodnění dle zákona o účastnících odboje a odporu proti komunismu.

V roce 2012 bylo ÚDV zahájeno trestní stíhání 5 (-2) osob v 5 (-2) trestních případech. Zaevidováno bylo 110 (+31) nových trestních věcí a ukončeno 92 (-59) trestních spisů.

Blaník 2013, které se uskuteční ve druhé polovině příštího roku.

Celkově je možné hodnotit úroveň bezpečnosti a ochrany civilního letectví před protiprávními činy v roce 2012 jako dobrou.

Dalším účinným nástrojem v boji proti terorismu je příprava na základních školách, pro kterou byl připraven materiál „**Metodické doporučení k výuce témat ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí v základních školách**“. Materiál vznikl jako vhodná pomůcka pro pedagogy k ucelené a efektivní realizaci dané problematiky (včetně terorismu) ve spolupráci MV-generálního ředitelství HZS ČR, Ministerstva zdravotnictví, MŠMT a Národního ústavu pro vzdělávání.“.

Další opatření viz kapitola 3.3 Evropská unie a mezinárodní spolupráce.

méně než 0,06 %. Problematice extremismu je věnována samostatná **Zpráva o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území České republiky v roce 2012**.

Jednalo se např. o trestní řízení a dokumentaci porušování ústavních práv občanů v době nesvobody tzv. akce Kulak (vyučování ze studia a ze zaměstnání z politických důvodů, měnová reforma), násilí veřejných činitelů ve věznicích, nezákonné a násilné potlačení projevů disentu pod jednotným velením, individuální nezákonný postup příslušníků StB vůči vyslýchaným osobám.

ÚDV vedle poskytování odborných konzultací a přednáškové činnosti spolupracoval v roce 2012 na publikování článků např. s týdeníkem TÝDEN, deníkem MF DNES, časopisem RESPEKT, deníkem PRÁVO. Další články byly publikovány v rámci internetového zpravodajství, probíhala spolupráce s TV Nova, ČT a dalšími subjekty.

2.2.11 Informační kriminalita

Informační kriminalita (IK) je trestná činnost páchaná v prostředí informačních technologií včetně počítačových sítí.¹⁶⁵

V roce 2012 evidovala Policie ČR celkem 2 195 (+693, +46,1 %) trestných činů spáchaných internetem nebo ostatními počítačovými sítěmi.

Nejčastějšími typy IK jsou: různé podvodné aktivity, porušování autorských práv, krádeže elektronických dat, útoky zaměřené na destabilizaci datových sítí, šíření závadného elektronického obsahu (dětská pornografie, extremistická a teroristická propaganda, poplašné zprávy, pomluvy), ale také o vydírání, vyhrožování a poměrně nově i o tzv. stalking (nebezpečné pronásledování).

59 % všech deliktů řešených při vyšetřování IK tvoří různé formy podvodného jednání, následuje porušování autorských práv (12 %) a mravnostní trestné činy (7 %).

V případě IK se jedná o velmi dynamickou oblast trestné činnosti, ve které policisté neustále narážejí na zcela nové a originální formy nezákonného jednání. Velkým problémem je také značná mezinárodní provázanost informační kriminality, kdy její účinné potírání mnohdy vyžaduje úzkou součinnost bezpečnostních složek více států.

Obecným výsledovatelným trendem je právě **nárůst podvodných aktivit** v prostoru informačních technologií, mezi které patří např. prodej neexistujícího zboží, krádeže virtuální identity (mj. tzv. phishing), krádeže údajů z platebních karet či neoprávněné přístupy k cizím účtům.

O velkém množství tohoto typu podvodné činnosti se policie vůbec nedozví, neboť oběť podvodu mnohdy celou událost nenahlásí. Podobná situace přitom platí i v případě závadového obsahu internetu, neboť Policie ČR v současné době nemá personální kapacity k provádění aktivního monitoringu celé veřejné sítě. V tomto směru bylo velkým posunem zahájení provozu on-line formuláře na internetových stránkách policie, který umožňuje jednoduše a rychle nahlásit problematický obsah

¹⁶⁵ Předmětem útoku je samotná oblast informačních technologií nebo je tato trestná činnost páchána za výrazného využití informačních technologií. Zejména se jedná o zneužívání internetu.

či aktivity na internetu. Ke spuštění této **hot-line k hlášení internetové kriminality** došlo 1. srpna 2012.

V současné době se na Policejním prezidiu ČR připravuje materiál s názvem „**Koncepce rozvoje schopností Policie ČR vyšetřovat informační kriminalitu**“, která vzniká jako součást Koncepce boje proti organizovanému zločinu, přičemž tento materiál systémově nastavuje budoucí podmínky pro efektivní odhalování a vyšetřování kybernetických incidentů.

Opatření

Národní bezpečnostní úřad (NBÚ) se stal na základě usnesení vlády České republiky ze dne 19. října 2011 č. 781 gestorem problematiky kybernetické bezpečnosti a národní autorita pro tuto oblast.

V roce 2012 zpracoval NBÚ, na základě tohoto usnesení, aktualizaci **Strategie pro oblast kybernetické bezpečnosti České republiky na období 2012 až 2015** a navazující **Akční plán opatření**, které byly schváleny usnesením vlády České republiky ze dne 23. května 2012 č. 364. Dále byl vytvořen **věcný záměr zákona o kybernetické bezpečnosti**, který byl schválen usnesením vlády České republiky ze dne 30. května 2012 č. 382.¹⁶⁶ Návrh zákona bude vládě předložen do konce července 2013.

Souběžně probíhalo budování pracoviště a sídla **Národního centra kybernetické bezpečnosti** v Brně.¹⁶⁷

¹⁶⁶ Z tohoto usnesení vyplývají další legislativní aktivity, které spočívají v tvorbě jednotlivých ustanovení Zákona o kybernetické bezpečnosti, jehož paragrafové znění bylo od měsíce září 2012 projednáváno v odborné meziresortní pracovní skupině složené ze zástupců MV, MO, Českého telekomunikačního úřadu a zpravodajských služeb.

¹⁶⁷ Úlohou centra je koordinace spolupráce na národní i mezinárodní úrovni při předcházení kybernetickým útokům, při návrhu a přijímání opatření při řešení incidentů i proti probíhajícím útokům. Centrum vzniklo s cílem provozovat vládní CERT České republiky, tj. dohled nad sítěmi veřejné správy a samosprávy, spolupracovat s národním pracovištěm CERT a s mezinárodními pracovišti CERT/ CSIRT, připravovat bezpečnostní standardy pro jednotlivé kategorie organizací v ČR, provádět osvětu a podporu vzdělávání v oblasti kybernetické bezpečnosti a výzkum a vývoj v této oblasti.

V ČR kromě vládního CERT působí i národní pracoviště CSIRT, dále pak CZ.NIC – CSIRT, CSIRT – MU

V roce 2012 NBÚ vyvinul významné aktivity směřující k jeho zapojení do mezinárodních organizací, které se zabývají problematikou kybernetické bezpečnosti, probíhala i jednání se subjekty v zahraničí i v rámci ČR. Proběhla jednání se společností Microsoft, na základě kterých byla podepsána smlouva o spolupráci v oblasti bezpečnosti informací – **Security Cooperation Agreement**. Smlouva o spolupráci byla podepsána také s Masarykovou univerzitou a Univerzitou obrany v Brně. Na uzavření dalších smluv s akademickou sférou se pracuje. Nově bylo podepsáno Memorandum se sdružením CZ.NIC, ve kterém se toto sdružení zejména zavazuje budovat a rozvíjet agendu národního „**Computer Security Incident Response Team**“ České republiky.

Za účelem zjištění stavu zabezpečení informačních systémů státní správy a samosprávy provedl NBÚ rozsáhlý průzkum, v jehož průběhu byly osloveny ústřední orgány státní správy a územní samosprávné celky se dvěma dotazníky zaměřenými na stav a zabezpečení jejich informačních systémů. Na základě výsledků průzkumu pak NBÚ pro vládu vypracoval **Zprávu o stavu kybernetické bezpečnosti v ČR a Informaci o stavu koordinace a řízení rizik kybernetické bezpečnosti v České republice**.

NBÚ se v listopadu účastnil cvičení Severoatlantické aliance **Cyber Coalition 2012**, inicioval a spolupracoval na vytvoření Výkladového slovníku kybernetické bezpečnosti a od září zahájil provoz internetových stránek www.govcert.cz.

Kromě uvedených aktivit veřejné správy existuje řada programů, zaměřujících se na osvětovou činnost a pomoc uživatelům internetu při bezpečném pohybu na síti. Z těchto iniciativ je možné zmínit zejména stránky bezpecnyinternet.cz a saferinternet.cz, které poskytují především mladistvým a dětským uživatelům internetu (a jejich rodičům) cenné rady a poukazují na rizika spojená s používáním internetu (např. pohybem na sociálních sítích). Zároveň je na stránkách horka-linka.cz provozováno kontaktní centrum, které přijímá

(bezpečnostní tým Masarykovy univerzity), CESNET – CERTS (koordinuje řešení a prevenci bezpečnostních incidentů v síti CESNET2) a ACTIVE24 – CSIRT (první CSIRT z komerční sféry).

hlášení týkající se nezákonného obsahu na internetu (zejména zneužívání dětí), zatímco na portálu pomoconline.cz lze nalézt krizové centrum, pomáhající dětským obětem internetové kriminality.

V oblasti mezinárodní spolupráce jsou dokončovány přípravy k ratifikaci Mezinárodní úmluvy o počítačové kriminalitě Českou republikou, důležité je také vytvoření **Evropského centra pro kybernetickou kriminalitu**,¹⁶⁸ ke kterému dojde v lednu 2013, a které bude zastřešeno centrálou Evropské unie.

V roce 2012 pokračovalo pořádání mezinárodně koordinovaných akcí v oblasti informační a síťové bezpečnosti, na evropské úrovni, i ve spolupráci s třetími zeměmi, za podpory **Evropské agentury pro bezpečnost sítí a informací (ENISA)**.

V říjnu 2012 se uskutečnil již druhý ročník pan-evropského kybernetického cvičení s názvem **Cyber Europe 2012**.¹⁶⁹ ENISA¹⁷⁰ i v roce 2012 podporovala svými projekty spolupráci veřejného a soukromého sektoru v oblasti síťové a informační bezpečnosti a zvyšování povědomí v této oblasti. Jednalo se mj. o pilotní projekt **Evropský měsíc kybernetické bezpečnosti**, kterého se Česká republika zúčastnila jako jedna ze sedmi evropských zemí.

¹⁶⁸ Centrum by mělo poskytovat podporu pro vyšetřování i stíhání členskými státy, školit národní experty a udržovat online databázi kyberkriminality i kybernetický zločinců.

¹⁶⁹ Poprvé se do cvičení zapojil i soukromý sektor, což umožnilo otestovat spolupráci mezi veřejnými a soukromými subjekty v Evropě v oblasti ochrany kritické informační infrastruktury.

¹⁷⁰ V roce 2012 byl diskutován návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o novém mandátu ENISA. Projednávání návrhu zatím nebylo ukončeno a bude se pokračovat v jeho projednávání i v příštím roce.

2.2.12 Bezpečnost silničního provozu

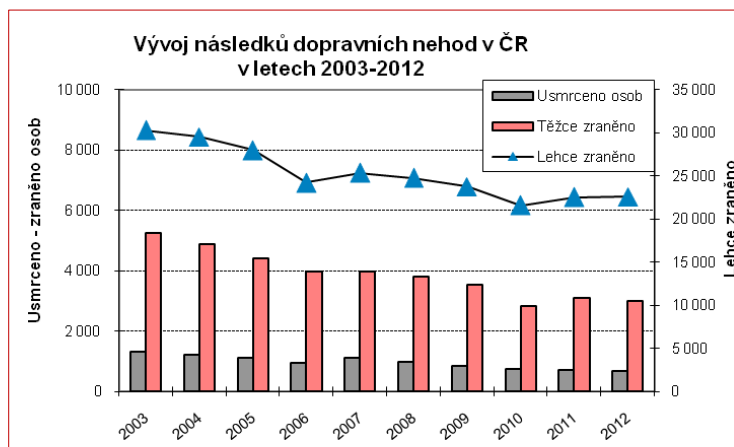
Počet dopravních nehod 81 404
(+8,3 %, +6 267)

Následky dopravních nehod:

Usmrceno 681 osob
(-3,7 %, -26)

Těžce zraněno 2 986 osob
(-3,4 %, -106)

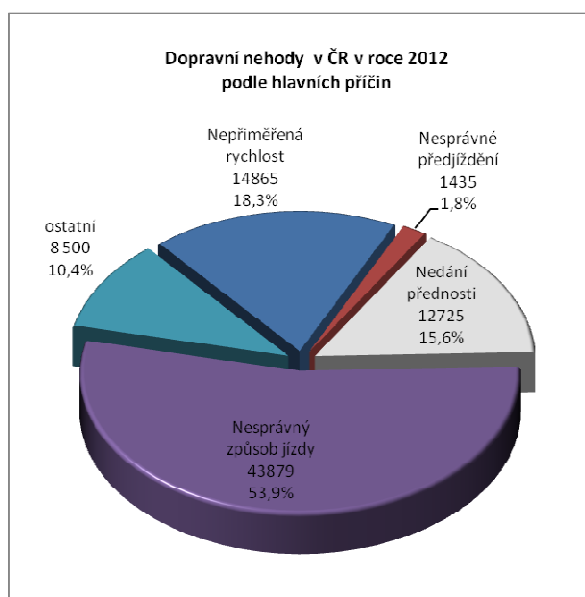
Lehce zraněno 22 590 osob
(+0,3 %, +71)

Policie ČR v roce 2012 šetřila 81 404 dopravních nehod, při kterých bylo 681 osob usmrceno, 2 986 těžce zraněno a 22 590 zraněno lehce. Hmotná škoda odhadnutá dopravní policií na místě nehody je 4,88 mld. Kč.

Oproti roku 2011 poklesl počet usmrcených (-26, -3,7 %) a těžce zraněných osob (-106, -3,4 %). Poměrně výrazně vzrostl celkový počet evidovaných nehod (+6 267, +8,3%). Hmotná škoda dosáhla cca 4,88 mld. Kč, což znamená meziroční nárůst o 5,4 %.

Počet usmrcených osob v roce 2012 byl nejnižší od roku 1955,¹⁷¹ kdy podle dostupných údajů zahynulo na našich silnicích 656 osob.

Nejčastějšími příčinami dopravních nehod byl nesprávný způsob jízdy (53,9 %), nepřiměřená rychlost (18,3 %), a nedání přednosti v jízdě (15,6 %).

Policie ČR v roce 2012 evidovala 4 974 nehod zaviněných pod vlivem alkoholu (tj. 6,7 % z celkového počtu), při kterých bylo evidováno 45 usmrcených osob (tj. 6,6 % z celkového počtu) a dalších 2 525 osob bylo zraněno. V porovnání s rokem 2011 je počet těchto nehod nižší o 268 (tj. o 5,1 %), počet usmrcených je nižší o 44 osob (tj. o 49,4 %) a počet zraněných je nižší o 176 osob (tj. o 6,5 %).

Případů, kdy kontrola na přítomnost drog u řidiče motorového vozidla byla pozitivní, eviduje policie 154, přitom byly 3 osoby usmrceny a dalších 71 osob bylo zraněno. Počet usmrcených je nižší o 5 osob a počet zraněných o 17 osob.

Nejčastějším druhem nehody byla srážka jedoucích vozidel (37 % z celkového počtu nehod) a srážka s pevnou překážkou (23,7%).

Nejvíce usmrcených osob bylo při nehodách končících vzájemnou srážkou jedoucích vozidel (přes 42 % z celkového počtu usmrcených osob). U tohoto druhu nehody je pak nejtragičtější čelní srážka jedoucích vozidel – 166 usmrcených.

Při nehodách bylo v roce 2012 usmrceno celkem 238 řidičů osobních automobilů, 146 chodců (z toho 141 při srážce vozidla s chodcem a dalších 5 chodců bylo sekundárními účastníky nehody), 106 spolujezdců v osobním automobilu, 79 řidičů motocyklů, 64 cyklistů atd.

¹⁷¹ Podle dostupných údajů zahynulo v roce 1995 na našich silnicích 656 osob. Mezi nejhorší roky patří dlouhodobě rok 1969, kdy zahynulo 1 758 lidí, a rok 1994 s 1 473 usmrcenými. Od roku 2007, kdy se stalo obětí nehody 1 123 lidí, počet usmrcených klesá.

Opatření

Za provádění **prevence v oblasti bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích** dle zákona č. 361/2000 Sb. a stanovení cílů a vyhodnocení opatření Národní strategie bezpečnosti silničního provozu odpovídá oddělení **BESIP** v rámci svého poslání a působnosti v resortu MD. V roce 2012 BESIP realizovalo zejména následující opatření:

- Průběžné vyhodnocování Národní strategie bezpečnosti silničního provozu
- Kompletace a vyhodnocení údajů týkajících se dopravní nehodovosti v ČR, jednotlivých regionech a EU
- Zajištění dopravní výchovy – metodika pro předškolní věk, 1. a 2. stupeň ZŠ, střední školy
- Zajištění webového portálu – www.ibesip.cz

2.2.13 Bezpečnost železniční dopravy

Ve struktuře kriminality na železnici převažují následující trestné činy:

- poškozování cizí věci, zejména sprejerství
- krádeže – ke škodě cestující veřejnosti nebo ke škodě ČD)
- přepadení osobních pokladen ČD i napadení zaměstnanců ČD ve službě
- poškozování obecně prospěšného zařízení
- loupežná přepadení na cestující veřejnosti
- znásilnění
- obecné ohrožení
- šíření poplašné zprávy
- výtržnictví
- ublížení na zdraví

V ČR se prosazuje trend zabezpečení veřejného pořádku v železniční dopravě zvýšením podílu činnosti bezpečnostních agentur najímaných ČD, a.s., (dále jen „ČD“), které doplňují pořádkovou činnost Policie ČR. Díky této intenzivnější spolupráci se postupně daří snižovat výskyt nepřizpůsobivých občanů znečišťujících zejména prostory problémových železničních stanic.

V roce 2012 se opět zvýšily **útoky na zaměstnance vlakových doprovodů** a to jak verbální tak i fyzické. Stále se nedaří eliminovat **krádeže barevných kovů** zejména ze

- Multimediální pořad pro studenty středních škol The Action
- Dopravně bezpečnostní kampaně a outdoorové aktivity
- Televizní pořad „Besipky“ – 18 dílů (ČT1)
- Celosvětový Den vzpomínek na oběti dopravních nehod
- Regionální aktivity BESIPu zajišťované prostřednictvím krajských koordinátorů
- Činnost BESIP Teamu v regionech

BESIP kromě dalších agend zabezpečuje činnost Rady vlády České republiky pro bezpečnost silničního provozu, je zastoupen v orgánech EU, účastní se zahraniční spolupráce v oblasti bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích (např. High Level Group for Road Safety Evropské komise, PRI, Vyšegrádská spolupráce) atd.

sdělovacích a zabezpečovacích zařízení.¹⁷² Při těchto událostech dochází k velkým škodám z pohledu provozovatele infrastruktury a k zásadnímu **ohrožení provozování železniční dopravy**.

Opatření

V průběhu roku 2012 pokračovala intenzivní a kvalitní spolupráce ČD s Policií ČR,¹⁷³ zejména při objasňování trestné činnosti na železnici a při doprovodech vlaků s agresivními fanoušky v rámci vytipovaných sportovních utkání, jakož i při výcviku policistů pro zákroky na železnici.

Byl vytvořen tzv. graffiti tým, jehož cílem je eliminovat činnost sprejerů a vyšší škod způsobených jejich činnostmi.

Osvědčeným preventivním prostředkem pro eliminaci krádeží barevných kovů je instalace kamerových systémů a zejména „fotopastí“ do nejrizikovějších lokalit.

¹⁷² Jedná se zejména o kabely, propojky, transformátory, součásti elektrických ohřevů výhybek atd. (viz též kapitola 2.2.1 Majetková kriminalita).

¹⁷³ Jednou z cest ke zlepšení je rychlý a přesný tok informací mezi pracovištěm Ústředního dispečera ČD resp. Síťového dispečera osobní dopravy a Operačním odborem Policejního prezidia ČR, a to jak z hlediska urychlení výjezdu na místo události, organizace některých činností na místě události, tak případných odklonů vlakových spojů nebo organizování náhradní autobusové dopravy. Totéž platí i v případech oznámení o uložení nástražného výbušného systému v prostorách ČD.

3. Politika v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Vnitřní bezpečnost je stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy a stát je k eliminaci stávajících i potenciálních vnitřních hrozeb efektivně vybaven a k ní ochoten.

Hrozby demokratickému národnímu státu i jeho opatření proti nim se týkají ohrožení politického, hospodářského a sociálního systému celkově od organizovaného zločinu, demokratického politického systému od extremistů, sociálního systému od masové kriminality, hospodářství od korupce a ekonomické kriminality.

Současná politika v oblasti vnitřní bezpečnosti kotví v programovém prohlášení vlády ze 4. srpna 2010 a **Bezpečnostní strategii ČR** schválené vládou dne 8. září 2011.

Podle zásad této strategie je bezpečnost ČR založena na principu zajištění bezpečnosti jednotlivce, ochrany jeho života, zdraví a majetku. Institucionální i věcné provázání a koordinace nástrojů jsou v této souvislosti nezbytné.

Zajištění bezpečnosti občanů je základní funkcí státu. Má-li lidské společenství trvat jako kulturní a civilizované, musí proti kriminalitě důsledně a vytrvale bojovat. Viktimologické výzkumy ukazují, že rozsah kriminality je podstatně větší, než jaký mohou zachytit policejní statistiky.

Ačkoli je za zajišťování bezpečnosti primárně odpovědná vláda, je žádoucí aktivní spolupráce občanů ČR, podnikajících právnických a fyzických osob a orgánů veřejné správy. Tímto způsobem dochází k posílení celkové odolnosti společnosti vůči bezpečnostním hrozbám.

3.1 Legislativní aktivity (výběr)

(Další legislativní aktivity jsou součástí příslušných kapitol zprávy)

Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob

S účinností od 1. 1. 2012 byl schválen zákon č. 418/2011 Sb., o **trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim** a zákon č. 420/2011 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o trestní

K dlouhodobým prioritám patří zejména boj proti korupci a boj s největší bezpečnostní hrozbou současnosti, organizovaným zločinem. Vláda klade důraz na vyhledávání a zajišťování výnosů z trestné činnosti a soustřeďuje se na další závažné problémy moderní společnosti, jako jsou kybernetické hrozby či terorismus. Vláda věnuje pozornost boji proti ostatním druhům kriminality kriminalitě, zejména extremismu, obchodování s lidmi, drogové kriminalitě, kriminalitě nezletilých, kriminalitě páchané na dětech, ženách a seniorech.

Vláda posiluje postavení obětí trestné činnosti a restitutivní přístup při stíhání kriminality zahrnující zabavování výnosů z trestné činnosti a jejich navrácení poškozeným.

Vedle všech zákonných represivních prostředků slouží k účinnému potlačování kriminality také nástroje preventivní politiky.

Materiály týkající se celkové problematiky bezpečnosti ČR a tedy i oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti projednává v rozsahu svého zákonného zmocnění **Bezpečnostní rada státu (BRS)**.

V roce 2012 BRS např. schválila Statut společné zpravodajské skupiny a vzala na vědomí Souhrn poznatků z jednotlivých cvičení zaměřených na problematiku terorismu nebo s ní souvisejících v ČR a Analýzu zkušeností státu v oblasti přístupu k obětem teroristického útoku.

Součástí této kapitoly jsou zejména opatření MV a PČR jako hlavního garanta za oblast vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, vztahující se k oblasti legislativní, preventivní, ekonomické, personální, výzkumu a vývoje a vzdělávání.

odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Hlavním cílem tohoto zákona je reflektovat mezinárodní trendy a zejména vyřešit tíživou situaci ČR na mezinárodním poli, kde narůstal silný tlak na ČR jako na jeden z posledních států, který závazek na zakotvení odpovědnosti

právnických osob za jednání, k jejichž postihu zavazuje ČR řada právních předpisů ES/EU, nebo k nim vyzývají mezinárodní smlouvy, jejichž cílem je boj se závažnou kriminalitou, neplnil.

Uvedený zákon umožňuje trestně postihovat právnické osoby, v jejichž prospěch nebo při jejichž činnosti se jejich statutární orgán (či jiná osoba oprávněná jednat za právnickou osobu) nebo jiná osoba v řídicím či kontrolním postavení v dané právnické osobě dopustila trestného činu (včetně osob stojících vně právnické osoby, pokud vykonávají rozhodující vliv na řízení právnické osoby). Právnická osoba je trestně odpovědná i za trestné činy spáchané jejími zaměstnanci při plnění jejich pracovních úkolů, jestliže orgány v řídicím či kontrolním postavení v právnické osobě neprovedly nezbytná kontrolní nebo preventivní opatření, nebo k takovému jednání daly zaměstnancům pokyn.

Trestní odpovědnosti právnické osoby nebrání, nepodaří-li se zjistit, která konkrétní fyzická osoba spáchala trestný čin nebo zanedbala své řídicí či kontrolní povinnosti.

Novely trestního řádu

Dnem 1. 1. 2012 nabyt účinnosti zákon č. 459/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Za hlavní změny, které s sebou tato novela přinesla, lze považovat mj.:

- o zavedení tzv. vazebního zasedání a další změny v rozhodování o vazbě,
- o **opětovné rozšíření možností využívat odposlechy a využít agenta v boji proti korupci a organizovanému zločinu,**
- o možnost provádět úkony trestního řízení (zejména výslechy) pomocí videokonferenčních zařízení,
- o rozšíření okruhu případů, kdy není zapotřebí vyhotovovat odůvodnění rozhodnutí,
- o omezení nutné obhajoby z vůle obviněného, který se může zastoupení obhájcem vzdát,
- o rozšíření možností provádět zkrácené přípravné řízení,
- o odnětí oprávnění ministru spravedlnosti přerušit výkon trestu, podává-li stížnost pro porušení zákona,

- o úprava institutu prohlídky jiných prostor a pozemků.

Dnem 1. 9. 2012 nabyt účinnosti zákon č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Tato novela trestního řádu a některých dalších zákonů má za cíl rozšíření alternativ ke standardnímu průběhu trestního řízení. Novelou tak došlo zejména k:

- o úpravě podmínek pro užití stávajících forem odklonů (k rozšíření podmínek pro užití institutu podmíněného zastavení trestního stíhání a podmíněného odložení podání návrhu na potrestání);
- o zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého právního řádu, jako zvláštního způsobu skončení trestního řízení, který při souladném zapojení dotčených subjektů směřuje k jeho zjednodušení a hospodárnosti oproti projednání věci v klasickém hlavním líčení. Oprávnění dohodu o vině a trestu sjednat s obviněným a podat soudu návrh na její schválení náleží do výlučné pravomoci státního zástupce. Z předběžných poznatků NSZ vyplývá, že státní zástupci v roce 2012 podali zhruba pět desítek návrhů na uzavření dohody o vině a trestu. Do budoucna a po vyhodnocení zkušeností se dá uvažovat o rozšíření možnosti uzavřít dohodu o vině a trestu i ve stádiu řízení před soudem, event. rozšířit její předpoklady, ve vztahu k nimž lze dohodu o vině a trestu sjednat.
- o větší využitelnosti stávajícího institutu spolupracujícího obviněného.

Dnem 1. 10. 2012 nabyt účinnosti zákon č. 273/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 127/2005 Sb., o **elektronických komunikacích** a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Uvedeným zákonem došlo také k novele trestního řádu.

Zákon reaguje na nález Ústavního soudu ze dne 31. března 2011, kterým zrušil § 97 odst. 3

a 4 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, a prováděcí vyhlášku č. 485/2005 Sb., o rozsahu provozních a lokalizačních údajů, době jejich uchovávání a formě a způsobu jejich předávání orgánům oprávněným k jejich využívání.

Na základě zmíněné novely zákona o elektronických komunikacích je opět stanovena povinnost uchovávat provozní a lokalizační údaje a na vyžádání je bezodkladně poskytovat oprávněným orgánům, které jsou v tomto zákonu nově taxativně vymezeny. Dále zákon o elektronických komunikacích stanoví dobu uchovávání údajů.

Provozní a lokalizační údaje jsou využívány nejen k rozkrývání organizované trestné činnosti, ale mají svůj nezastupitelný význam i pro odhalování běžné trestné činnosti páchané za pomoci či prostřednictvím mobilních telefonů či internetu, kterou v některých případech ani jinak odhalit nelze.

Nová úprava ustanovení § 88a trestního řádu přináší zejména tyto hlavní změny proti předchozímu právnímu stavu:

- o údaje bude možné získat pouze na základě příkazu předsedy senátu a v přípravném řízení soudce po návrhu státního zástupce, bude-li dodržena zásada subsidiarity a přiměřenosti,
- o zpřísňuje podmínky pro získávání povolení k zjištění údajů tak, že stanoví okruh trestných činů, u nichž lze získávat údaje s ohledem na přiměřenost zásahu do lidských práv, přičemž hranice sazby je odvozena z možnosti vzetí osoby do vazby,
- o zakotvuje povinnost zpětného informování včetně poučení o právu podat návrh Nejvyššímu soudu na přezkoumání zákonnosti příkazu.

Dnem 8. 12. 2012 nabyl účinnosti zákon č. 390/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Cílem novely bylo mj.:

- o zmírnit míru trestní represe u trestného činu zanedbání povinné výživy a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání. U trestného činu zanedbání povinné výživy se umožňuje uložit pachateli do doby uhrazení dlužného výživného jako přiměřené omezení i omezení

spočívající ve zdržení se řízení motorového vozidla.

- o umožnit soudcům, aby v rámci vykonávacího řízení mohli více zohledňovat okolnosti konkrétního případu, což by mělo mít pozitivní vliv na efektivitu trestání, neboť v jejich důsledku nebude v případech, které to nevyžadují, působeno na odsouzené trestem spojeným s přímým omezením osobní svobody, ale méně invazivními prostředky.

Novela také přinesla **změnu přestupkového zákona**, kde se v § 47 postihuje ten, kdo jako návštěvník před zahájením organizovaného sportovního utkání, v jeho průběhu nebo při jeho zakončení má obličej zakrytý způsobem ztěžujícím nebo znemožňujícím jeho identifikaci a do skutkové podstaty trestného činu trestného činu výtržnictví (§ 358 tr. zák.) bylo doplněno mimo „rušení přípravy nebo průběhu organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí“ také jejich „zakončení“.

Generální inspekce bezpečnostních sborů (GIBS)¹⁷⁴

Dnem 1. ledna 2012 nabyl účinnosti zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů. Tento zákon zřizuje nový bezpečnostní sbor, jehož příslušníci jsou ve služebním poměru podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. Vzhledem ke svým úkolům má tento bezpečnostní sbor rovněž postavení policejního orgánu podle trestního řádu.

Oproti působnosti Inspekce Policie České republiky v oblasti vyhledávání, odhalování a prověřování trestné činnosti příslušníků a zaměstnanců PČR byla příslušnost GIBS v rámci trestního řízení rozšířena i na příslušníky a zaměstnance dalších vybraných bezpečnostních sborů: Vězeňské služby České republiky a Celní správy České republiky. Významnou novinkou je vyšetřování trestné činnosti těchto pachatelů, které do konce roku 2011 proti příslušníkům PČR vedl státní zástupce. GIBS rovněž provádí prověřování a vyšetřování trestných činů civilních osob, páchajících trestnou činnost ve

¹⁷⁴ Další informace viz kapitola 2.1.2 Pachatelé trestné činnosti.

formě spolupachatelství spolu s pachateli z uvedených bezpečnostních sborů.

Shora uvedeným zákonem byly rozšířeny kompetence GIBS nejen v oblasti trestního řízení, ale došlo i ke změně právní úpravy provádění zkoušek spolehlivosti a rozšíření činnosti o sledování a vyhodnocování informací o protiprávní činnosti příslušníků PČR, VS ČR a CS ČR. Novým úkolem inspekce je rovněž vydávat metodická doporučení pro činnost jednotlivých bezpečnostních sborů.

Hlavním cílem nové právní úpravy je vytvořit systém nezávislého a účinného stíhání trestných činů příslušníků a zaměstnanců jmenovaných bezpečnostních sborů, který by měl vést k zefektivnění boje proti korupci.

Migrace (výběr)

V roce 2012 byl zpracován návrh zákona, kterým se **mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu** a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů, **zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky** a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.¹⁷⁵

Vládní návrh zákona byl zpracován zejména z důvodu zajištění transpozice dvou směrnic Evropské unie, které jsou součástí budování tzv. společného evropského azylového systému.

První je směrnice 2011/51/EU, kterou se rozšiřuje oblast působnosti směrnice Rady 2003/109/ES na osoby požívající mezinárodní ochrany. Rozšíření působnosti směrnice i na osoby s mezinárodní ochranou vychází z premisy, že možnost získat po určité době právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta v členském státě Evropské unie má významný dopad na plnou integraci osob, které v členském státě Evropské unie pobývají, a tento status jim umožňuje lepší mobilitu v rámci Evropské unie.

Druhou z transponovaných směrnic je směrnice 2011/95/EU EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo

osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany. Jejím cílem je zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria pro udělení mezinárodní ochrany.

Změny v zákoně o pobytu cizinců na území České republiky představují zejména změny, které souvisejí s transpozicí výše zmíněné směrnice 2011/51/EU a s doplněním transpozice tzv. návratové směrnice (směrnice 2008/115/ES o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí).

Byl zpracován **návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 428/2010 Sb., stanovící okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza, ve znění vyhlášky č. 270/2011 Sb.**

Návrh byl zpracován v návaznosti na Národní plán pro řízení ochrany státních hranic České republiky a správné provádění schengenského acquis (Národní schengenský plán 2011), schválený usnesením vlády č. 4/2011, kterým bylo MV uloženo ve spolupráci s MZV připravit parametry pro zařazení či vyřazení třetí země z/do národního seznamu stanovícího povinnost letištních průjezdních víz.

Věcný záměr **nové právní úpravy vstupu a pobytu cizinců na území České republiky**, volného pohybu občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků a ochrany státních hranic schválila vláda ČR usnesením ze dne 29. února 2012 č. 121. Odbor azylové a migrační politiky MV nyní pracuje na legislativním návrhu nové právní úpravy.

¹⁷⁵ Návrh zákona schválila vláda svým usnesením č. 762/2012. V současné době je návrh projednáván v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky (sněmovní tisk č. 843) – první čtení o návrhu zákona se uskutečnilo dne 11. prosince 2012.

3.2 Oblast prevence kriminality

Prevence kriminality zahrnuje veškerá opatření ke snižování rizika výskytu trestných činů, jakož i jejich škodlivých důsledků pro jednotlivce a společnost, včetně strachu z kriminality. Prevence kriminality se snaží působit na různorodé příčiny kriminality. Prosazování práva a trestní sankce jsou v této souvislosti ponechávány stranou, navzdory jejich potenciálně preventivním účinkům.

I. Prevence kriminality na mezinárodní úrovni

Mezinárodní aktivity ČR v oblasti prevence kriminality se soustředily především na spolupráci v rámci EU. MV je zastoupeno v Evropské síti prevence kriminality (European Crime Prevention Network, EUCPN) zřízené na základě Rozhodnutí Rady 2009/902/JHA. Tato síť stanoví úkoly členských zemí prostřednictvím víceleté strategie s cílem posílit roli prevence kriminality a zefektivnit preventivní aktivity v rámci celé Evropské unie.

Jedním z úspěšných aktivit EUCPN je každoroční vyhlášení a ocenění nejlepšího evropského preventivního projektu (European Crime Prevention Award, ECPA). V roce 2012 byl ústředním tématem soutěžních projektů **Komplexní přístup k prevenci kriminality v komunitách**. Do soutěže bylo nominováno osm projektů. Vítězem národního kola se pro letošní rok stal projekt **Asistent prevence kriminality města Děčín** nominovaný Krajským úřadem Ústeckého kraje.¹⁷⁶

MV vede agendu spojenou s komunitárním programem **EU DAPHNE**. Jedná se obecně o program zaměřený na prevenci všech forem násilí a podporu obětí a rizikových skupin (dětí, mládeže a žen).

II. Prevence kriminality na meziřesortní úrovni

V ČR je vybudovaný systém prevence kriminality. Odpovědnost za vytváření koncepce a koordinaci preventivní politiky má meziřesortní orgán Republikový výbor pro prevenci kriminality (dále jen „Republikový výbor“). Jeho úloha je především iniciační, koordinační

¹⁷⁶ Tento projekt byl prezentován společně s dalšími 21 nominovanými projekty v rámci každoroční Konference dobré praxe EUCPN, která se konala 4. – 5. prosince 2012 v Nikósii v rámci předsednictví Kypru v Radě EU.

a informační a nese gesci za zpracování materiálů pro jednání vlády ČR z oblasti prevence kriminality. Rozhoduje také o přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu na programy a projekty vytvářené v rámci vládou schválené **Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015** přijaté usnesením vlády č. 925/2011 (dále jen „Strategie“).

V roce 2012 byla vládě ČR předložena k projednání a schválení „Zpráva o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 za rok 2011 a úkoly na rok 2012“. Vláda zprávu schválila usnesením č. 281/2012.

Priority Republikového výboru směřovaly v roce 2012 k rozvoji systému prevence kriminality na místní úrovni.¹⁷⁷ Dalšími prioritami byly dotváření a zkvalitňování meziřesortního systému péče o ohrožené děti, prevence kriminality dětí a mládeže, prevence kriminality v sociálně vyloučených komunitách, pomoc obětem trestné činnosti, zejména obětem domácího násilí, dále podpora a metodické vedení specifických republikových projektů. Důraz byl kladen na zdokonalování analytické a metodické činnosti, na vyhodnocování programů.

V listopadu a prosinci 2012 byl proveden sběr dat k **výzkumu veřejného mínění zaměřeného na postoje občanů k prevenci kriminality a k bezpečnosti včetně důvěry občanů v bezpečnostní složky**.¹⁷⁸

III. Prevence kriminality na místní úrovni

Pokračovala realizace **Programu prevence kriminality v krajích a obcích** (dále jen „Program“), jehož hlavním cílem je zvyšování

¹⁷⁷ Ve spolupráci s krajskými úřady koordinovaly aktivity v oblasti prevence na úrovni územní veřejné správy a samosprávy a připravovaly potřebné metodické a informační materiály.

¹⁷⁸ Ze signální zprávy např. vyplývá, že lidé mají největší důvěru a kladně hodnotí práci Policie ČR, následují samosprávy obcí a obecní policie, státní zastupitelství a nejhůře hodnotí práci soudů. Dle občanů má nejvýraznější negativní vliv na úroveň kriminality zneužívání drog a alkoholismus, výrazný vliv má také korupce. Jako významné bezpečnostní riziko vnímají občané bezdomovectví, vznik ghett, nezaměstnanost a chudobu.

pocitu bezpečí občanů, eliminace kriminálně rizikových jevů a ochrana lokálních komunit před kriminalitou.

V roce 2012 byly podpořeny a realizovány programy prevence kriminality ve 14 krajích, ve 130 městech a obcích. Celkově se jednalo o 254 projektů krajů, měst a obcí, které byly podpořeny celkovou částkou 47 330 000,- Kč.

Projekty z oblasti sociální prevence se týkaly zejména práce s rizikovými skupinami dětí a mládeže a zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách.¹⁷⁹

IV. Specifické projekty prevence kriminality

V roce 2012 pokračovala realizace a podpora specifických preventivních programů zaměřených na dětské a mladistvé delikventy, sociálně vyloučené skupiny, oběti trestné činnosti a oběti domácího násilí. Jejich realizátory jsou samosprávy i nestátní neziskové organizace.

Systém včasné intervence (SVI)

Cílem SVI je prevence rizika kriminálního vývoje dětí a mladistvých nebo jeho pokračování, ochrana dětí před trestnou činností, před týráním, zneužíváním a zanedbáváním včetně humanizace a debyrokratizace práce s dětským klientem a rodinou. Vláda svým usnesením č. 191/2011 schválila plošné nasazení Národního projektu SVI jako součásti Transformace a sjednocení systému péče o ohrožené děti. Tento projekt bude realizován v rámci Informačního systému sociálně-právní ochrany dětí.

V roce 2012 se podařilo realizovat dílčí části projektu, a to zejména promítnutím principů SVI do novely zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a do návrhu prováděcí vyhlášky k tomuto zákonu, včetně zavedení pojmu tým pro děti a mládež do uvedené vyhlášky.

¹⁷⁹ Celkem bylo podpořeno 173 projektů částkou 21 636 000,- Kč, obsahem většiny projektů z oblasti situační prevence bylo vybudování a rozšíření městských kamerových dohlížecích systémů (dále jen „MKDS“), propojení MKDS z obecní policie na Policii ČR a zabezpečení objektů měst a obcí (celkem bylo podpořeno 51 projektů částkou 19 498 000,- Kč), část projektů byla zaměřena na vybudování a obnovu sportovních hřišť a plácků, vybudování speciálních výslechových místností či osvětlení rizikových míst (podpořeno 30 projektů částkou 6 196 000,- Kč).

Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech

Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech (dále jen „NKMPD“) byl Ministerstvem vnitra vyvinut za účelem rychlého a úspěšného nalezení pohřešovaných dětí. Mechanismus zapojuje širokou veřejnost do pátrání a zajišťuje potřebnou psychologickou podporu rodinám pohřešovaných dětí prostřednictvím průběžně proškolených policejních psychologů. Základem systému je pátrací činnost Policie ČR a při rozsáhlých pátracích akcích v terénu je rovněž zapojován integrovaný záchranný systém. Systém jako celek není založen na konceptu vytváření nových institucí, ale na lepším využití existujících mechanismů spolupráce, na efektivním využití existujících komunikačních kanálů a koordinaci odpovědných orgánů.

Podrobnosti o efektivitě NKMPD jsou uvedeny v kapitole 2.1.4 Pátrání po osobách a věcech.

Úspěšná praxe při zvládání komunitních konfliktů (dále jen GPCCM-REG)

Tento tříletý projekt (2011 – 2013) organizuje a koordinuje Ministerstvo vnitra Maďarska ve spolupráci s Evropskou sítí prevence kriminality (dále jen EUCPN). Na spolufinancování projektu se podílí Evropská komise v rámci své grantové politiky. Jelikož se členské státy středoevropského a východoevropského regionu (Bulharsko, ČR, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Slovensko) potýkají s podobnými či srovnatelnými problémy a konfliktními situacemi v příslušných lokalitách, cílem projektu GPCCM-REG je vybrat, navštívit, posoudit a následně zhodnotit úspěšné projekty, jež se s problematikou konfliktních komunit úspěšně potýkají.

Prevence kriminality v prostředí sociálně vyloučených komunit

I v roce 2012 pokračovala realizace Programu prevence kriminality „Úsvit“ v sociálně vyloučených lokalitách. Hlavním dílčím projektem je **Asistent prevence kriminality**, který je plošně realizován v celé ČR. Projekt je zaměřen na obyvatele sociálně vyloučené lokality, který je po zaškolení zaměstnán v rámci obecní policie a podílí se na zvýšení standardu bezpečí a dodržování veřejného pořádku. Projekt Asistent prevence kriminality (dále jen „APK“)

byl v roce 2012 realizován v celkem 26 městech. V těchto městech působilo celkem 87 asistentů zaměstnaných u městské policie. V každém městě je také vytvořena pozice mentora – strážník městské policie – který asistentům předává úkoly, kontroluje jejich plnění, pomáhá asistentům při zvládnutí úkolů a překonávání problémů. Na úspěšnosti projektu se podílí i jednotlivá pracoviště Policie ČR v příslušných lokalitách.¹⁸⁰

V říjnu 2012 byla uspořádána městem Sokolov, Karlovarským krajem a MV (odborem prevence kriminality) Mezinárodní konference prevence kriminality „Žijeme tu společně“ za účasti téměř 200 účastníků. Hlavním cílem konference programem bylo sdílení příkladů úspěšné praxe práce zvyšování bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách v ČR, na Slovensku, Maďarsku, Rumunsku a Velké Británii.

Dne 12. prosince 2012 byl uspořádán OPK MV „Kulatý stůl k projektu APK“ za účasti všech APK, mentorů, zástupců samospráv, Policie ČR a obecních a městských policíí.¹⁸¹

Během celého roku 2012 se realizovalo proškolení APK (asistent městské policie pro oblast veřejného pořádku z řad dlouhodobě nezaměstnaných a obtížně zaměstnatelných obyvatel sociálně vyloučené lokality) a jejich mentorů (strážníků MP a příslušníků Policie ČR). Cílem kurzu je zvyšování bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách, eliminace kriminálně rizikových jevů a prevence útoků páchaných s extremistickým motivem. Jde o interaktivní praktický trénink způsobů, jak získat, motivovat a především prakticky zapojit obyvatele sociálně vyloučených lokalit do procesu zvyšování bezpečí, eliminace kriminálně rizikových jevů a prevence útokům páchaných s extremistickým motivem. Kurz proběhly ve 26 obcích.

Projekt Asistent prevence kriminality je považován za nejúspěšnější preventivní projekt za posledních 15 let, je dlouhodobě hodnocen a jeho výsledky v sociálně vyloučených lokalitách jsou prokazatelně pozitivní.

¹⁸⁰ Projekt APK je podporován ze dvou zdrojů. Prvním je státní rozpočet, kapitola MV, státní účelová dotace v rámci Programu prevence kriminality 2012 (v 15 městech 37 APK), druhým zdrojem je Evropský sociální fond, Operační program lidské zdroje a zaměstnanost. V rámci projektu ESF OP LZZ „Asistent prevence kriminality“ registrační číslo projektu: CZ 1.04/ 3.3.00/61.00003 působí v 11 lokalitách 50 APK.

¹⁸¹ Přes 140 účastníků projednávalo klady i úskalí projektu a využilo setkání k výměně pozitivních zkušeností.

Obchod s lidmi

Pokračovala realizace specifické preventivní aktivity s názvem **Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi**. Více podrobností o fungování Programu je v kapitole 2.2.7.2 *Obchod s lidmi*.

Domácí násilí

Oblast domácího násilí je trvale zařazena mezi priority OPK MV. Rovněž v roce 2012 se realizovaly aktivity podporující systémové a celorepublikového zavádění a realizaci terapeutických a resocializačních programů pro násilné pachatele. V rámci dotačního titulu „**Prevence domácího násilí s důrazem na práci s násilnou osobou**“ bylo v roce 2012 podpořeno sedm nestátních neziskových organizací¹⁸²: částkou v celkové výši 1 614 000,-Kč. Výstupy z podpořených projektů, jejichž součástí je vytvoření metodiky, manuálů pro odborníky, informačních a osvětových materiálů, budou zveřejněny na webu MV v I. čtvrtletí 2013.

Za dotační podpory OPK MV byl v roce 2012 akreditován vzdělávací program zaměřený na dospělé pachatele domácího násilí. Součástí tohoto vzdělávacího jsou metodiky pro individuální a skupinové programy pro násilné osoby. Metodiky připravily a vytvořily občanské sdružení ADRA a SOS Centrum Diakonie. Tento vzdělávací program bude nabídnut Probační a mediační službě k celoplošnému využití ze strany justice.

Program Bezpečná lokalita

Pokračoval program Bezpečná lokalita zaměřený zejména na prevenci majetkové kriminality.¹⁸³ V roce 2012 se projekt realizoval v Brně, Orlové a v Břeclavi.

Brněnský projekt „Bezpečná lokalita – Bezpečné bydlení“ byl v roce 2012 vyhodnocen v rámci ocenění ředitelky OPK MV a získal „**Cenu prevence kriminality 2012**“ jako nejlepší preventivní projekt krajů, měst a obcí při komplexním přístupu k prevenci kriminality v komunitách.

¹⁸² Diakonie ČCE – středisko pomoci v Praze, občanské sdružení ADRA, Slezská diakonie, Centrum sociálních služeb Ostrava, o. p. s., Centrum nové naděje, Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry České Budějovice, o. p. s. a Liga otevřených mužů, o. s.

¹⁸³ Blíže viz kapitola 2.2.1 Majetková kriminalita.

V roce 2012 se rozběhl nový společný preventivní projekt „**Bezpečná země**“. Projekt si klade za cíl vyzdvihnout a podpořit mechanické zábranné systémy, zlepšit informovanost občanů, podpořit řemeslnou činnost. Na projektu spolupracuje též Policie ČR, Městská policie Praha, Hospodářská komora ČR, Asociace technických bezpečnostních služeb Grémium Alarm a další samosprávy měst a obcí.

Prevence kriminality v rámci resortu MV

V roce 2012 se MV a PČR soustředily zejména na zpracování resortní Koncepce prevence kriminality MV a Policie ČR. V rámci tohoto materiálu byly nově definovány základní priority k prevenci kriminality vykonávané Policií České republiky. Koncepce bude přijata vedením Ministerstva vnitra a Policie ČR do konce prvního čtvrtletí 2013.

Ministerstvo vnitra vydává v měsíční periodicitě časopis „**Policista**“.¹⁸⁴ Médii poskytoval odbor prevence kriminality informace prostřednictvím odboru tisku a public relations formou tiskových zpráv z jednání Republikového výboru a dalších informací k jednotlivým akcím, pořádaným OPK a k tématům, které odbor aktuálně řeší. Pracovníci dále poskytovali podklady pro články v tisku a vystoupili osobně v cca 35 televizních a rozhlasových relacích.

Nejfrekventovanějším tématem mediálních výstupů byly informace o Asistentech prevence kriminality (sociálně vyloučené lokality), tradičně média věnovala pozornost problematice majetkové kriminality, ohrožených a rizikových dětí a mladistvých (včetně pátrání po pohřešovaných dětech), domácího násilí, stalkingu, obchodování s lidmi a nebezpečí související s elektronickou komunikací.

V závěru roku 2012 byla dokončena příprava spuštění nového webového portálu www.prevencekriminality.cz, který má přispět k lepší komunikaci a sdílení informací, kontaktů a zkušeností v oblasti prevence kriminality. Bude zprovozněn v lednu roku 2013. Návazně na provoz portálu začne vycházet nový **zpravodaj Prevence do každé rodiny**, jehož úkolem je zejména informovat občany o aktuálním stavu a vývojových trendech trestné činnosti, o možnostech legální ochrany, přinášet ukázky dobré praxe z činnosti Policie ČR, městských policí, úřadů státní správy a samospráv a nestátních neziskových organizací v oblasti ochrany občanů a poskytování služeb obětem trestné činnosti. Bude také propagovat možnosti aktivního zapojení veřejnosti do řešení problémů spojených s udržováním veřejného pořádku a předcházení trestné činnosti. Zpravodaj bude distribuován k co nejširší veřejnosti prostřednictvím územních samospráv.

¹⁸⁴ Přináší články z oblasti prevence kriminality pro policisty i laickou veřejnost a věnuje se popularizaci práce Policie ČR a resortu vnitra. Dále je vydáván časopis „**Kriminalistika**“, čtvrtletník pro kriminalistickou teorii a praxi, který z vědeckého hlediska rozpracovává problémy kriminalistiky a příbuzných oborů v širším, často v mezinárodním měřítku. Periodikum **Informační servis prevence kriminality** zaměřené na odbornou veřejnost a instituce zabývající se prací v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů tradičně informovalo o aktivitách resortu, měst a obcí i organizací a institucí zabývajících se širokou oblastí prevencí kriminality.

3.3 Evropská unie a mezinárodní spolupráce

Evropská unie

Azyl a migrace, schengenská spolupráce

V roce 2012 pokračovalo projednávání legislativy utvářející druhou fázi Společného evropského azylového systému (SEAS), který nastaví systém společných pravidel EU v oblasti mezinárodní ochrany (azylu a doplňkové ochrany).¹⁸⁵ Podporu praktické spolupráce v oblasti azylu dále poskytuje Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO), mj. vysíláním podpůrných týmů odborníků do členských států EU, které se potýkají s masovým přívalem žadatelů o azyl na svém území.

V oblasti legální migrace probíhalo vyjednávání směrnice, která bude upravovat převod pracovníků ze třetích zemí v rámci podniků, a dále směrnice o vstupu a pobytu příslušníků třetích zemí za účelem sezónního zaměstnávání v EU.

V oblasti nelegální migrace z jihovýchodu (která byla způsobena mj. nedostatky v ostraze řecko-turecké hranice) došlo k radikálnímu poklesu počtu migrantů touto cestou.

Projednávání legislativních návrhů ke změnám ve fungování schengenského prostoru (pozměněný návrh nařízení o schengenském hodnotícím mechanismu a návrh novely Schengenského hraničního kodexu) bylo do konce listopadu 2012 poznamenáno několika-měsíčním vetem Evropského parlamentu.

Pokračovala příprava na spuštění Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II), který představuje hlavní kompenzační opatření ke zrušení kontrol na vnitřních hranicích schengenského prostoru. Ke spuštění SIS II má dojít v roce 2013.

Do Schengenského prostoru nadále nepatří Rumunsko a Bulharsko, přestože tyto státy veškeré podmínky pro vstup splnily již v roce 2011. Na ministerské úrovni stále nebylo přijato potřebné rozhodnutí, jehož schválení vyžaduje jednomyslnou podporu všech současných schengenských států.

¹⁸⁵ Nepodařilo se splnit politický cíl dokončit projednávání této legislativy v roce 2012.

Vízový informační systém (VIS)

Na úspěšné zahájení provozu Vízového informačního systému dne 11. října 2011 navázalo v roce 2012 spuštění VIS v dalších regionech. Dne 10. května 2012 byl VIS spuštěn v severní Africe (Egypt, Tunisko, Alžírsko, Libye, Maroko, Mauretánie), 2. října 2012 pak v oblasti Perského zálivu (Afgánistán, Bahrajn, Irán, Kuvajt, Omán, Katar, Saudská Arábie a Jemen).¹⁸⁶

V návaznosti na summit EU – Rusko v polovině prosince 2011 a schválení „Společných kroků vedoucích k bezvízovému styku“ došlo v první polovině roku 2012 k výměně zpráv vztahujících se k současnému stavu oblastí zahrnutých ve „společných krocích“. V září 2012 byla uzavřena dohoda o bezvízovém styku s Brazílií pro držitele běžných cestovních dokladů, která vstoupila v platnost dne 1. října 2012.

Boj proti terorismu

V dubnu 2012 přijala Rada EU závěry o deradikalizaci a odklonu od teroristické činnosti. Hlavním záměrem dokumentu je výzva členským zemím, aby se zapojily do aktivit zaměřených na deradikalizaci.

V říjnu 2012 přijala Rada EU revidovaný Akční plán EU o radikalizaci a rekrutování. Zároveň Rada EU schválila závěry o ochraně snadno zranitelných cílů před teroristickou činností, závěry Rady k ochraně letectví před teroristickými hrozbami a vzala na vědomí implementační zprávu o provádění závěrů Rady o posílení vazeb mezi vnitřními a vnějšími aspekty boje proti terorismu.

Důležitým prvkem boje proti terorismu je předávání údajů o jmenné evidenci cestujících v letecké dopravě (PNR – Passenger Name Records). V průběhu roku pokračovalo projednávání směrnice o používání údajů PNR pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti, jejímž cílem je harmonizovat ustanovení

¹⁸⁶ Dalšími regiony v pořadí pro spuštění VIS jsou v roce 2013 Afrika, jihovýchodní Asie, Střední Asie, Jižní Amerika a Palestina.

členských států týkající se předávání údajů PNR.¹⁸⁷

Ochrana osobních údajů

Záměr novelizovat dosavadní unijní legislativu v této oblasti je obsažen ve Stockholmského programu. V lednu 2012 vydala Evropská komise návrh nařízení o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a návrh směrnice upravující ochranu osobních údajů v rámci činnosti policejních a justičních orgánů. V průběhu roku 2012 probíhalo projednávání obou návrhů na všech úrovních Rady.

Boj proti drogám

Na svém prosincovém zasedání přijala Rada EU novou Protidrogovou strategii EU na období 2013 – 2020. Strategie poskytuje zastřešující politický rámec a priority pro protidrogovou politiku EU.

Salcburské fórum

V první polovině roku 2012 předsedala ČR Salcburskému fóru. V rámci tohoto předsednictví se v ČR uskutečnilo několik expertních akcí a ministerská konference na Štíříně ve dnech 24. – 25. května. Ministři členských států kromě Polska rovněž podepsali Smlouvu o spolupráci v oblasti ochrany svědků. Polsko svůj podpis připojilo v říjnu 2012 na ministerské konferenci Salcburského fóra v maďarské Mátraháze. Smlouva vstoupí v platnost 1. dubna 2013.

Financování oblasti vnitřních věcí z prostředků EU v příštím finančním období 2014–2020

Koncem roku 2011 vydala Evropská komise soubor návrhů čtyř nařízení, která společně tvoří rámec pro financování politiky vnitřních věcí z prostředků EU, a to nově prostřednictvím dvou fondů: Azylového a migračního fondu a Fondu pro vnitřní bezpečnost.

¹⁸⁷ Návrh této směrnice je součástí širší politiky jmenné evidence cestujících, do níž spadá i uzavírání dohod o jmenné evidenci cestujících se třetími zeměmi. Tyto dohody umožňují využívání údajů jmenné evidence cestujících z EU orgány těchto zemí za stejným účelem. Dne 1. července 2012 nabyla právní účinnosti dohoda o PNR mezi EU a USA.

Další informace a opatření viz kapitoly 2.2.7 Organizovaný zločin, 2.2.7.1 Nelegální obchod s drogami, 2.2.7.3 Nelegální obchod se zbraněmi, 2.2.8 Terorismus, 2.2.11 Informační kriminalita.

Mezinárodně smluvní aktivity (výběr)

Parlament ČR dal souhlas k ratifikaci **Smlouvy mezi vládou České republiky a vládou Ruské federace o spolupráci v oblasti boje proti trestné činnosti**, podepsané v Praze dne 8 prosince 2011. Smlouva, která dosud nevstoupila v platnost, má poskytnout potřebný právní rámec pro efektivní spolupráci bezpečnostních orgánů obou států v boji proti nejzávažnějším formám trestné činnosti, stanovit základní pravidla pro přímé kontakty těchto orgánů a zásady nakládání s předávanými informacemi. Smlouva upravuje zejména výměnu operativních a strategických informací, předpokládá přijímání koordinovaných opatření, spolupráci při pátrání po podezřelých osobách či výnosech z trestné činnosti.

V průběhu roku 2012 proběhla 2 kola expertních jednání o návrhu Smlouvy mezi Českou republikou a Rakouskou republikou, kterou se mění a doplňuje **Smlouva mezi Českou republikou a Rakouskou republikou o policejní spolupráci** a o druhém dodatku k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959. Smlouva by měla být podepsána v 1. polovině roku 2013. Následně bude předložena Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu s ratifikací. Smlouva obsahuje výrazné rozšíření možnosti nasazení policistů na území druhého státu, rozšíření spolupráce na oblast přestupků či úpravu přeshraničního sledování výhradně za využití technických prostředků.

Dne 1. února 2012 vstoupil v platnost **Protokol mezi vládou České republiky a vládou Černé Hory k provedení Dohody mezi Evropským společenstvím a Republikou Černá Hora o zpětném přebírání neoprávněně pobývajících osob**.

Dne 13. února 2012 bylo v Hofu (SRN) podepsáno **Ujednání mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Spolkovým ministerstvem vnitra Spolkové republiky Německo o zřízení Společného centra česko-německé policejní a celní spolupráce Petrovice – Schwandorf**.

29. května 2012 se v Praze uskutečnilo sondážní jednání k **nové smluvní úpravě oblasti policejní spolupráce se Spolkovou republikou Německo**. Nová úprava by měla komplexně upravit oblast spolupráce policejních (a celních orgánů) v oblasti boje s trestnou činností a při ochraně veřejného pořádku. Měla by plně nahradit stávající úpravu rozdělenou do tří smluvních dokumentů. Expertní jednání o textu Smlouvy budou zahájena v roce 2013.

Dne 22. června 2012 byla v Podgorici (Černá Hora) podepsána **Smlouva mezi Českou republikou a Černou Horou o spolupráci v boji proti trestné činnosti**. Účelem Smlouvy je poskytnout policejním a celním orgánům obou států potřebný právní rámec pro efektivní spolupráci v boji proti nejzávažnějším formám trestné činnosti, stanovit základní pravidla pro jejich přímé kontakty a zásady nakládání s vyměňovanými informacemi.

Dne 18. září 2012 byl v Praze podepsán **Prováděcí protokol mezi vládou České republiky a radou ministrů Bosny a Hercegoviny k Dohodě mezi Evropským společenstvím a Bosnou a Hercegovinou o zpětném přebírání neoprávněně pobývajících osob**.

V prosinci 2012 bylo dokončeno jednání o **Smlouvě mezi Českou republikou a Bosnou a Hercegovinou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, zejména terorismu, nelegálnímu obchodu s omamnými a psychotropními látkami a organizované trestné činnosti**. Následně bylo na obou stranách zahájeno vnitrostátní projednání návrhu na sjednání Smlouvy.

Dne 17. prosince 2012 byl v Bělehradě podepsán **Protokol mezi vládou České republiky a vládou Republiky Srbsko k provedení Dohody mezi Evropským společenstvím a Republikou Srbsko o zpětném přebírání neoprávněně pobývajících osob**.

12. prosince 2012 byly vyměněny ratifikační listiny ke **Smlouvě mezi Českou republikou a Republikou Kosovo o zpětném přebírání osob s neoprávněným pobytem**, podepsané dne 24. června 2011 v Prištině. Smlouva a protokol k jejímu provádění vstoupily v platnost dne 1. února 2013.

V roce 2012 podepsalo všech devět států Salcburského fóra – po dokončení jednání o mnohostranné smluvní úpravě k posílení spolupráce při ochraně svědků – **Smlouvu o spolupráci při ochraně svědků**, která vstoupí v platnost 1. dubna 2013,

Poté, co byla přijata úprava trestní odpovědnosti právnických osob (účinnost k 1. 1. 2012), byl zahájen proces vedoucí k ratifikaci Úmluvy OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, jakož i protokolů tuto úmluvu doplňujících. Jedná se o:

- Protokol o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi doplňující Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu;
- Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky doplňující Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu;
- Protokol proti nedovolené výrobě střelných zbraní, jejich součástí a dílů a střeliva a obchodování s nimi doplňující Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu.

Obdobně bylo zahájeno i vnitrostátní projednávání návrhu na ratifikaci Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie.

Vláda schválila návrh na ratifikaci Úmluvy v prosinci 2012, návrhy na ratifikaci (přístup) tří dodatkových protokolů k této úmluvě a Opčního protokolu v lednu 2013. Většina těchto smluvních dokumentů byla již předložena Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu s jejich ratifikací, resp. přístupem k nim.“

Další informace viz kap. 2.2.6 Nelegální migrace

Mezinárodní policejní spolupráce (viz též výše Mezinárodné smluvní aktivity)

Zástupci Policie ČR se v roce 2012 zúčastňovali mnoha mezinárodních jednání, která výrazným způsobem ovlivňovala situaci v oblasti mezinárodní policejní spolupráce.

Nezastupitelnou úlohu má Policie ČR i v pracovních orgánech EU. V rámci působnosti **Rady pro spravedlnost a vnitřní věci** se zástupci Policie ČR v roli spolugestora pravidelně účastní jednání stálého výboru pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti (COSI) a jako hlavní gestor v pracovních skupinách Rady EU: pracovní skupina pro vymáhání práva (LEWP), pracovní skupina pro schengenské záležitosti – podskupina SIS-SIRENE a podskupina SIS-TECH, dále pracovní skupiny Terorismus, Hranice – podskupina Falešné dokumenty, pracovní skupina pro víza – podskupina VISION a pracovní skupina pro výměnu informací a ochranu údajů (DAPIX). Vedle toho působí Policie ČR jako spolugestor v dalších výborech a expertních skupinách.

V rámci těchto pracovních skupin se Policie ČR významnou měrou podílí na řešení nejrůznějších aspektů policejní spolupráce na evropské úrovni, a to ve všech oblastech policejních kompetencí.¹⁸⁸

V oblasti vymáhání práva došlo **k posílení spolupráce se specializovanými evropskými policejními organizacemi** nebo sítěmi (např. TISPOL) zřízením sítí kontaktních míst specializovaných policejních útvarů a zlepšením vzájemné výměny informací a nejlepší praxe, dalším zefektivněním činnosti expertních skupin a sítí spadajících do působnosti pracovní skupiny pro vymáhání práva.

Na koordinaci **přeshraničního sledování a přeshraničního pronásledování** v rámci schengenského prostoru se podílí odbor mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR. Zde byl v meziročním porovnání zaznamenán celkový nárůst, a to u přeshraničního

sledování o 15 % (67 případů) a u přeshraničního pronásledování dokonce o 41 % (58 případů). Konečný počet řešených případů příhraničních operací za rok 2012 činil tedy 125 (+26). Svou roli při přeshraniční výměně informací a poskytování podpory při realizaci dalších forem mezinárodní spolupráce plnila efektivně společná centra policejní a celní spolupráce, která má Policie ČR zřízena se sousedními státy.

Počet policistů v **7 zahraničních mírových operacích** byl v roce 2011 stabilně udržován mezi 40 až 50.

Spolupráce útvarů Policie ČR s **Evropským policejním úřadem (Europol)** probíhala v roce 2012 obdobně jako v letech předchozích, výlučně cestou pracoviště národní jednotky Europolu úřadu služby kriminální policie a vyšetřování (v současné době odboru mezinárodní policejní spolupráce) Policejního prezidia ČR a prostřednictvím styčných důstojníků dislokovaných v centrále Europolu v nizozemském Haagu.

Nejčastěji projednávané byly informace týkající se případů spojených s problematikou drog, podvodů a zpronevěř, loupeží, nelegální migrace, padělání platebních prostředků, padělání dokladů a s problematikou terorismu.

Programy finanční pomoci Evropské unie

V průběhu roku 2012 Policie ČR pracovala na 75 projektech financovaných z prostředků EU v celkové výši 2,3 miliardy Kč. Jedná se především o projekty v rámci 2. vlny budování **kontaktních a koordinačních center**, projekty zaměřené na vybudování **integrovaných operačních středisek** a projekty v souvislosti s **lokalizačními a záznamovými zařízeními určenými pro krajská ředitelství policie**.

V rámci programu švýcarsko-české spolupráce je schváleno celkem 11 projektů zaměřených na pořízení vybavení ochranných kompletů pro pořádkové a zásahové jednotky, výstavbu multifunkčního výcvikového trenažéru a modernizaci výcvikového komplexu.

Společná centra policejní a celní spolupráce

V současnosti existuje celkem 5 společných center policejní a celní spolupráce – 2 s Polskem a po jednom se Slovenskem, Rakouskem a se

¹⁸⁸ Např. společné policejní operace, výměna relevantních informací mezi policejními sbory členských států, nastavení pravidel spolupráce mezi specializovanými službami policejních sborů a další).

SRN, které má dvě samostatná pracoviště (Petrovice a Schwandorf). Celní správa ČR je aktivně zapojena do činnosti společných center s Polskem a Spolkovou republikou Německo.

Styčný celní úředník na Celním kriminálním úřadě (ZKA) v SRN

V roce 2012 byly dále udržovány a prohlubovány kontakty s relevantními součinnostními bezpečnostními, příp. justičními orgány SRN. Spolupráce byla rozvíjena rovněž se styčnými celními a policejními atašé třetích států akreditovanými v SRN.

V průběhu roku 2012 vyřizovala kancelář styčného celního úředníka celkem 163 případů (dožádání, podněty, podpora šetření apod.).

Úloha a výsledky Celní správy ČR v rámci struktur EU v oblasti celní spolupráce (výběr)

V rámci Pracovní skupiny pro celní spolupráci (CCWP) se Celní správa ČR aktivně zapojila do realizace akčního plánu pro celní spolupráci v oblasti prosazování práva na období 1. 7. 2011 – 31. 12. 2012, od něž se činnost CCWP v daném období odvíjí. V kontextu uvedeného akčního plánu Celní správa ČR pokračovala ve vedení projektu zabývajícího se problematikou boje proti porušování celních předpisů spojeného s využitím Internetu.

3.4 Aktivity MV v oblasti bezpečnostního výzkumu a vývoje, policejního vzdělávání, personální práce, ekonomické, informačních a komunikačních systémů

3.4.1 Bezpečnostní výzkum a vývoj

Ministerstvo vnitra je gestorem národního bezpečnostního výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „bezpečnostní výzkum“).

Plní všechny úkoly poskytovatele státní podpory ve výzkumu vývoji na základě zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a stanovuje věcné zaměření a metodiku bezpečnostního výzkumu dle úkolů Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR (usnesení vlády ČR č. 287/2008).

Bezpečnostní výzkum je realizován na základě „Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015“ (dále jen „Koncepce“), která byla schválena usnesením vlády č. 743/2008. V souladu s uvedeným usnesením zpracoval odbor bezpečnostního výzkumu a policejního vzdělávání (dále OBVPV MV) pro potřeby Rady pro výzkum, vývoj a inovace „Průběžnou hodnotící zprávu o naplňování Koncepce za období 11/2011 – 12/2012“.

Závěry hodnocení lze shrnout následovně:

- Splněním krátkodobých opatření se podařilo vybudovat a stabilizovat mechanismus a instituce zajišťující transparentní a odborně

erudovaný výběr projektů, kontrolu jejich realizace a hodnocení.

- Obsahová část Koncepce (priority) byla odpovídajícím způsobem promítnuta do programů bezpečnostního výzkumu a dalších dokumentů, což umožnilo zaměřit výzkumný potenciál i potřeby v oblasti bezpečnostního výzkumu na řešení aktuálních bezpečnostních hrozeb.
- Potenciál ČR v oblasti bezpečnostního výzkumu byl identifikován, a to jak z hlediska výzkumných pracovníků a dalších expertů (databáze expertů), tak z hlediska výzkumných subjektů. Tento potenciál je nutno v dalším období dále využívat s cílem zkvalitnění všech procesů v rámci systému (např. efektivnější využití expertů v poradních orgánech, jako oponentů, spolupráce s výzkumnými subjekty při zkvalitňování administrativy).
- Zavedením procesů v rámci systému bezpečnostního výzkumu byly vytvořeny podmínky pro efektivní identifikaci, výběr a realizaci potřeb a projektů, tento systém mimo jiné umožňuje odstraňovat duplicity mezi potřebami orgánů státní správy, předkládanými projekty a také mezi oběma

programy. Procesy budou dále přezkoumávány a zkvalitňovány.

Na základě hodnocení naplňování Koncepte, které se opírá zejména o pravděpodobné trendy naplňování cílů a indikátorů programů lze usuzovat, že záměry Koncepte jsou postupně úspěšně naplňovány. Rozhodující hodnocení bude provedeno až po vyhodnocení programů, pro celkový rozvoj oblastí je nicméně průběžné hodnocení velmi důležité, neboť novou koncepci i programy je třeba připravit dříve, tak, aby bezpečnostní výzkum mohl kontinuálně pokračovat.

Ze tří priorit Koncepte (tj. bezpečnost občanů, bezpečnost kritické infrastruktury, krizové řízení) zůstává stále nejčastěji řešenou problematikou bezpečnost občanů.

Priority a hlavní strategické směry rozvoje bezpečnostního výzkumu v ČR jsou realizovány a dále rozvíjeny zejména prostřednictvím programů výzkumu a vývoje. Na období 2010 až 2015 vyhlásilo MV dva programy na podporu bezpečnostního výzkumu – program veřejné soutěže a program veřejných zakázek. Celkem v rámci těchto programů poskytuje MV státní podporu na realizaci 130 projektů ve výši 1 921 828 tis. Kč.

Program „Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010-2015“ (BV II/1-VZ)

Jde o program výzkumu a vývoje realizovaný formou veřejných zakázek. Jediným uživatelem výsledků výzkumu je stát, tj. příslušný orgán státní správy, který své výzkumné potřeby požaduje realizovat. Důležitým procesem realizace programu je tedy identifikace výzkumných potřeb, kdy jednotlivé orgány státní správy předloží své potřeby, které jsou poté hodnoceny poradním orgánem, Radou programu, a to podle hodnotících kritérií. Vzhledem k tomu, že program je realizován v období šesti let a potřeby ústředních orgánů státní správy se postupně vyvíjejí a mění v závislosti na vývoji priorit jejich činnosti, nelze uskutečnit proces identifikace potřeb pouze jednou, na začátku programu, ale je nutné tento proces cyklicky opakovat, tj. umožnit předkladatelům neuskutečněné potřeby korigovat, popř. identifikovat potřeby nové. Z tohoto důvodu proběhla 3 kola identifikace potřeb.

V roce 2009 (1. identifikace) bylo schváleno ministrem vnitra 32 potřeb (4 byly následně

odborným gestorem staženy z realizace). V rámci 2. identifikace (2010) schválil ministr vnitra v polovině roku 2011 dalších 13 potřeb k zadání veřejnou zakázkou. Všechny veřejné zakázky se zadávají v souladu s příslušnými zákonnými normami. V současné době je dokončeno 26 veřejných zakázek z 1. kola identifikace potřeb, 2 veřejné zakázky z 2. kola. U ostatních výzkumných potřeb z obou kol probíhala v roce 2012 zadávací řízení. Z důvodu zrušení původních zadání a změn ve vnitřních a zákonných předpisech musely být 2 potřeby z 1. kola identifikace vyhlášeny znovu.

Na 28 již realizovaných projektů je poskytována veřejná podpora ve výši 399 313 tis. Kč, a to zejména obchodním společnostem, které tvoří téměř polovinu příjemců. Další početnou skupinou příjemců jsou výzkumné organizace zastoupené veřejnými výzkumnými institucemi, vysokými školami a organizačními složkami státu (resortními i mimoresortními).

Realizace řešených 28 projektů předpokládá vznik celkem 119 stěžejních výsledků a 55 doprovodných výsledků.

V návaznosti na 3. kolo identifikace potřeb, které proběhlo v roce 2012, bylo schváleno 6 výzkumných potřeb. Vzhledem k disponibilnímu zůstatku finančních prostředků programu lze financovat z 3. kola ale pouze 5 výzkumných potřeb.

„Program bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2010-2015“ (BV II/2-VS)

Tento program výzkumu a vývoje je realizovaný formou veřejné soutěže dle zák. č. 130/2002 Sb. V rámci programu je podporováno 102 projektů. Přehled všech projektů, včetně anotací, je uveden na <http://www.mvcr.cz/bezpecnostni-vyzkum.aspx>.

V roce 2010 byla v rámci programu vyhlášena první veřejná soutěž. Na základě doporučení odborného poradního orgánu, Rady programu, bylo ministrem vnitra vybráno k řešení a financování 68 projektů (34 % z celkového počtu podaných návrhů). V roce 2011 byla OBVPV vyhlášena druhá veřejná soutěž v rámci tohoto programu. K financování bylo vybráno dalších 34 projektů (12 % z celkového počtu podaných návrhů).

Celkové náklady za všechny projekty v rámci veřejné soutěže činí 1 666 608 tis. Kč, z toho celková státní podpora těchto projektů je

1 522 515 tis. Kč. Podpora je poskytována jako procentní podíl celkových nákladů na projekt. Míra podpory je dána charakterem subjektu a kategorií výzkumu. Realizované projekty jsou řešeny celkem 105 subjekty. Veřejná soutěž iniciovala také spolupráci mezi subjekty. Více než polovina vybraných projektů je realizována více subjekty. Mezi příjemci převažují výzkumné organizace, dále jsou mezi nimi malé podniky, střední podniky a velké podniky.

MV vyhlásilo dne 30. května 2012 třetí veřejnou soutěž v rámci tohoto programu. Soutěžní lhůta skončila 16. července 2012. Bylo předloženo celkem 273 návrhů projektů. Komise pro přijímání návrhů projektů vyloučila 28 návrhů pro formální nedostatky. Do třetí veřejné soutěže tak bylo přijato 245 návrhů projektů, které jsou nejdříve posuzovány odbornými oponenty a následně Radou programu. Hodnotící lhůta končí 28. ledna 2013.

Institucionální podpora

Ministerstvo vnitra je od roku 2010 meziresortním poskytovatelem tzv. institucionální podpory výzkumným organizacím, zabývajícím se převážně bezpečnostním výzkumem. Tato forma veřejné podpory není vázána na konkrétní projekty výzkumu, ale poskytuje se na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací. V roce 2012 byla vydána rozhodnutí o poskytnutí této podpory celkem 8 výzkumným organizacím, v celkové výši 53 356 tis. Kč. 5 příjemců je z resortu MV, 3 příjemci jsou mimoresortní.

Kontrolní činnost

V souladu s plánem kontrol bylo v roce 2012 provedeno celkem 37 kontrol, z toho 33 veřejnosprávních a 4 obecné kontroly.

Při veřejnosprávních a obecných kontrolách na místě realizovaných v roce 2012 nebyly zjištěny trestné činy, úmyslné zneužití podpory, podvody, zpronevěra, ani porušení předpisů takové závažnosti, které by vyžadovalo zastavení projektu, vrácení poskytnuté finanční podpory anebo udělení pokuty.

Na základě výsledků kontrol jsou následně přijímána opatření ke zkvalitnění dalšího průběhu projektu.

Cena ministra vnitra za mimořádné výsledky v oblasti bezpečnostního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací za rok 2012

Ministra vnitra udělil v listopadu 2012 Cenu ministra vnitra za mimořádné výsledky dosažené v oblasti bezpečnostního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, kterou obdržel tým z Kriminálního ústavu Praha Policie ČR za zkoumání povýstřelových zplodin.

Cenu získal řešitelský tým za výsledky dosažené při řešení těchto projektů:

- Povýstřelové zplodiny – vznik, distribuce a jejich stálost jako kriminalistických stop.
- Stanovení časových úseků sedimentace povýstřelových zplodin.
- Povýstřelové zplodiny – faktory související s přítomností a pohybem osob na místě výstřelu a stanovení úrovně jejich náhodného výskytu v environmentálním prostředí.
- Vzdálený přenos částic povýstřelových zplodin ze zápalky náboje a studium historie zbraně z hlediska těchto částic.

Zkoumání částic povýstřelových zplodin významně napomáhá při vyšetřování trestných činů, při nichž jsou použity palné zbraně. Tyto trestné činy patří k nejzávažnějším formám trestné činnosti, jako jsou vraždy, organizovaná násilná trestná činnost, drogová kriminalita, loupeže, ublížení na zdraví atd. Předcházení takové kriminalitě a její vyšetřování patří dlouhodobě mezi priority Ministerstva vnitra.

Výsledky zkoumaných projektů a úkolů, řešené v KÚP, byly v roce 2011 oceněny řídicím výborem pracovní skupiny EWG Firearms/GSR ENFSI,¹⁸⁹ kdy Lubor Fojtášek obdržel cenu Robina Kelleyho za vědecký přínos k celosvětovému rozvoji zkoumání povýstřelových zplodin.

Sdílení a šíření informací o bezpečnostním výzkumu

MV vede a spravuje Databázi expertů bezpečnostního výzkumu, která zahrnuje do současné doby již přes 300 odborníků nejrůznějších specializací zaměřených na

¹⁸⁹ Expertní skupina palných zbraní a povýstřelových zplodin při Evropské síti forenzních institucí.

bezpečnostní výzkum. Databáze je stále otevřená dalším zájemcům o spolupráci.

MV zřídilo a provozuje **Informační systém bezpečnostního výzkumu**, který ve spolupráci s externím dodavatelem, speciálně vyvíjí již od roku 2010.

Plánované aktivity v roce 2013 (výběr)

- Zahájení přípravy koncepce bezpečnostního výzkumu na období 2016–2020. Předpokládá se její schválení usnesením vlády, aby mohla být východiskem pro tvorbu programů a dalších strategických a realizačních dokumentů v oblasti bezpečnostního výzkumu.
- Příprava nového programu bezpečnostního výzkumu (VS) na roky 2015–2020. Tato činnost již byla zahájena předložením záměru programu Radě pro výzkum a vývoj

v 03/2012. Návrh programu je již připraven a je předkládán Radě pro výzkum a vývoj. Poté bude předložen do meziresortního připomínkového řízení a po jeho schválení vládou (optimálně do 06/2013) bude postoupen do notifikačního řízení EK.

- Příprava nového programu bezpečnostního výzkumu (VZ) na roky 2016–2020. V 03/2013 bude do Rady pro výzkum a vývoj předložen záměr programu, poté bude připraven program a zahájen legislativní proces k jeho schválení vládou. Vzhledem k tomu, že se jedná o program realizovaný formou veřejné zakázky, nebude program notifikován EK.

3.4.2 Policejní vzdělávání

V roce 2012 byla realizována optimalizace policejního školství, jejíž podstatou byl zánik tří samostatných organizačních složek státu (2 policejních škol a 1 školského účelové zařízení) k 31. 12. 2012, které byly redukovány na detašovaná pracoviště jiných policejních škol.

Předmětná optimalizace přinesla snížení početního stavu personálu škol o 330 osob, tedy cca o 1/3 a potenciál k úspoře až 144 mil. Kč ročně.

Priority policejního vzdělávání již několik let vychází z úkolů vyplývajících z členství ČR v EU, reformy Policie ČR a priority bezpečnostní politiky v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti.¹⁹⁰

Vzdělávací proces v policejních školách v sobě zahrnuje nejnovější poznatky z oblasti boje proti korupci, prevence kriminality, protidrogové politiky, boje proti obchodování s lidmi, terorismu, organizovanému zločinu a v současné době velice diskutované oblasti boje s extremismem. Velká pozornost je věnována mj. oblasti lidských práv, extremismu, rovnosti mužů a žen, integrace cizinců, domácího násilí,

finanční a počítačové kriminality, krizového řízení, Národnímu schengenskému plánu aj.

V roce 2012 ukončilo vyšší odborné studium VPŠ MV 148 policistů a 309 nově nastoupilo ke studiu. Celkem VPŠ (k 31. 12. 2012) studuje 721 policistů.

V stejném období bylo uděleno 46 registračních doložek na nové nebo inovované vzdělávací programy a 5 registračním doložkám a příslušným vzdělávacím programům zanikla platnost.

V roce 2012 byla zahájena příprava nové Základní odborné přípravy a základních kvalifikačních kurzů pro SKPV.

V oblasti policejního vzdělávání byly zorganizovány četné vzdělávací akce, reagující na trendy vývoje trestné činnosti a priority bezpečnostní politiky. Zúčastnilo se jich 19 343 osob (z toho 376 v základní odborné přípravě, 5566 ve kvalifikační a specializační přípravě, 7138 v metodických zaměstnáních a 6263 další odborné přípravě a ostatním studiu) z řad policistů, zaměstnanců policie a Ministerstva vnitra, anebo smluvních mimoresortních subjektů.

Realizované policejní vzdělávací akce lze rozdělit na tuzemské a zahraniční.

¹⁹⁰ Obecné principy systému vzdělávání policistů byly uvedeny ve Zprávě o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti na území ČR v roce 2010.

Od roku 2011 jsou stěžejní prioritou tuzemských akcí kurzy v oblasti odhalování korupce a závažné trestné činnosti, zejména organizované trestné činnosti, zajišťování a odčerpávání výnosů z trestné činnosti a boje proti jejich legalizaci. Tyto kurzy jsou průběžně realizovány v policejních školách MV. Realizace kurzu další odborné přípravy se zaměřením na **Výnosy z trestné činnosti – odčerpávání a boj proti jejich legalizaci** probíhá rovněž od roku 2011.

V roce 2012 studovalo na VPŠ MV Brno 46 studentů v pěti třídách kvalifikační kurz P2/0216-1 – Výcvik specialistů SKPV problematiky extremismu – **Extremismus a právo**.

Byla pořádána řada kvalifikačních kurzů.¹⁹¹

Institucionální zajištění vzdělávání a výcviku policistů

System vzdělávání policistů je koncipován a řízen odborným útvarům MV – odborem bezpečnostního výzkumu a policejního vzdělávání (dále jen OBVPV MV) v úzké spolupráci s oddělením vzdělávání PP ČR.

Uznávání výsledků dalšího vzdělávání (autorizace)

OBVPV MV zajišťuje agendu „Autorizací“ podle zákona č. 179/2006 Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů, pro profesní kvalifikace Strážný (68-008-E), Detektiv koncipient (68-009-M) a Psodod bezpečnostní služby (68-001-H). V následujícím roce se

¹⁹¹ Např.:

- Kvalifikační kurz pro policisty územních odborů služby pořádkové policie (P2/0210 – dříve Kvalifikační kurz pro policisty služby pořádkové policie zařazené v 5. a vyšší tarifní třídě) v roce 2012 absolvovalo 332 policistů, kvalifikační kurz pro policisty služby dopravní policie zařazené v 5. a vyšší tarifní třídě (P2/0209) absolvovalo 60 policistů.
- Kvalifikační kurz pro vedoucí a zástupce vedoucích výkonných organizačních článků SPP (P2/0220) absolvovalo 396 policistů.
- V oblasti SKPV absolvovalo celkem 239 policistů kvalifikační kurz SKPV (P2/0197 - profesní specializace Operativně pátrací činnost anebo P2/0198 - profesní specializace Trestní řízení).
- V roce 2012 byl na VPŠ MV v Brně otevřen nový kurz „AMOK - zákroky proti aktivnímu střelci“, který zatím absolvovalo 115 policistů.

předpokládá dalších až 23 nových profesních kvalifikací.

Mezinárodní spolupráce

Zahraniční spolupráce MV pro oblast vzdělávání a výcviku policistů probíhá v rámci multilaterálních a bilaterálních vztahů smluvního charakteru mj. s:

- **CEPOL** (European Police College – Evropská policejní akademie) je síť vrcholných národních vzdělávacích institucí zemí EU, má zásadní význam. Na základě dohod mezi orgány EU (CEPOL, Europol, Frontex, Eurojust, OLAF) je jejím cílem harmonizace evropského policejního vzdělávání a podpora přeshraniční spolupráce v boji proti organizované kriminalitě. Ročně se tak uskuteční cca 90 vzdělávacích aktivit.¹⁹²
- **MEPA** (Mittleuropäische Polizeiakademie).¹⁹³ V jejím představenstvu má MV zastoupení. V gesci MV je i působení Národní koordinační kanceláře MEPA. Plán ročních aktivit MEPA zahrnuje tříměsíční **Hlavní kurz MEPA věnovaný přeshraniční organizované kriminalitě**, v jehož průběhu zpracovávají účastníci tři prakticky orientované workshopy a na konci kurzu jejich výsledky prezentují před mezinárodní odbornou komisí. Výsledky workshopů se dále využívají na národní úrovni. Další stěžejní aktivitou je čtyřtýdenní **Speciální kurz MEPA zaměřený na problematiku pohraniční a cizinecké policie**. V rámci MEPA se každoročně také koná 12 – 15 odborných seminářů zaměřených na aktuální témata, jazykové kurzy a odborné hospitace.¹⁹⁴
- **SCIBM** (South Caucasus Integrated Border Management) výcvik policistů Gruzie, Arménie a Ázerbajdžánu zejména v oblasti ochrany hranic.

¹⁹² Např.: V září 2012 se v Praze uskutečnil kurz CEPOL na téma „Schengen Evaluation“, jehož cílem bylo proškolení budoucích schengenských hodnotitelů.

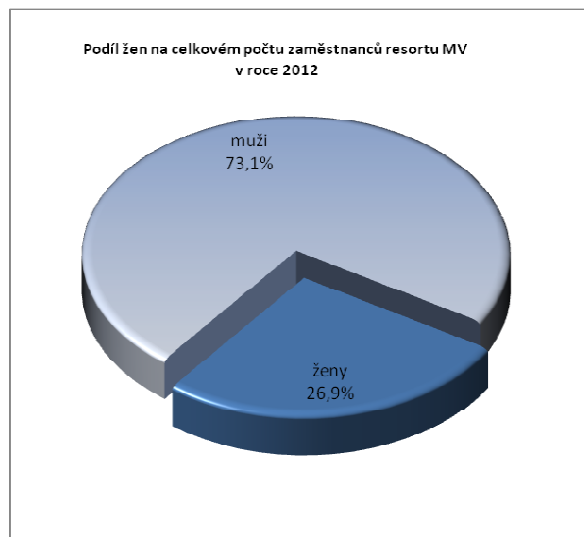
¹⁹³ Vzdělávací síť sedmi zemí: Rakouska, SRN, Maďarska, Švýcarska, Slovinska, Slovenska a ČR.

¹⁹⁴ V červnu 2012 se pod patronací české národní koordinační kanceláře MEPA uskutečnil v Jihlavě mezinárodní odborný seminář MEPA na téma „Pravicový extremismus z pohledu kriminální policie“, jehož stěžejním úkolem bylo informovat o aktuální situaci v jednotlivých členských zemích a výměna znalostí, zkušeností a nejlepší praxe z oblasti pravicového extremismu a boje proti němu.

- **Marshall Center (Evropské centrum pro bezpečnostní studia)** působí v České republice při Americké ambasádě v Praze. Vzdělávání a výcvik expertů v několika modulech jsou zaměřeny především na otázky civilní bezpečnosti, hrozby terorismu a spolupráci Evropy a USA v těchto oblastech.

Další aktivity v oblasti policejního vzdělávání viz web MV – OBVPV.

3.4.3 Oblast personální práce

2011, kdy byl celkový počet zaměstnanců resortu 65 667, se meziročně početní stavy resortu snížily o 1 245 osob (888 policistů, 64 hasičů a 293 zaměstnanců v pracovním poměru).

Ke dni 31. 12. 2012 bylo v resortu zaměstnáno 38 725 policistů (60,1 %), 9 086 hasičů (14,1 %) a 16 611 zaměstnanců v pracovním poměru (25,8 %). Z celkového počtu 64 422 zaměstnanců resortu MV bylo 17 324 žen, tj. 26,9 %, z toho je 6 704 žen ve služebním poměru, tj. 14,0 % z celkového počtu policistů a hasičů a 10 620 žen v pracovním poměru, tj. 63,9 % z celkového počtu zaměstnanců v pracovním poměru.

V roce 2012 ukončilo služební poměr celkem 1 238 policistů a hasičů (v roce 2011 to bylo 3 085 policistů a hasičů). Přijato do služebního poměru bylo v roce 2012 celkem 615 policistů a hasičů (v roce 2011 to bylo 410 policistů a hasičů).

Systemizace personálního obsazení útvarů MV, Policie ČR a HZS ČR

Ke dni 31. 12. 2012 byl celkový počet zaměstnanců resortu MV 64 422. Oproti roku

3.4.4 Ekonomická oblast a oblast informačních a komunikačních systémů

V oblastech veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti státu má MV zákonem vymezenou působnost, aktivity v těchto oblastech souvisejí s činností většiny subjektů působících v jeho rámci.

V následujícím přehledu je uvedeno porovnání schválených rozpočtů PČR, HZS ČR, včetně celkových příjmů a výdajů kapitoly MV na léta 2011 až 2013:

v tis. Kč

schválený rozpočet	2011	2012	rozdíl	2013	rozdíl
příjmy MV	9 608 315	6 915 896	-2 692 419	6 762 545	-153 351
výdaje MV	52 877 539	52 656 658	-220 881	52 292 118	-364 540
z toho: Policie	28 606 551	27 801 052	-805 499	27 143 550	-657 502
HZS ČR	6 857 953	6 696 678	-161 275	6 593 111	-103 567

Pozn.: Finanční prostředky za oblast Policie ČR a HZS ČR jsou uvedeny bez objemu sociálních dávek pro příslušníky bezpečnostních sborů a bez prostředků na programy spolufinancované z rozpočtu EU, konkrétně Integrovaný operační program. Tyto kategorie výdajů jsou uvedeny v samostatných specifických ukazatelích MV.

Další finanční prostředky ve vztahu k PČR jsou každoročně vynakládány na centrálně zabezpečovaný majetek a služby informačních a komunikačních technologií v rámci výdajů ústředního orgánu MV – např. na datové schránky bylo v průběhu roku 2012 uvolněno do rozpočtu MV celkem 840 000 tis. Kč a na bezpečnostní a biometrické prvky v cestovních pasech a jiných identifikačních průkazech 470 000 tis. Kč.

Ve spojitosti se zmiňovanou problematikou bylo v průběhu roku 2012 např. převedeno:

z kapitoly Všeobecná pokladní správa

- 17 700 tis. Kč určeno pro dálniční policii na provoz speciálně upravených a vybavených vozidel v civilním provedení pro potřeby dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu na silnicích 1. třídy a vybraných rychlostních komunikacích,
- 28 312 tis. Kč určeno na mimořádné výdaje v souvislosti s hromadným výskytem otrav metylalkoholem na území ČR (podle UV č.877/2012),
- 15 000 tis. Kč určeno na zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku při akcích hromadného rozsahu na území hlavního města Prahy,

Rekapitulace výdajů kapitoly MV v roce 2012 je uvedena v následujícím přehledu:

rekapitulace	v tis. Kč
schválený rozpočet výdajů MV na rok 2012	52 656 658
uvolněno z kapitoly VPS	1 669 632
převedeno z jiných kapitol SR	746 471
převedeno jiným kapitolám SR	-226 611
stav k 31. 12. 2012	54 846 150

Upravený rozpočet výdajového bloku Policie ČR činí k 31. 12. 2012 celkem 28 030 577 tis. Kč, tzn., že v **průběhu roku 2012 došlo k navýšení o 229 525 tis. Kč.**

Upravený rozpočet výdajového bloku HZS ČR činí k 31. 12. 2012 celkem 6 793 521 tis. Kč, tzn., že v průběhu roku 2012 došlo k navýšení o 96 843 tis. Kč.

Problematika vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR byla v roce 2012 podporována i z prostředků EU, a to v rámci Strukturálních fondů (Integrovaný operační program a Operační program Přeshraniční spolupráce) a Komunitárních programů.

Mezi projekty Policie ČR zařazené do **Integrovaného operačního programu patřily:**

- **Kontaktní a koordinační centra** jednotlivých krajských ředitelství policie (realizace II. etapy) - v roce 2012 bylo vyčerpáno 121 061 tis. Kč,
- **Integrace operačních středisek** (projekty schváleny) - v roce 2012 bylo vyčerpáno 18 495 tis. Kč,
- **Lokalizační a záznamová zařízení** (projekty schváleny) - v roce 2012 bylo vyčerpáno 262 tis. Kč,
- **Úprava systému cizinecké policie a vytvoření relevantního datového fondu pro ROB** - v roce 2012 bylo vyčerpáno 48 615 tis. Kč.

V rámci operačního programu Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko, ČR - Polsko, ČR – Sasko, ČR – Bavorsko a ČR – Slovensko financovaných z rozpočtu EU byly realizovány akce zaměřené na zlepšení vzájemné spolupráce policistů v příhraničních regionech, přičemž v roce 2012 bylo vyčerpáno 6 461 tis. Kč.

MV, Policie ČR a Správa uprchlických zařízení MV byly v roce 2012 zapojeny do čerpání finančních prostředků z komunitárních programů. V rámci obecného programu „**Solidarita a řízení migračních toků**“ došlo k čerpání finančních prostředků v následujících fondech:

- Evropský uprchlický fond (EUF) – v roce 2012 čerpáno 13 058 tis. Kč,
- Fond pro vnější hranice (FVH) – v roce 2012 čerpáno 51 652 tis. Kč,
- Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF) – v roce 2012 čerpáno 63 448 tis. Kč,
- Evropský návratový fond (ENF) – v roce 2012 čerpáno 8 690 tis. Kč.

V rámci výdajů na financování programů byly v roce 2012 realizovány výdaje, resp. byla stanovena možnost čerpání na pořízení a technické zhodnocení majetku včetně souvisejících neinvestičních výdajů, které byly

směřovány do oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku.¹⁹⁵

Mezi významné a další úkoly realizované v oblasti programového financování resortu Ministerstva vnitra, resp. Policie ČR, patřily mj. následující aktivity:

- V oblasti zabezpečení obměny služebních dopravních prostředků pro zajištění úkolů Policie ČR (možnost čerpání ve výši 82,559 mil. Kč).
- Budování, resp. rekonstrukce objektů v souvislosti se zřizováním nových krajských ředitelství Policie ČR. Např. byla dokončena nová výstavba areálu Krajského ředitelství Policie ČR (KŘP) v Karlových Varech s celkovými výdaji ve výši 178,095 mil. Kč (z toho v roce 2012 bylo čerpáno 17,597 mil. Kč).
- Pokračování realizace Národního schengenského informačního systému (možnost dílčího čerpání 26,145 mil. Kč) a Národního vízového informačního systému (možnost dílčího čerpání 72,393 mil. Kč). Dále dle dohody o splátkovém kalendáři byla provedena poslední dílčí úhrada za uskutečněnou dodávku radiokomunikačního systému pro odbor operativní dokumentace Policie ČR (35 mil. Kč – roční splátka za rok 2012 v rámci období let 2009 až 2013) s celkovými výdaji za zmiňované pětileté období ve výši 163,058 mil. Kč. Jednalo se také o realizaci akce „Rozšíření systému ZC-CIS pro NS-VIS - kontrola na vnější hranici (možnost čerpání ve výši 1,152 mil. Kč).

- Prevence kriminality zahrnovala poskytování dotací na krajské a městské úrovni k řešení úkolů v oblasti situační a sociální prevence. Zejména se jedná o dotace na osvětlení rizikových míst, budování a rozšiřování kamerových systémů a zařízení pro volnočasové aktivity mládeže (čerpáno 21,422 mil. Kč).

V oblasti dalších výše neuvedených aktivit v oblasti programového financování se jednalo o modernizaci prostředků AUDIO a VIDEO spočívající v zajištění jednotlivých technických zařízení a jejich souborů včetně příslušného SW k pořizování obrazových a zvukových záznamů v průběhu použití operativně pátracích prostředků v souladu s trestním řádem (možnost čerpání ve výši 12,698 mil. Kč), zajištění antivirové ochrany pro Policii ČR (možnost čerpání ve výši 8,084 mil. Kč) a v souladu s trestním řádem zabezpečení odposlechu telekomunikací a internetu a pořízení prostředků technického sledování (možnost čerpání ve výši 16,096 mil. Kč).

¹⁹⁵ Na realizaci úkolů se současně podílel, mimo jiné, rozpočet EU a ostatní zahraniční zdroje, z toho: Strukturální fondy (zejména Integrovaný operační program (IOP), Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (OPLZZ), Operační programy Přeshraniční spolupráce (OPPS) a Komunitární programy (zejména Fond vnějších hranic (FVH) a Program Švýcarsko – české spolupráce).

Informační a komunikační systémy

Evropské informační systémy

V roce 2012 pokračovala výstavba národních částí dvou evropských informačních systémů v oblasti bezpečnosti – Vízového informačního systému (VIS¹⁹⁶) a Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II).

Dle informací MZV probíhají práce na modernizaci stávajícího vízového programu MPV/EVC (Modernizace vízového procesu/Evidence vízových cizinců), který reaguje na požadavky ostrého provozu vízového systému s napojením na vízový systém Evropské komise (CSVIS). Modernizace je nutná zejména z důvodu snímání biometrických identifikátorů na ZÚ ČR resp. na ZÚ členských států schengenské spolupráce¹⁹⁷.

VIS ČR byl v roce 2012 připojen na CSVIS napojením zastupitelských úřadů ČR ve 2. regionu (Blízký východ) a 3. Regionu (Perský záliv).

Informační a komunikační infrastruktura PČR

V průběhu roku 2012 bylo dokončováno finální zprovoznění národní součásti Vízového informačního systému (NS-VIS). Nový systém by měl být spuštěn počátkem roku 2013.

V průběhu roku 2012 probíhal rutinní provoz systému SISone4ALL (Schengenský informační systém 1. generace) bez vážnějších problémů. Na podzim roku 2012 proběhl test migrace dat mezi

systémy SISone4ALL a SIS II (Schengenský informační systém 2. generace), který by měl být spuštěn v roce 2013.

V roce 2012 pokračovaly práce na projektu SIS II. Práce se soustředily na přípravu a provedení rozšířených testů kompatibility a souhrnných testů SIS II vůči centru ve Štrasburku, které proběhly úspěšně. Úspěšně skončily práce na propojení mezi národním schengenským systémem NS-SIS II a národními zdrojovými systémy.

V souvislosti se zákonem č. 111/2009 Sb., o základních registrech, byly vybudovány tři agendové informační systémy (AIS) v působnosti Policie ČR, které zajišťují přístup k základním registrům pro

- agendu Policie ČR (policejní činnosti) – AIS PČR,
- agendu zbraně a střelivo – AIS ZBRANÉ,
- agendu cizineckou a ochrany státních hranic – AISC.

Prostřednictvím těchto AIS jsou získávány referenční údaje obsažené v základních registrech pro další informační systémy Policie ČR a slouží také k centralizaci. Vývoj tohoto systému bude pokračovat i v roce 2013.

V první polovině roku 2012 byly dokončeny úpravy informačního systému ETR (evidence trestního řízení), aby tento systém splňoval všechny požadavky, které jsou ze zákona kladeny na elektronickou spisovou službu.

V roce 2011 došlo ke zprovoznění automatizované výměny dat (daktyloskopické otisky, DNA) s některými členskými státy Průmské úmluvy a v průběhu roku 2012 pak s dalšími členskými státy - na konci roku 2012 byla zprovozněna automatická výměna se Slovenskem, Rakouskem, Slovinskem, Bulharskem, Německem, Litvou, Francií a Kypr.

V oblasti komunikačních služeb Česká pošta s. p. v roce 2012 pokračoval v trendu zvyšování úrovně poskytovaných služeb zejména dosažení

¹⁹⁶ VIS představuje společnou databázi schengenských států, která obsahuje údaje o žadatelích o schengenská víza včetně jejich otisků prstů. Hlavním účelem VIS je zefektivnění vízové procedury, zpřístupnění údajů o vízové historii žadatele o vízum příslušným orgánům všech schengenských států, a zefektivnění kontroly totožnosti vízových cizinců jak při podání žádosti o vízum, tak při překračování vnějších hranic schengenského prostoru. VIS byl spuštěn dne 11. října 2011, a to (v první fázi) na zastupitelských úřadech členských států v zemích severní Afriky.

¹⁹⁷ Snímány jsou otisky všech 10 prstů každého žadatele o vízum. Povinnost odebírat biometrická data se vztahuje na všechny státy schengenské spolupráce. CSVIS bude spuštěn celosvětově po jednotlivých regionech v předem stanoveném pořadí (tzv. „rollout“).

efektivnějšího využívání radiokomunikačního systému PEGAS.

Mj. byl dokončen upgrade datového portálu PEGAS, který umožnil zkvalitnit a rozšířit poskytované služby v oblasti datové komunikace a lokalizačních služeb AVL serveru, což významně přispělo ke **zvýšení efektivity operačního řízení**. V souvislosti s tím byl navýšen počet sil a prostředků vybavených systémem GPS a s tím spojené zpřístupnění lokalizačních dat pro řídicí pracovníky, velitele opatření atp.

V uplynulém roce byly v rámci běžného výkonu služby i bezpečnostních opatření ve větší míře využívány **mobilní monitorovací centra a velitelsko-štábní mobilní pracoviště**. Lze uvést, že jsou pro Policii ČR jednoznačně přínosem, protože umožňují vedoucímu pracovníkovi, resp. veliteli bezpečnostního opatření, efektivně řídit činnost zasahujících jednotek přímo v místě události se zajištěním veškeré komunikační i audiovizuální podpory nezbytně nutné pro rozhodování.

Základní registr obyvatel

V souladu se zákonem č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů byl ke dni 1. července 2012 podle harmonogramu projektu spuštěn ostrý provoz základního registru obyvatel (dále jen „registr obyvatel“). V registru obyvatel jsou vedeny údaje o fyzických osobách, o kterých tak stanoví zákon. Jako jediný ze čtyř základních registrů obsahuje osobní údaje. Využívání těchto údajů oprávněnými subjekty umožňuje zejména zlepšení výkonu státní správy a vyřizování záležitostí uvedených fyzických osob ve styku s úřady státní správy".

Základní registr agend orgánů veřejné moci a některých práv a povinností

V souladu se zákonem č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších

předpisů byl ke dni 1. července 2012 v souladu s harmonogramem projektu spuštěn ostrý provoz základního registru agend orgánů veřejné moci a některých práv a povinností (dále jen „registr práv a povinností“). V registru práv a povinností jsou vedeny referenční údaje o agendách orgánů veřejné moci, a to včetně údajů o oprávněních přístupu k datům vedeným v základních registrech a seznamu názvů agend a jejich číselných kódů a referenční údaje o právech a povinnostech fyzických a právnických osob, pokud jsou údaje o těchto osobách vedeny v základních registrech.

Informační systém základních registrů

V souladu se zákonem č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění zákona č. 100/2010 Sb. a zákona č. 424/2010 Sb., byly ukončeny práce na tvorbě Informačního systému základních registrů. Informační systém základních registrů propojuje jednotlivé základní registry do jednoho celku, vytváří základní referenční rozhraní pro komunikaci agendových informačních systémů veřejné správy se systémem základních registrů, i mezi agendovými systémy navzájem. Zajišťuje bezpečné a prokazatelné vydávání referenčních údajů ze základních registrů a bezpečnou aktualizaci údajů v základních registrech a propagaci změn referenčních údajů do informačních systémů veřejné správy. Informační systém základních registrů byl spuštěn dne 1. července 2012“.

Orgány veřejné moci tak mohou využívat referenční data dle § 5 zákona č. 111/2009 Sb.

K 31. 12. 2012 aktivně využívalo základní registry 746 orgánů veřejné moci, které realizovaly za šest měsíců 97 437 015 transakcí. Čísla dokládají postupný nárůst aktivního využívání základních registrů, kdy až na výjimky všechny klíčové orgány, ministerstva a krajské úřady již se základními registry pracují.

4. Zkratky a poznámky

BIS	Bezpečnostní informační služba
EU	Evropská unie
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IOP	Integrovaný operační program
IKSP	Institut pro kriminologii a sociální prevenci
IZS	Integrovaný záchranný systém
MEPA	Mitteleuropäische Polizeiakademie
NBÚ	Národní bezpečnostní úřad
NNO	nezávislé nevládní organizace
NPC	Národní protidrogová centrála
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství
OPLZZ	operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OPPS	operační programy přeshraniční spolupráce
PČR	Policie České republiky
PMS	Probační a mediační služba
PP ČR	Policejní prezidium České republiky
ŘSP	Ředitelství služby pořádkové policie
SIS	Schengenský informační systém
SKPV PČR	Služba kriminální policie a vyšetřování Policie ČR
ÚOKFK	Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality SKPV PČR
ÚSKPV PP ČR	Úřad služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR
ÚOOZ	Útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV PČR

Poznámky

Kriminální statistiky Policie ČR jsou doplněny statistikami Ministerstva spravedlnosti, které obsahují statistiky státních zastupitelství a statistiky soudů. Údaje kriminální statistiky v daném roce nejsou srovnatelné se statistikou resortu spravedlnosti. Důvodem je zejména časový odstup, někdy i víceletý, mezi ukončením trestní věci v jednotlivých fázích trestního řízení. Policejní statistika zachytí případ na počátku trestního řízení, statistika soudní naopak až na jeho konci.

*Předmětem soudních statistik nejsou skutky ani pachatelé, u nichž došlo k odložení věci podle § 159a trestního řádu před začátkem trestního stíhání (např. z důvodu nedostatku věku, amnestie či nepřítomnosti), zastavení trestního stíhání podle § 172 trestního řádu (např. není-li prokázáno, že skutek spáchal obviněný) či jeho přerušování. **Odsouzenou osobou se zde rozumí osoba, proti které byl vydán odsuzující rozsudek, který již nabyl právní moci.** Soudní statistika vykazuje počty obžalovaných a odsouzených osob, pouze policejní statistika vykazuje i trestné činy s neznámým pachatelem, což umožňuje širší pohled na stav kriminality, zejména přihlédneme-li k tradičně nízké objasňenosti majetkové kriminality.*
